SLOVENSKI JADRAN

KOPER — 15. FEBRUARJA 1957 | POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI | LETO VI. — ŠTEV. 8

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

PRED OBČNIM ZBOROM OKRAJNE OBRTNE ZBORNICE

Več obrtnih obratov in nižje cene

Prejšnji teden je bila v Kopru spričo predvidenega občnega zbora okrajne Obrtne zbornice, ki bo 27. t. m., razširjena seja okrajnega odbora Socialistične zveze. Člani odbora in posebej povabljeni predsedniki občin ter občinskih odborov SZDL so po temeljnem referatu predsednika okrajne Obrtne zbornice Davorina Pračka ter po analitični oceni obrtništva, ki jo je podal sekretar okrajnega odbora SZDL Ivan Mavsar, v sila plodni razpravi osvetlili mnoge probleme obrtništva v našem okraju. Brez dvoma bodo ugotovitve in napotki te seje — to pa je bil tudi njen cilj — lahko v mnogočem pomagali do nujno potrebne razširitve obrtniške mreže v našem okraju, predvsem pa pomagali potrošniku do znosnejših cen obrtniških uslug.

Nezadovoljivemu stanju v zvezi z obrtniškimi uslugami v našem okraju so bili na tej seji ugotovljeni vzroki, ki jih je dosti, so med seboj povezani in so dostikrat celo izven samih obrtnikov. Ker pa to skrajno nezadovoljivo stanje močno žuli standard potrošnika, bosta OO SZDL in okrajna Obrtna zbornica poglobili sodelovanje z organi OLO in občinskih ljudskih odborov glede bolj ustrezne politike nasproti obrtnim obratom. Več o teh vprašanjih na deveti strani našega lista.

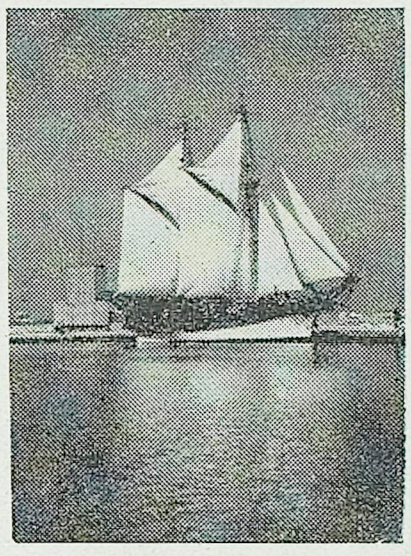

Tovorne jadrnice že kaj pogosto obiskujejo koprsko pristanišče, kjer odlagajo svoje breme, vendar pa jih po navadi vidimo le z golimi jambori. Takole razpeta jadra je bolj redko videti, ker se jadrnice poslužujejo za plovbo le svojih motorjev. Zgodi pa se, da se očem ponudi tudi takle prizor, kakor ga je za bralce Slovenskega Jadrana ohranil naš reporter.

Združevanje socialistov v Italiji

Nasprotniki socialistične združitve v Italiji so zaman upali, da bo prišlo na kongresu Socialistične stranke Italije v Benetkah do razdora med Bassovimi desničarji, Nennijevimi sredinci in Partinijevimi levičarji. Vse tri skupine so namreč predložile skupno resolucijo, v kateri so poudarili potrebo po socialistični združitvi, razpravljali pa so tudi o pogojih, ki naj omogočijo uresničitev te ideje. Tako so se med drugim socialisti odrekli frontovski povezavi s Komunistično partijo Italije, hkrati pa so odklonili tudi vsako sovražnost do nje. Kadar bo šlo za splošne interese italijanskega delavskega razreda, se bosta obe gibanji še vedno lahko znašli na isti akcijski liniji. Na kongresu pa so tudi odločno povedali socialnim demokratom, zlasti pa še Saragatu, da ni socialistične združitve brez njihovega izstopa iz vlade. Socialisti so torej na široko odprli vrata za postopno združitev s socialnimi demokrati in z drugimi naprednimi socialističnimi gibanji, počakati pa bo treba, kako bodo na njihove predloge reagirali socialni demokrati, ki bodo v kratkem imeli svoj kongres. Kaže, da je večina v stranki za združitev, čeprav ima Saragat vrsto pomislekov, zlasti glede izstopa iz vlade.

Na Poljskem zahtevajo razširitev pristojnosti delavskih svetov

Varšavski radio je objavil te dni poročilo s posvetovanja predstavnikov delavskih svetov strojne industrije. Le-ti so zahtevali razširitev pristojnosti delavskih svetov, ki naj bi odločali o vseh vprašanjih delovnih kolektivov. Na posvetovanju so omenili, da je prišlo do raznih pomanjkljivosti v izvozu izdelkov poljske strojne industrije. Zato so zahtevali, naj dobijo delavski sveti v posameznih industrijskih panogah več samostojnosti pri urejevanju vprašanj izvoza.

PROBLEMI NAŠEGA ZADRUŽNEGA KREDITIRANJA

Še vedno premalo zanimanja za kredite

V torek je bil v Kopru redni letni občni zbor Zadružne hranilnice in posojilnice, ki so se ga udeležili zastopniki kmetijskih zadrug, kmetijskih delovnih zadrug, zadružnih podjetij ter kmetijskih gospodarstev našega okraja. Razpravljali so o delu Zadružne hranilnice in posojilnice v preteklem letu ter pri tem prišli do številnih zaključkov.

Kreditiranje zadrug in zadružnih podjetij z obratnimi krediti se je lani povečalo za 208 milijonov 800 tisoč dinarjev in znaša sedanje stanje 513 milijonov dinarjev. Povečanje kreditiranja je nastalo predvsem zaradi povečanja dejavnosti kmetijskih zadrug. Od omenjene vsote so se zadruge poslužile 361 milijonov dinarjev kredita, zadružna podjetja pa 172 milijonov dinarjev. Ugotovljeno pa je, da se zadružne organizacije še vse premalo poslužujejo kreditov, saj bi jim bilo potrebno za kritje zalog in za redni promet, ki ga imajo v trgovini, povečati to vsoto še najmanj za 130 milijonov dinarjev. To pomeni, da zadruge porabljajo za obratne namene sredstva raznih skladov ali pa da slabo plačujejo upnike. Eno kakor drugo je škodljiv pojav tako v zadružnem kakor tudi v splošnem gospodarstvu.

Skladi zadrug in zadružnih podjetij so se lani povečali več ko za 366 milijonov, od česar so porabili 306 milijonov dinarjev za razne investicije. Na splošno pa so se zadružne organizacije vse premalo posluževale splošnega investicijskega sklada in preveč izrabljale lastne sklade. Pri takem poslovanju pozabljajo, da so jim lastni skladi potrebni za investicije, za katere ni možno dobiti sredstev iz splošnega investicijskega sklada.

Lani so zadruge investirale 280 milijonov dinarjev in izpolnile investicijske programe s 94 %. Značilnost lanskoletnih investicijskih programov je bila v tem, da so se sredstva v glavnem trošila za mehanizacijo, manj pa za potrebe kmetijske proizvodnje. Dobra stran takega investiranja je v tem, da so si kmetijske zadruge ustvarile materialno podlago, ki jim bo omogočila letos povečanje investicij v kmetijski proizvodnji. V tem smislu so tudi sestavljeni letošnji gospodarski programi, ki predvidevajo povečanje in izboljšanje živinoreje, povečanje kmetijske proizvodnje ter povečanje vrtnarskih površin, vinogradov, sadovnjakov, pašnikov in travnikov. Gospodarski programi predvidevajo, da bomo letos porabili za investicije nadaljnjih 454 milijonov dinarjev, od tega 102 milijona iz lastnih skladov, 60 milijonov iz prispevkov zadružnikov, ostanek pa iz kreditov.

Važno je poudariti, da bo v kratkem Zadružna hranilnica in posojilnica začela s kreditiranjem individualnim kmetom za povečanje obdelovalnih površin in hektarskih donosov. Predvidevajo, da bodo v ta namen uporabili okrog 20 milijonov dinarjev.

Odkupna dejavnost se je lani znatno povečala, saj so preteklo

(Nadaljevanje na 3. strani)

V soboto, 2. februarja, so mladinci in mladinke avtopodjetja »Slavnik« v Kopru imeli svoj praznik. S pomočjo uprave podjetja in sindikalne podružnice so organizirali svečanost, na kateri so podelili mladinske članske izkaznice. Ob tej priložnosti so tudi sklenili, da bodo organizirali avtomoto krožek, strelsko mladinsko sekcijo in šahovski krožek, na pobudo sindikalne podružnice pa organizirali razna predavanja. Žal pa tej mladinski svečanosti niso prisostvovali starejši člani delovnega kolektiva in tudi ne zastopniki delavskega sveta, upravnega odbora, uprave podjetja ter osnovne organizacije ZK, ki bi jim lahko dali nekaj nasvetov za nadaljnje delo mladinske organizacije in se hkrati seznanili z njenimi problemi

Temeljite proračunske razprave

Konec tega meseca bosta oba zbora Okrajnega ljudskega odbora v Kopru pretresala in sprejela okrajni družbeni plan in proračun. V ta namen je že od prvih dni preteklega tedna sem podvržen osnutek okrajnega plana in proračuna temeljitim in vsestranskim razpravam in potrebnim dopolnitvam. Najprej je predsednik OLO Albin Duje na sestanku z vsemi predsedniki občin pojasnil omenjeni osnutek, ki so ga le-ti na osnovi predloženih načelnih pripomb dopolnili. Nato so na posebnem sestanku v predsedništvu OLO predsedniki vseh okr. svetov, načelniki tajništev ter svetov in ostali višji funkcionarji z okraja znova ta predlog načelno pretresali, nakar so vsi sveti OLO na svojih izrednih sejah proračunske predloge svojega območja s potrebnimi pripombami in spremembami strnili v končne predloge posameznih svetov. V prihodnjih dneh bodo ta skupni predlog obravnavali tudi na skupni seji Okrajnega komiteja ZK in okrajnega odbora Socialistične zveze, z vso temeljitostjo pa te dni razpravljajo o proračunu za leto 1957 tudi po vseh občinah našega okraja.

Ker so ugotovljene okvirne možnosti novega družbenega plana in okrajnega proračuna, je po tako širokih in demokratičnih razpravah pričakovati, da bodo člani obeh okrajnih zborov na proračunskem zasedanju OLO sprejeli dobro pretehtan predlog letošnjega plana in proračuna.

NAŠ TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Takoj poprijeti

ŽE SEDAJ MORAMO SKRBETI ZA DOSEGO PREDVIDENEGA PORASTA PROIZVODNJE

Pretekli teden je bil sprejet republiški družbeni plan za letošnje leto, kakor tudi letni proračun. Dejali smo, da bomo o tem spregovorili nekaj besed, toda ne, da bi se spuščali v podrobnosti in posamezne postavke obeh zakonov, kakor tudi ne, da bi poudarjali vprašanja, o katerih smo že govorili. Mislimo predvsem na vprašanja o delitvi dohodka in na druga vprašanja, o katerih je bilo tako na zasedanju zvezne kot republiške skupščine največ govora.

Prvo, kar smo želeli poudariti, je, da sta bila letošnji družbeni načrt in z njim proračun sprejeta tri mesece prej kot lansko leto. Vemo, da je lani o tem razpravljala in sklepala ljudska skupščina šele ob koncu aprila. Vzroki so bili sicer popolnoma različni in — utemeljeni. Kar pa je posebej značilno za sprejemanje letošnjega načrta, je dejstvo, da je bilo razpravljanje o njem izredno živahno in plodno. Razvoj gospodarstva od lani in nove smeri so spravile na površje številna gospodarska vprašanja, ki zahtevajo takojšnjo ali postopno rešitev.

Drugo, kar smatramo kot važno, je dejstvo, da ustvarja republiški proračun 60 odstotkov svojih dohodkov iz gospodarstva, z drugimi besedami iz socialističnega sektorja, 38 odstotkov iz davka od kmetijstva, obrti in svobodnih poklicev, 2 pa iz dohodkov uradov in ustanov. Pomembno pa je prvo, to je dohodki, ki jih ustvarjajo za republiško potrošnjo gospodarske organizacije. Pravilno izvajanje nalog republiških organov zavisi torej v glavnem od enakomernega dotoka dohodkov, ki jih morajo odvajati republiki gospodarske organizacije. Na drugi strani pa pokaže navedeno sorazmerje vedno večjo krepitev gospodarske moči gospodarskih organizacij, to je socialističnega gospodarskega sektorja.

Tretje bi med pomembnimi postavkami družbenega načrta in proračuna omenili postavke v zvezi z gospodarskim razvojem koprskega okraja. Pri tem mislimo na investicijska sredstva, ki so določena za gradnjo TOMOS-a in avtomobilske ceste. Prvi kot drugi objekt sta za ta okraj izredno pomembna, in sicer prvi glede na velikost in pomen proizvodnje, drugi pa glede na povezavo z drugimi kraji v Sloveniji in drugod. Pomen ceste ni le neposredno gospodarski, temveč zlasti še turistični, kar je seveda važno za to pomembno gospodarsko postavko okraja.

Povedali smo že, da bodo sedaj na vrsti okrajni družbeni načrti in proračuni, nakar se bo začela borba za dosego postavljenih nalog. To pa je brez dvoma v vsem tem najvažnejše. Lansko leto smo v republiki dosegli povečanje proizvodnje v višini 7 odstotkov (v enem prejšnjih komentarjev je bilo napačno napisano 10 odstotkov), v vsej državi pa 10 odstotkov ali celo nekaj več, in sicer po statističnih podatkih 10,03 odstotka. V tem pogledu Slovenija ni bila med prvimi glede na številčno izraženi porast. Bosna in Hercegovina je namreč dosegla porast za 17,6 odstotka, Srbija 13 odstotkov, Makedonija 12 odstotkov, tem sledi Slovenija in končno še Hrvatska in Črna gora s po 6 odstotkov. Enostavno primerjanje teh številk bi

(Nadaljevanje na 3. strani)

Šepilov za mirno koeksistenco

Na skupni seji domov Vrhovnega sovjeta ZSSR je imel sovjetski zunanji minister Šepilov pomemben govor o mednarodnem položaju in sovjetski zunanji politiki. Predvsem je naglasil, da je mirna koeksistenca temeljni kamen sovjetske zunanje politike, ne pa nekakšen politični manever, kakor ji očitajo nekateri krogi na Zahodu. Znova je zatrdil, da je njegova vlada pripravljena preučiti vsak predlog, ki bi imel za cilj zbližanje z ZDA, Veliko Britanijo in Francijo.

Šepilov je precej govoril tudi o odnosih med socialističnimi državami. Pri tem je zatrdil, da temelje odnosi med temi državami na načelih prijateljskega sodelovanja in medsebojne pomoči. Opozoril je vladajoče kroge kapitalističnih držav, naj opuste boj proti komunizmu in naj gredo po poti miroljubnega sodelovanja med narodi z različnimi družbenimi sistemi.

Ob zaključku je poudaril, da sta trenutno najvažnejši vprašanji svetovna razorožitev in varnost v Evropi in Aziji. Hkrati je predlagal, naj bi sklicali mednarodno gospodarsko konferenco, na kateri bi razpravljali o nadaljnjem razvoju mednarodne trgovine in o ustanovitvi mednarodne organizacije za trgovino v okviru Združenih narodov.

Nadaljnji pomemben dogodek na zasedanju Vrhovnega sovjeta je bil sklep o upostavitvi petih avtonomnih republik. Gre za inguško, čečensko, balkarsko, karačajsko in kalmiško republiko, ki so jih leta 1944 ukinili, njihovo prebivalstvo pa izgnali v Sibirijo pod obtožbo sodelovanja z Nemci. Med razpravo o tem sklepu so govorniki poudarili, da so tem narodom prizadejali veliko krivico in da so z izseljevanjem grobo kršili leninska načela.

Sredi dogodkov po svetu

Protestna stavka na Cipru

V zvezi z bližnjo razpravo o ciprskem vprašanju v Glavni skupščini OZN so začeli podobno kot v Alžiru s protestno stavko. Stavka je bila najbolj popolna v Nikoziji in Limasolu, kjer je bil ustavljen ves promet. Na tisoče grških delavcev, ki delajo na angleških vojaških bazah blizu Limasola, ni prišlo na delo. Angleži so poostrili varnostne ukrepe in prepovedali mladeničem teh dveh mest od 12. do 27. leta kroženje po ulicah. Pripadniki osvobodilnega gibanja so izvršili tudi več sabotažnih dejanj.

Izrael še kar kljubuje sklepom OZN

Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je predložil v začetku tedna Glavni skupščini OZN posebno poročilo o položaju na Bližnjem vzhodu, v katerem je zatrdil, da doslej še niso dosegli nobenega napredka v prizadevanjih, da bi pripravili Izrael do umika z egiptovskega ozemlja. Glede sankcij proti Izraelu pa je dejal, da zdaj to ne bi bilo primerno, ker bi se lahko položaj v tem primeru še bolj zaostril. Sicer pa lahko na podlagi statuta OZN odredi kolektivne ukrepe ali sankcije samo Varnostni svet. O Hammarskjoeldovem poročilu bo Glavna skupščina razpravljala in sprejela ustrezne sklepe konec tega tedna.

Anglo-ameriški razgovori

V Londonu so objavili uradno poročilo, da se bodo začeli anglo-ameriški razgovori na najvišji ravni 21. marca na Bermudih. ZDA bo zastopal predsednik Eisenhower, Veliko Britanijo pa predsednik vlade Macmillan. S tem sestankom naj bi formalno obnovili anglo-ameriške odnose, ki so bili napeti od britanske agresije na Egipt v lanskem novembru.

Vnekaj vrstah

PARIZ: Francoska in sovjetska vlada sta sklenili dolgoročni sporazum o trgovinski izmenjavi v vrednosti 200 milijard frankov.

TOKIO: Japonski atomski strokovnjaki trdijo, da se prenasičenost zraka z radioaktivnimi delci na Japonskem stalno veča. Menijo, da če ne bodo ustavili atomskih poskusov, bo radioaktivnost ozračja v petih letih dosegla mejo, nevarno za človekovo zdravje.

SINGAPUR: V Singapuru je prišlo med vkrcavanjem 152 Kitajcev na norveško ladjo »Davikan«, ki bi jih morala prepeljati v emigracijo, do resnega spopada s policijo. Med incidentom je bilo več ranjenih.

BELFAST: V Severni Irski je te dni eksplodirala bomba, ki je poškodovala neki most. Bombo so verjetno položili pripadniki irske republikanske vojske.

PARIZ: Iz Pariza poročajo, da je v soboto in nedeljo padlo med uporniško ofenzivo, ki se še nadaljuje na alžirskem ozemlju, 40 Francozov, 100 jih je bilo ranjenih, medtem ko so uporniki imeli 200 mrtvih. Največ spopadov je bilo v glavnem mestu Alžiru, kjer neprestano patruljira po ulicah 15.000 francoskih padalcev in tankistov. Med atentati in sabotažami v tem mestu je bilo ubitih 12, ranjenih pa 50 oseb. Najhujši boji se bijejo na alžirskem jugu. Francoske oblasti so v ponedeljek aretirale okrog 1000 »sumljivih« Alžircev in usmrtili z giljotino tri alžirske obsojence.

LONDON: Primanjkljaj britanske zunanje trgovine v januarju je znašal 104 milijone funtov šterlingov, medtem ko je bil v decembru okrog 42 milijonov funtov. Britanski uradni krogi menijo, da je pasivna bilanca posledica zapore Sueškega prekopa ter pomanjkanja in podražitve ladijskega prostora.

WASHINGTON: Ameriške ladjedelnice bodo sprejele zasebna naročila za gradnjo 56 cisternskih ladij z nad milijon 200 tonami nosilnosti v vrednosti 370 milijonov dolarjev. Polovico tega zneska bodala na razpolago država s pogojem, da bodo dali lastniki ladje na razpolago oboroženim silam ZDA, če jih bodo te potrebovale. Novozgrajene ladje bodo uporabljali za prevoz nafte z Bližnjega vzhoda.

KAIRO: Okrog 18.000 študentov je podpisalo deklaracijo proti Eisenhowerjevi doktrini o ameriški politiki na Bližnjem vzhodu. Deklaracijo so že izročili ameriškemu veleposlaniku v Egiptu.

SEUL: Južnokorejska vlada je zahtevala od ZDA 1,4 milijarde dolarjev pomoči za izvajanje petletnega gospodarskega načrta, razen tega pa še večjo vojaško pomoč. O tej zahtevi se že pogajajo z ameriško gospodarsko delegacijo, ki se mudi v Seulu.

NEW YORK: Avstralska vlada je nakazala skladu za čiščenje Sueškega prekopa, ki ga upravlja OZN, milijon dolarjev.

ISMAILIJA: V dolžini 154 km, to je od Port Saida do sueške luke, so iz Sueškega prekopa odstranili razen dveh vse ovire. Pričakujejo, da bo že pred začetkom marca lahko plulo po prekopu 75% tankerjev.

BAGDAD: Predstavnik iraške petrolejske družbe je izjavil, da so bili prekinjeni razgovori med predstavniki družbe in sirske vlade o popravilu naftovodov na sirskem ozemlju.

BONN: Zahodnonemški parlament je na zahtevo opozicijske socialnodemokratske stranke in liberalne svobodne demokratske stranke formalno potrdil, da je Berlin glavno mesto Nemčije. Več poslancev je zahtevalo, da preselijo vladne ustanove iz Bonna v Berlin.

Letos vprašanje Alžira kjer lani?

Že dober teden traja v OZN razprava o Alžiru, vendar še ni nobenih otipljivih znakov, na katero stran se bo nagnila tehtnica. Zastopniki večine azijskih in afriških dežel še naprej vztrajajo na predlogu, naj OZN sprejme resolucijo, ki naj pozove Francijo, da prizna alžirskemu ljudstvu pravico do samoodločbe. Medtem pa so začele Argentina, Brazilija in še 13 drugih delegacij Latinske Amerike pripravljati z ameriško pomočjo resolucijo, ki predvideva prenehanje razprave o alžirskem vprašanju. S to resolucijo nameravajo dati Franciji novo moralno-politično podporo in ji dovoliti, da sama skuša najti mirno rešitev alžirskega vprašanja. S tem pa bi seveda samo ponovili besede, ki so jih izrekli na desetem zasedanju Glavne skupščine. Tudi takrat so priporočili Franciji, naj skuša najti mirno rešitev alžirskega vprašanja. Toda namesto miru je Francija s svojo politiko v Alžiru samo še povečala nezadovoljstvo in še bolj razplamtela nemir v deželi.

Francoski nacionalni odbor za miroljubno ureditev afriških vprašanj je zahteval od vlade, naj pomilosti 250 alžirskih upornikov, ki so jih v zadnjih dveh letih obsodili na smrt.

Nehru o Kašmiru

Predsednik indijske vlade Nehru je te dni na nekem zborovanju izjavil, da je pripravljen razgovarjati se o kašmirskem vprašanju z državniki Pakistana ali katerekoli druge dežele. Te razgovore pa bi začel le pod pogojem, da pripoznajo dejstvo, da je postal Kašmir leta 1947 del Indije in da je Pakistan neizzvano in neupravičeno napadel Kašmir. Izjavil je tudi, da se bo Indija mirno uprla vsem dogodkom, ki bi jih utegnilo povzročiti kašmirsko vprašanje. Pri tem je pripomnil, da je dobil Pakistan od drugih dežel vojaško opremo, kar je še povečalo njegovo vojaško zmogljivost in zaostrilo kašmirsko vprašanje.

Sovjetski predlog proti Eisenhowerjevi doktrini

Sovjetska delegacija je zahtevala od Generalne skupščine OZN, naj nemudoma preuči vprašanje »nevarnosti za mir in varnost, ki so jo ustvarile ZDA z Eisenhowerjevo doktrino o politiki na Bližnjem vzhodu in z načrti o novih ameriških vojaških oporiščih«. V pismu predsedniku Generalne skupščine je sovjetska delegacija zahtevala, da je treba to vprašanje preučiti še pred koncem sedanjega zasedanja Generalne skupščine. Sekretariat skupščine se bo znova sestal, da bi priporočil skupščini, naj vključi sovjetsko zahtevo v dnevni red.

Novice s Tržaškega

Na zadnji seji občinskega sveta so svetovalci SOGLASNO SPREJELI ZAKON ZA POENOTENJE PLAČ OBČINSKIM USLUŽBENCEM. Po novih predpisih, ki veljajo od 1. julija 1956, bo mestna občina izplačala uslužbencem 172 milijonov 900 tisoč lir letno več kot doslej.

V najkrajšem času bodo začeli v SESLJANU Z VAŽNIMI JAVNIMI DELI. Končno so oblasti odobrile **gradbeni načrt za novo šolo** in delo so že oddali na dražbi. Ojačili bodo tudi **telefonsko omrežje** ter **razširili cesto k morju.** Slišati je govorice, da bodo v kratkem začeli graditi tudi kinodvorano. Omenjena dela bodo zaposlila v prvi vrsti domačine, med katerimi je nad 500 brezposelnih.

ZARADI PREMAJHNEGA ŠTEVILA ŠOLOOBVEZNIH OTROK **ne bodo letos zidali šol v** ŠTIVANU IN SLIVNEM, čeprav je bilo s tekočim gospodarskim načrtom devinsko-nabrežinske občine v ta namen že nakazanih 16 milijonov. Generalni komisar dr. Palamara je dovolil, da to vsoto uporabijo za druga javna dela v občini.

Cestna policija sporoča, da je bilo PRETEKLO LETO NA TRŽAŠKEM 2880 PROMETNIH NESREČ, med katerimi je izgubilo življenje 39 oseb, 1489 pa je bilo ranjenih. Vzroki nezgod so prevelika hitrost, kršenje cestnih predpisov in neprevidnost vozačev. Prometna policija je prevozila skupno 646.466 km, razne globe pa so dale 9 milijonov 193.750 lir.

ZA POBIJANJE BREZPOSELNOSTI (v Trstu je okoli 20.000 ljudi brez dela) je občinski svet sklenih ustanoviti še nekaj novih preobraževalnih tečajev za brezposelne delavce. Tovrstne tečaje že obiskuje 1609 delavcev, sprejeli jih bodo pa še nadaljnjih 2660.

Te dni je tržaško gospodarstvo doseglo žalosten rekord: NA SODNIJI SO OBRAVNAVALI KAR 3 STEČAJE, in sicer podjetja **Kraftmetal, Tržaške steklarne** in gradbenega podjetja **Maionica.** Primanjkljaj Tržaške steklarne znaša 800 milijonov lir, za odkup objektov Kraftmetala pa se baje zanimajo poslovni ljudje iz severne Italije.

Še vedno ni mogoče soditi KAJ BO S ŠOLSKIM ZAKONOM ter kakšen učinek je imel protest vseh slovenskih političnih in kulturnih organizacij proti zakonskemu osnutku za ureditev slovenskih šol. Sindikata slovenske šole v Trstu in Gorici nameravata poslati v Rim k prosvetnemu ministru Rossiju še posebno odposlanstvo.

Bulganinovi predlogi Adenauerju

Predsednik sovjetske vlade Bulganin je poslal te dni posebno pismo zahodnonemškemu kanclerju Adenauerju, v katerem mu je navedel nekaj svojih gledišč v zvezi z razvojem stikov med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo. Bulganin se predvsem zavzema za izboljšanje odnosov med obema državama, hkrati pa opozarja zahodnonemško vlado, da bo oboroževanje škodovalo združtvi obeh Nemčij. Bulganin tudi poudarja, da skušajo nekatere sile potisniti Zahodno Nemčijo na agresivno pot in izkoristiti njeno ozemlje za oporišča za atomsko vojno. Te sile računajo na to, da bodo odvrnile od sebe glavni atomski udarec in da bo le-ta zadel Zahodno Nemčijo. Pri tem pa pozabljajo, da v našem stoletju razvite tehnike ni kotičkov, ki bi jih ne bilo moč doseči.

Ob zaključku poudarja Bulganin, da bo Sovjetska zveza rada in pazljivo preučila probleme, ki bi jih morda načel Adenauer za utrditev stikov med obema deželama.

Ugodne možnosti za izboljšanje plačilne bilance

Ko govorimo o plačilni bilanci, mislimo na razliko v vrednosti med blagom, ki ga izvozimo, in onim, ki ga uvozimo. Znano je, da ne glede na pomoč, ki jo dobivamo, več uvažamo kot izvažamo. Vendar pa se to stanje iz leta v leto zboljšuje. Podatki, ki še niso dokončni, namreč kažejo, da smo lansko leto izvozili blaga v vrednosti 96.5 milijard dinarjev ali za okrog 20 milijard (v odstotkih 25) več kot v letu 1955. Toda čeprav je bil uvoz višji kot v letu 1955 in je dosegel vrednost 141.8 milijard dinarjev, se je vendar stanje plačilne bilance izboljšalo v primerjavi s prejšnjimi leti.

Lanskoletne skušnje so pokazale, da imamo velike možnosti za izvoz in s tem za zmanjšanje pasive v plačilni bilanci. O tem so razpravljali izvozniki in drugi gospodarski organi in so si bili enotni v mišljenju, da še zdaleč niso izkoriščene vse možnosti za izvoz. Opozarjali pa so tudi na napake, ki jih je treba sproti odstranjevati. Gre predvsem za vprašanja izboljšanja kakovosti izvoženega blaga in sploh izvoznega poslovanja, za povečanje izvoza dokončnih izdelkov, pa tudi za znižanje števila izvoznih podjetij. Ta si med seboj še vedno konkurirajo — v zbijanju cen našega blaga na zunanjem trgu.

Napori za povečanje in izboljšanje izvoza so letos mnogo večji kot kdajkoli poprej. Zato tudi rekonstrukcije in novogradnje in vlaganje sredstev tja, kjer bodo najbolj rentabilno naložena, zlasti pa tja, kjer bo učinek glede na zvoz in s tem izboljšanje plačilne bilance največji.

Kot kažejo podatki, so letos na zunanjem trgu zelo ugodni pogoji za izvoz našega blaga, ker je stanje na svetovnem trgu pod vplivom motenj, ki jih povzročajo razne krize in vojne akcije drugod. — dt —

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Protislovja v azijski politiki Japonske

Sodeč po mnogih današnjih mednarodnih pojavih kaže, da neka država z večjo politično ali ekonomsko močjo in z zapletenimi obveznostmi ter interesi ne more tako lahko in preprosto spreminjati smer svoje zunanje politike. To pravilo, ki se je v glavnem osnovalo ob zunanji politiki Velike Britanije, se lahko danes uporablja tudi pri tolmačenju odnosov Japonske proti azijskim državam.

Pravzaprav obstoji možnost, da bo sprememba vlade na Japonskem spremljana bolj ali manj od teh ali drugih teženj v tej ali drugi smeri. Vendar pa se to dogaja ponavadi samo v taki meri, da ne ogroža obstoječih odnosov z zunanjim svetom. Mnogi vzroki, s katerimi je bila te dni v parlamentu formulirana zunanja politika nove japonske vlade, bodo morda najlaže osvetlili vse težave velikih držav, kadar hočejo svojo politiko prilagoditi novim mednarodnim pogojem oziroma, da v njej uklonijo nastala protislovja.

Osnovni probem današnje Japonske ni — ne glede na strankarsko pripadnost njenih vlad — v tem, kakšna mora biti osnova za odnose te države Daljnega vzhoda do ZDA. Tako postavljeno vprašanje se lahko sprejme samo v okoliščinah, ki so vladale v prvih sedmih — osmih povojnih letih, ko se je morala Japonska boriti s težavami okupirane zemlje.

V današnjih meddržavnih odnosih, in to predvsem v Aziji, se osnovni problemi zunanje politike Japonske drugače obravnavajo. Prva skrb japonske zunanje politike — sodeč po težnjah, izraženih v tej državi pred nedavnim — bi bila v tem: kako urediti politične in ekonomske odnose Tokia z Azijo s pogojem, da se ne izzove sumničenje v Washingtonu, od katerega pričakujejo pomoč.

Zasledujoč lastne neposredne interese, mora danes Japonska težiti za tem, da se čimbolj približa deželam Daljnega vzhoda in Azije na sploh, razumljivo tudi LR Kitajski, torej deželam, od katerih ima japonska industrija koristi. Tam so najbližji izvori surovin in tudi najobsežnejša tržišča njihovih proizvodov. Da bi dosegla ta svoj cilj, je japonski minister za zunanje zadeve Nobusuka Kiši dejal, da je japonska vlada pripravljena za vsako ceno vzpostaviti čim širše ekonomske odnose z azijskimi državami. V to usmerjena dejavnost japonske vlade je torej trenutno njena največja naloga, ki jo bo lahko izvršila, celo v odnosih do Kitajske, ne da bi pri tem ustvarila nerazpoloženje prijateljev z druge strani Pacifika. Tem okoliščinam je treba pripisati, da je sedanja ekonomska politika Japonske proti njenim azijskim sosedam jasneje določena, kot je bila kdajkoli prej.

Drugačna pa je stvar, kadar je govora o japonski zunanji politiki na Daljnem vzhodu in Aziji na splošno ter proti posameznim državam posebno, kakor je n. pr. odnos do Kitajske. Japonska vlada mora, kar je popolnoma naravno, politično spremljati ekonomsko zbliževanje države z Azijo in da ravno v tem pokaže mnogo več obzirnosti. Kot industrijsko razvita dežela nastopa Japonska v svetu in Aziji kot da ima politično čvrsto roko. Pričakujoč, da bo tudi v bodoče imela podporo Washingtona, mora japonska vlada pri formuliranju svoje azijske politike tudi v bodoče upoštevati negativno ameriško razpoloženje do sedanjih političnih gibanj v Aziji. V oportunizmu te vrste je treba danes iskati vzroke, zakaj se sedanja japonska vlada ne želi politično »brezpogojno pridružiti azijsko-afriški, t. j. bandunški skupini držav v OZN«.

Kadar je govora predvsem o politiki, a posebno še o gospodarstvu, ni težko spoznati, da japonska vlada gradi dvostranski odnos proti državam Azije. Ta dvostranski odnos, ki označuje težka protislovja v sodobni japonski zunanji politiki, postaja vedno bolj problem, katerega bo treba radikalno reševati. V Tokiu, tako kaže, menijo, da bi odstranitev teh protislovij odložili na nedoločen čas.

V Hrpeljah nastaja nov industrijski obrat

V zgradbi bivše Tovarne steklene galanterije v Hrpeljah si je uredila svoj pomožni obrat Tovarna optičnih in steklopihaških izdelkov »TOS« iz Ljubljane, ki je doslej zaposlila že nad petdeset delavk in delavcev iz prejšnjega podjetja.

»TOS« je pravzaprav novo in še razmeroma mlado podjetje te vrste pri nas. V državi imamo sicer nekoliko podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo stekla in steklarskih izdelkov. Med najstarejša taka podjetja v Sloveniji spadata znana hrastniška steklarna in Tovarna steklenih proizvodov v Rogaški Slatini, dalje steklarna v Pulju, v Samoboru pri Zagrebu in v Paračinu v Srbiji. Specialnih podjetij za izdelavo finih, zlasti optičnih predmetov, pa doslej pri nas ni bilo in smo morali razne steklene izdelke, potrebne n. pr. v medicinskih laboratorijih, fizikalnih ustanovah itd., uvažati. Prav tako je bilo najrazličnejše stekleno okrasje — razen gumbov — ki se je pojavilo na domačem trgu, tujega porekla. Zato je bila zamisel ustanovitve podjetja »TOS« prav toliko potrebna, kakor posrečena, za kar je dokaz v tem, da »TOS« prejema vsak dan več naročil iz vseh predelov države in tudi iz inozemstva. To je dalo podjetju nujno pobudo za razširitev obratov, zlasti za ustvaritev možnosti lastne proizvodnje kvalitetnega surovinskega stekla.

IZ DOMAČIH SUROVIN

Že bivša tovarna steklene galanterije je skoraj dogradila topilno peč za pridobivanje stekla, ki pa še ni bila v pogonu. Novo podjetje bo to peč z izvedbo ustrezne rekonstrukcije dogradilo in si s tem ustvarilo za vse svoje obrate in tudi za potrebe drugih podjetij steklarske industrije surovinsko bazo, tako da specialnega stekla ne bo potrebno več uvažati.

Tovarna »TOS« bo v svojem hrpeljskem obratu zaposlovala samo domačo delovno silo, v prvi vrsti z območja občine, razen tehničnih strokovnjakov. Trenutno se uči steklopihaštva okrog 30 mladih delavk. Uprava podjetja bo v kratkem organizirala poseben strokovni tečaj za delavce in delavke, po katerem jim bo priznana polkvalifikacija. V nadaljnjem strokovnem izobraževanju pa si bodo delavci lahko pridobili popolno kvalifikacijo in s tem odrejeni življenjski poklic.

DELO S KOLEKTIVOM

V hrpeljskem obratu bodo serijsko izdelovali med drugim tudi okrasje za novoletno jelko. Po tem blagu je veliko povpraševanja celo iz Anglije. Podjetje se bo torej uspešno vključilo tudi v izvozno trgovino. Notranja organizacija kolektiva in dela je vzorna. Imajo pogoste sindikalne in strokovne sestanke, na katerih obravnavajo vprašanje proizvodnje, delovne discipline, pa tudi politične dogodke doma in po svetu. Tako vodstvo podjetja skrbi za splošno izobraževanje in razgledanosti svojih delavcev, ki z vidnim zanimanjem in zadovoljstvom sodelujejo v prizadevanjih uprave in z zaupanjem spremljajo razvoj podjetja, v katerem jim je zagotovljen vsakdanji kruh. **Uprava podjetja vzdržuje tudi obratno menzo, kjer prejemajo tisti, ki nimajo lastnega gospodinjstva, zdravo in okusno hrano, in sicer obed za 90, večerjo pa za 60 dinarjev. Pripomniti moramo, da ne gre za »enolončnice«, marveč je sestavljen obed — poleg juhe še vselej najmanj dve jedi. Ali ne bi mogla tudi druga, celo večja podjetja glede cene hrani, ki se pripravlja za delovnega človeka, posnemati menze »TOS« v Hrpeljah?**

Občinski ljudski odbor kakor tudi množične organizacije s simpatijami gledajo, kako nastaja v Hrpeljah novo, dobro organizirano in solidno podjetje, ki bo v perspektivi svojega razvoja postalo pomemben činitelj v gospodarskih stremljenjih lokalne in državne skupnosti.

J. Ž.

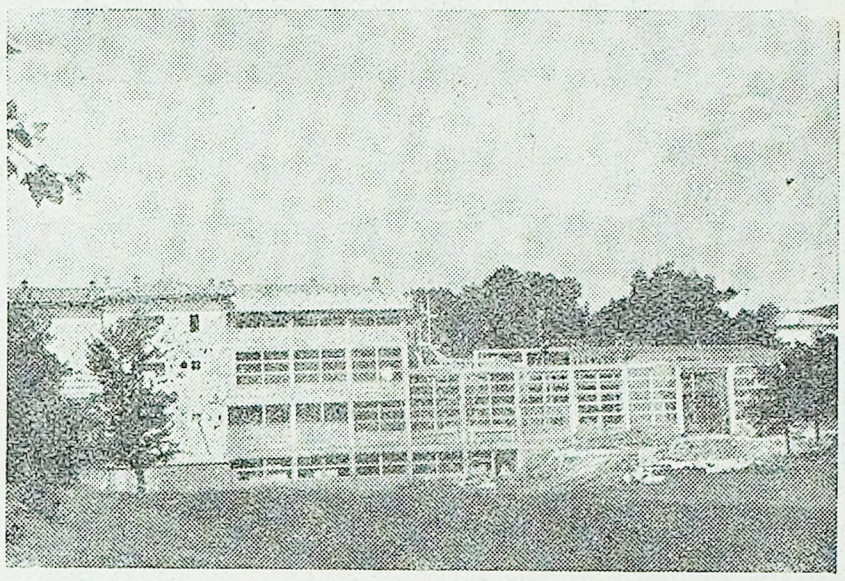

Tovarniško poslopje »TOS« v Hrpeljah

Takoj poprijeti

(Nadaljevanje s 1. strani)

nas brez dvoma privedlo do napačnih zaključkov, saj gre ponekod dvig na račun novih obratov, drugod na račun boljše preskrbe s surovinami, povečanja storilnosti pa tudi delovne sile, ali pa so zajeti vsi navedeni elementi. Bistveno, kar mislimo poudariti, je dejstvo neenakomernega razvoja proizvodnje lani. Ugotovljeno je namreč bilo, da so prave uspehe dosegli v Bosni in Hercegovini šele v zadnjih dveh mesecih, v ostalih republikah in tudi pri nas pa v glavnem v drugi polovici leta.

Tak razvoj bi letos lahko slabo vplival na splošni razvoj gospodarstva in bila bi lahko bistveno porušena sorazmerja, ki jih zajema ne le letošnji družbeni načrt, temveč ki so predvidena tudi za naš nadaljnji razvoj. Zato bo treba že takoj v začetku vložiti vse napore za dosego predvidenega porasta in preprečiti skokovitost in neenakomernost v tem pogledu, kakor je bilo to primer lansko leto.

Za letos ni v republiškem načrtu predviden višji porast proizvodnje kot lani in ostaja na 7 odstotkih. Vendar pa bo porast za teh 7 odstotkov odvisen od boljšega izkoriščanja zmogljivosti, boljše preskrbe s surovinami in zlasti od večje storilnosti dela.

-dt-

NA PODROČJU OBČINE DIVAČA

SADJARSTVO NA NOVI POTI

Dosedanji podatki o čiščenju in škropljenju sadnega drevja v divaški občini kažejo, da vlada med kmeti veliko zanimanje za to pomembno sadjarsko opravilo. Zato se ni čuditi temeljitim pripravam za načrtno zatiranje ameriškega kaparja. Ta obsežna akcija, ki je trenutno v polnem razmahu, bo brez dvoma rodila pomembne gospodarske uspehe za divaško občino. Da bi čimbolj uspela, so najprej ustanovili občinsko, nato pa so kmetijske zadruge sestavile še krajevne komisije za zatiranje tega škodljivca. Krajevne komisije štejejo od tri do enajst članov, njihovi predsedniki so člani občinske komisije, člani pa tisti kmetovalci, ki so najaktivnejši, ali pa imajo veselje do sadjarstva. Že zaradi tako široke organizacije je ta akcija zajela širše področje in je razen borbe proti kaparju usmerjena k načrtnemu čiščenju sadnega drevja. V ta namen so priredili nad 20 strokovnih predavanj, katerim je prisostvovalo precejšnje število starejših sadjarjev, medtem ko se jih je udeležilo le malo mladincev. Na teh predavanjih so se seznanili z obrezovanjem, čiščenjem, škropljenjem in sajenjem sadnega drevja.

Sadjarskih del so se divaški kmetovalci lotili že v začetku januarja. Ker pa je bilo drevje ponekod zelo zanemarjeno, bodo imeli nekateri do konca tega meseca polne roke dela. Imeli pa bi več uspehov, če ne bi bilo pomanjkanja delovne sile in kmetijskih strokovnjakov. Slednji bi lahko znatno razbremenili referenta za kmetijstvo pri ObLO, kmetijskega tehnika Jerneja Hreščaka, ki mora sedaj usmerjati vso omenjeno akcijo. Kakšen je obseg dela divaških sadjarjev, dokazujejo naslednje številke: do 10. februarja so posekali 2730, očistili 26.300 in poškropili 1780 sadnih dreves. Pri tem pa je potrebno ugotoviti, da so med njimi tudi takšni, ki se še vedno drže ob strani in še ne uvidijo pomembnosti teh sadjarskih akcij. Pričakovati je, da bodo tudi oni kmalu uvideli pomembnost čiščenja in škropljenja sadnih dreves, saj jim je to v lastno korist.

-er

ZADRUGE ŠE NISO DOJELE POMENA SVOJE KREDITNE USTANOVE

Več poguma za jemanje kreditov

(Nadaljevanje s 1. strani)

leto odkupili v našem okraju nad 4.500 vagonov tržnih viškov kmetijskih pridelkov v vrednosti nad 2 milijardi dinarjev. Ker pa se bodo letos tržni viški ob ugodni letini verjetno povečali za najmanj 300 vagonov, je občni zbor sklenil priporočati zadrugam, da se hitreje usposabljajo za odkup in prodajo kmetijskih pridelkov. Če pa upoštevamo, koliko tržnih viškov lahko zadruge odkupijo in kakšne denarne dohodke imajo pri tem zadružniki, je bil občni zbor mnenja, da se hranilne vloge prepočasi zbirajo pri hranilno-kreditnih odsekih KZ. Lani so sicer narastle za 12 in pol milijona dinarjev in sedaj znašajo okrog 31 milijonov dinarjev, vendar pa bi lahko ob boljši organizaciji hranilno-kreditne službe in s temeljitejšim pojasnjevanjem koristi vlagateljev povečali hranilne vloge na 80 do 100 milijonov dinarjev.

Zato bo v bodoče ena glavnih nalog hranilno-kreditnih odsekov kakor tudi zadružne hranilnice same, da bo povečala zanimanje za hranilništvo.

Zadružna hranilnica bo predvidoma prevzela še vse druge posle kratkoročnega in dolgoročnega kreditiranja v kmetijstvu; se pravi, da se bo Zadružna hranilnica in posojilnica v zvezi z razvojem našega bančništva v teku let usposobila za kreditiranje in drugo bančno poslovanje z vsemi kmetijskimi organizacijami, ne oziraje se na njihov značaj, bodisi privatni, zadružni ali splošno družbeni.

Na občnem zboru so izvolili 15-članski upravni odbor, v katerem so zastopniki kmetijskih zadrug, zadružnih podjetij in kmetijskih posestev, ki ga bo v naslednji poslovni dobi vodil predsednik Okrajne zadružne zveze v Kopru Franc Kralj-Petek. Sklepali so tudi o delitvi dobička iz preteklega leta, o višini zadolžitve pri drugih denarnih zavodih ter izvolili delegate za občni zbor OZZ in Zveze zadružnih hranilnic in posojilnic.

Le 616 vajencev v obrti

Sedaj je na področju koprskega okraja 616 vajencev raznih obrtnih strok in to:

na področju ObLO Koper od 597 v obrti zaposlenih 135 vajencev, Izole od 486 zaposlenih 56, Pirana od 357 zaposlenih 40, Sežane od 253 zaposelnih 73, Divače od 192 zaposlenih 28, Hrpelja od 197 zaposlenih 49, Postojne od 310 zaposlenih 120, Pivke od 94 zaposlenih 36 in Ilirske Bistrice od 199 zaposlenih 79 vajencev.

Nekateri obrtni obrati nočejo sprejemati toliko vajencev, kolikor bi jih lahko izučili. Velik odpor do sprejemanja vajencev kažejo privatni obrtniki v koprski občini, saj se uči v 45 obratih privatnega sektorja le 9 vajencev. Popolnoma drugačen odnos do tega vprašanja pa je v postojnski občini, kjer je pri 106 privatnih obrtnikih v uku 62 vajencev.

Največje težave povzroča evidenca vajencev in to zaradi prehoda i pristojnosti potrjevanja učnih pogodb na občinske ljudske odbore. Res je, da v nekaterih očinah posvečajo kadrovskemu vprašnju precej pozornosti, ker se zavedajo pomena obrti za povečanje gospodarske moči tako občine kot okraja; drugod pa to vprašanej zanemarjajo iz nerazumljivih razlogov. Zato prihaja često do tega, da učne pogodbe niso sklenjene v določenem roku, da jih večina obratov ne smatra resno in ne javlja pravočasno njihove razveljavitve, če pa jih, store to le v primerih, ko so na to opozorjeni. Bolje bi bilo, da bi potrjevanje in evidenco nad učnimi pogodbami opravljala obrtna zbornica, ker bi na ta način lahko uveljavili pravilno in enotno kadrovsko politiko v obrtništvu.

Lani je 155 vajencev opravljalo pomočniške izpite, pet izmed njih izpita ni napravilo; mojstrske izpite pa je opravilo od šestnajstih 14 obrtnih pomočnikov.

Pri pomočniških izpitih je komisija opazila predvsem dva glavna vzroka, ki sta vplivala na pomanjkljivo znanje kandidatov. To sta prekratka učna doba v nekaterih strokah in nepravilen odnos do izučitve vajencev v nekaterih, predvsem večjih obrtnih obratih, kjer vpeljujejo fazni sistem dela in dopuščajo zaradi koristi podjetja, da vajenci dalj časa in preko roka opravljajo le določeno delo. Zato ob zaključku učne dobe obvlada vajenec le določeno delovno operacijo, ne pa vseh.

TEDEN DNI PO JUGOSLAVIJI

Prejšnji teden SO ODPRLI PROMET Z ELEKTRIČNO VLEKO NA PROGI JESENICE—PODROŽCA. Novo elektrificirana proga, dolga 14 km, od katerih odpade 8 km na predor pod Karavankami, bo povečala zmogljivost te proge za 60%, vozni čas pa se bo skrajšal od 28 na 17 minut. Celotni stroški za ta dela so znašali 165 milijonov dinarjev. Elektrificiran jugoslovanski del proge obsega 3.6 km proge v predoru, 2.4 km odprte proge in 3.9 km postajnih tirov na Jesenicah. Od celotne dolžine predora, ki znaša 7900 m, je naša država obnovila 3600 m. Elektrifikacija te proge je velikega pomena za izvozni in uvozni promet obeh držav, kakor tudi za tranzitni promet avstrijskega blaga skozi našo državo. Elektrifikacija te proge je prvi korak k elektrifikaciji celotne gorenjske proge do Ljubljane.

*

Lani so V REŠKEM PRISTANIŠČU PRETOVORILI 2,965.399 TON BLAGA. V primerjavi z Javnimi skladišči v Trstu, ki imajo 4-krat večjo zmogljivost, je reško podjetje »Luka i skladišta« pretovorilo 29.076 ton več blaga kakor tržaško podjetje.

*

V desetih letih je BRODOSPAS POTEGNIL IZ MORJA 123 PLOVNIH OBJEKTOV. Njihova tonaža je znašala nad 100 tisoč brt. Od teh so člani tega delovnega kolektiva pod vodo razrezali 79 potopljenih objektov in jih nato potegnili iz morja, 44 objektov pa so v celoti dvignili iz globine do 80 m. Med večjimi ladjami, ki so jih razrezali pod vodo in jih nato potegnili iz morja, je tudi ladja »Rex«, ki je imela 54 tisoč brt in se je potopila med Koprom in Izolo.

*

Jugoslovanska ladjedelniška industrija je lani sklenila pogodbe ZA GRADNJO 64 PLOVNIH OBJEKTOV ZA TUJINO v skupni vrednosti okrog 23 milijard din. Naše ladjedelnice bodo za tuje kupce gradile tankerje, tramperje, posebne ladje, remorkerje ter športne in druge čolne. Med kupci iz 16 držav je največ Švicarjev, Angležev, Švedov, Norvežanov in Poljakov.

*

NAŠ IZVOZ V AFRIŠKE DRŽAVE je lani dosegel vrednost 2 milijardi 96 milijonov dinarjev. Iz teh držav pa smo uvozili za 2 milijardi 200 milijonov dinarjev različnega blaga. Najobširnejša izmenjava je bila med Jugoslavijo in Egiptom.

*

SLOVENIJA IMA 1,544.659 PREBIVALCEV, to so podatki Zavoda za statistiko LRS z dne 31. dec. 1956. Lani je bilo 2227 rojstev in 1347 smrtnih primerov. Lani je znašal naravni prirastek 880 ljudi, selitveni prirastek pa 558. Poročilo se je 973 parov, 92 parov pa je svojo zakonsko zvezo razvezalo.

*

LETOS BOMO DOBILI 11.400 TON NAFTE NA NOVEM NAFTNEM POLJU FILOVCU V POMURJU. Do začetka junija bodo zgradili zasilni cevovod za plin iz Filovcev v Lendavo. Nadaljnja raziskovanja bodo omogočila določitev za morebitno zgraditev posebnega naftovoda in plinovoda.

*

V JANUARJU SO PREKORAČILI V VELENJSKEM RUDNIKU OPERATIVNI PLAN ZA 38 TISOČ TON. Te dni proučujejo v tem rudniku odkopavanje z uporabo dveh transporterjev. Če se bo ta novi način dela izkazal kot uspešen, bodo delovno storilnost še povečali.

*

NA PRVO POT JE ODPLULA novozgrajena oceanska ladja, turbinski tramper »Šibenik«. Zgradili so jo v ladjedelnici »3. maj«, je tretja iz serije ladij tipa »Drvar« in ima nad 15.500 ton nosilnosti. Turbino s 4200 KS je zgradila tovarna »Jugoturbina« v Karlovcu. V Splitu in nekaterih severnoafriških lukah bo vkrcala tovor za ZDA, od koder bo pripeljala pšenico.

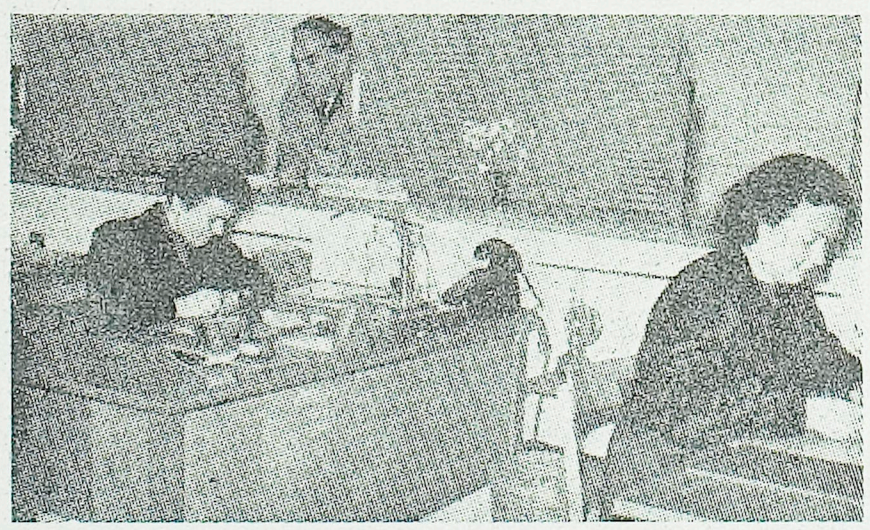

Tudi v Kopru bodo dobili tak sodobno urejen poštni lokal, kot je na pošti Sežana I, ki ga vidite na sliki

kako upravljamo

Zaradi birokratskega neupoštevanja posebnega zunanjetrgovinskega položaja

Primorski grozi velika škoda

Lani je Zvezna komisija za standardizacijo izdala odločbo o jugoslovanskih standardih za lesno embalažo, namenjeno za prevoz sadja in zelenjave. Novi jugoslovanski standardi so začeli veljati s 1. januarjem 1957.

Koristnost tega predpisa je predvsem v tem, da bodo podjetja, ki izvažajo naše pridelke, skrbela za kvalitetno embalažo, saj niso bili redki primeri nepravilnega embaliranja, ki so nam kvarili mednarodni trgovinski ugled in gospodarski uspeh.

So pa pri uveljavljanju novih jugoslovanskih standardov nastale težave in to, brž ko so nadzorni organi za izvoz živil zahtevali od podjetij, da blago izvažajo le v standardni embalaži. Te težave so večjega pomena, kot so videti na prvi pogled, in če jih ne bomo odpravili pred začetkom izvoza zgodnje zelenjave in sadja, bo lahko nastala občutna gospodarska škoda, predvsem na področju koprskega in goriškega okraja. Gre za to, da ti standardi za izvoz niso prikladni za trgovino s Trstom in Gorico, ker ne ustrezajo niti zahtevam prodajalcev niti kupcev. Standard namreč določa, da se radič sme izvažati le v lesenih gajbicah določene oblike in dimenzije. Tržaški trg pa je vedno uporabljal za to vrsto predmetov pletene košare, ki so cenejše in primerne za prevoz na majhnih razdaljah. Podobno je tudi z embalažo za stročji fižol, češnje, grah in drugo. **Tržaški kupci zavračajo blago v standardni embalaži, ker ne ustreza tradiciji njihovega trga, razen tega pa viša ceno blaga in sicer pri stročjem fižolu za okrog 10 dinarjev pri kilogramu, pri radiču in ohrovtu za 12, pri breskvah za 11, pri drugih kmetijskih pridelkih pa za okrog šest do 14 dinarjev pri kilogramu. Takšna podražitev pa razumljivo zelo zmanjšuje konkurenčnost našega blaga na tržaškem in goriškem trgu.**

Odločba o standardih tudi določa, da mora embalaža inozemskega kupca, kadar se v njej odpremlja blago, ustrezati našim standardom. Tržaški kupci na primer izvažajo znatne količine proizvodov iz naših proizvodnih krajev z lastnimi prevoznimi sredstvi in embalažo. V bodoče pa bi jim bil tak način poslovanja praktično onemogočen, ker nimajo za to primerne embalaže.

Opozorila naših podjetji in tudi nadzornih organov za izvoz, ki so podvzeli vse, da bi prikazali nesmiselnost uporabljanja embalaže, ki ne ustreza zahtevam trgovskega poslovanja s Trstom in Gorico, so bila doslej zaman. Zvezna komisija za standardizacijo je celo zahtevala, da kontrolni organi zavrnejo tudi izvoz v Trst, če embasaža ne ustreza predpisom. **Dogodilo se je, da kontrolna služba za Goriško ni izdala potrebnega izvoznega potrdila za izvoz večjih količin radiča, ki je bil že pripravljen v običajni embalaži za prevoz v Trst. Po nekaj dnevih čakanja na ugodno rešitev, ni radič več ustrezal po kvaliteti in ga je moralo podjetje prodati po nižjih cenah na domačem trgu.**

Da bi rešili to sporno vprašanje, je bilo pred kratkim v Ljubljani posvetovanje zastopnikov podjetij za izvoz sadja in zelenjave, nadzornih organov za ugotavljanje kvalitete blaga in embalaže ter predstavnikov republiške ter okrajnih trgovskih zbornic iz Kopra in Gorice. Udeleženci tega posvetovanja so sklenili predlagati, da se tržaško in goriško tržišče zaradi specifičnih pogojev ne smatra kot zunanje tržišče, saj sta naravna potrošnika kmetijskih proizvodov koprskega in goriškega okraja. Zato bi bilo nesmiselno za ta področja uveljavljati predpise o standardih za lesno embalažo za sadje in zelenjavo, ki morajo veljati za inozemski trg, pač pa, da bi za ti dve področji veljalo uporabljanje takšne embalaže, kot je običajna za trgovanje s temi pridelki na našem domačem tržišču.

Če bo to vprašanje ugodno, in kar je najvažnejše, pravočasno rešeno, se bomo lahko izognili zelo veliki gospodarski škodi, ki nam jo lahko ustvari neupoštevanje izkušenj in predvidevanj. Bliža se čas izvoza zgodnje zelenjave in zgodnjega sadja, in če se neživljenjski predpisi o standardizaciji embalaže ne bodo spremenili, se lahko zgodi, da naša podjetja ne bodo mogla izvažati na Tržaško in Goriško na način, ki je tem krajem najprikladnejši, in kjer zaradi posebnih pogojev trga dosegajo ugodne cene. S tem pa ne bi imela podjetja in skupnost le letos škode, ki lahko gre v milijone dinarjev, pač pa tudi v prihodnjih letih, saj vendar velja pravilo: laže je trg izgubiti, kot ga na novo pridobiti.

FS.

Bilo bi prav . . .

. . . če bi člani okrajne Obrtniške zbornice v Kopru na svojem bližnjem občnem zboru tudi razpravljali, kako vzpostaviti organizirano sodelovanje med obrtniško zbornico in potrošnikom, da bi v bodoče tudi predstavniki potrošnikov lahko vplivali na izboljšanje glede obrtniških uslug;

. . . če bi obrtni obrati sklepali in razveljavljali učne pogodbe v zakonitem roku petnajstih oziroma treh dni kot določa uredba o vajencih, da bi bil ob vsakem času možen točen pregled nad zaposlenimi vajenci ter da bi tiste, ki se želijo izučiti obrti, pravočasno in pravilno usmerjali v določene stroke;

. . . če bi se prodajalne s čevlji v Ilirski Bistrici pravočasno oskrbele z letno obutvijo, da se jim ne bi zgodilo tako kot letos, ko so dale v prodajo zimske čevlje v drugi polovici zime;

. . . če bi 62.800 dinarjev, ki so jih zbrali člani SZDL v Orehku pri Sežani, uporabili za ureditev društvene dvorane, ki jim je tako nujno potrebna, da so pripravljeni tudi vložiti v gradbena dela lastne sile, kot pa da bi ta denar porabili za kakršnokoli manj družbeno pomembno stvar;

. . . če bi v Dutovljah glede na že porabljena in sedaj razpoložljiva finančna sredstva vendarle dokončali gradbena dela v mizarski delavnici, da bi le-ta začela obratovati z vso zmogljivostjo;

. . . če bi sindikalne podružnice manjših gospodarskih organizacij in ustanov s sodelovanjem oblastnih organov razmislile o tem, da več sto delavcev in nameščencev ne more uživati enakih ugodnosti pri prehrani, ki jih imajo tisti večji delovni kolektivi, kot na primer Telekomunikacij, Preskrbe, Zadružnika in Kraškega zidarja, ki nimajo lastne obratne menze. Delavci in uslužbenci podjetij in ustanov, ki nimajo obratnih menz, se morajo hraniti v gostiščih, kjer cene niso ravno najnižje;

. . . če bi upravni odbor obrtnega podjetja »Elektro-servis« v Kopru uvidel, da so v njihovem podjetju dani že vsi pogoji za uvedbo norm;

. . . če bi Uprava za komunalno dejavnost pri Občinskem ljudskem odboru v Kopru poostrila nadzor nad polaganjem kamnitih plošč v Kidričevi ulici, da ne bi z višinskimi razlikami ovirale ljudi pri hoji in da ne bi kazile zunanjega videza mesta;

. . . če bi se lahko ugotovilo, po kakšnem sistemu posluje kavarna »Loža« v Kopru. Minuli sta že dve leti od začetka njenega obratovanja, pa si uslužbenci še danes niso na jasnem, ali je kavarna podjetje, ali posluje pod kolektivnim upravljanjem, ali v kakšni drugi obliki.

NEKAJ O KRAJEVNIH ODBORIH PIVŠKE OBČINE

Kaj nekateri še čakajo?

Krajevni odbori pivške občine ne ostajajo samo pri razpravljanju o raznih gospodarskih in komunalnih vprašanjih, pač pa sprejete sklepe kar najbolj dosledno izvajajo. Lani so na pobudo krajevnih odborov na področju pivške občine, ki ima v 33 vaseh z 9 tisoč prebivalci 28 krajevnih odborov, opravili 12.498 prostovoljnih delovnih ur za popravilo poti in drugih komunalnih del, pri urejevanju pašnikov pa 3200 delovnih ur. Vrednost vseh del, ki so jih opravili brez finansiranja občine, upoštevajoč vrednost delovnih ur, uporabljenega materiala in prevozov, cenijo na 4,855.000 dinarjev.

V Baču so se najbolj izkazali. Popravili so pot, ki pelje skozi vas in ustvarili vrednost dela v znesku okrog 1,700.000 din, brez dotacije cestne uprave in ObLO Pivka. Letos pa se že pripravljajo, da bodo pričeli urejevati kanalizacijo od Koritnice do Bača. Tudi Suhorčani ne zaostajajo. Občinski ljudski odbor jim je nabavil betonske cevi, ki jih bodo rabili pri prostovoljnem popravljanju poti. Na Ostrožnem brdu pa so predvidena obnovitvena dela na cesti od Ambrožiča do vasi.

Znatno manj zanimanja za ta dela so pokazali v Dolanah, Nadanjem selu, Mali Pristavi in Drskavčah. Prebivalci teh vasi le čakajo, da bi jim prišli drugi pomagat reševati njihove težave. Celo tako brezbrižni so, da se lani niso poslužili finančnih sredstev, ki jim jih je za ureditev komunalnih del dodelil Občinski ljudski odbor. ObLO je namreč razdelil med krajevne odbore za popravilo poti okrog pol milijona dinarjev, za popravilo šolskih poslopij nad 1,200.000 dinarjev, za popravilo raznih komunalnih naprav 581.000 in za izboljšanje električne javne razsvetljave ter vodovodov okrog 400.000 dinarjev. Nekateri krajevni odbori pa so si tudi sami ustvarili finančna sredstva s pobiranjem najemnin od zemljišč agrarne skupnosti in pašnikov. Ta denar v znesku 282.000 dinarjev so tudi uporabili za komunalna dela.

Krajevni odbori pričakujejo, da bodo imeli letos več strokovne pomoči pri delu za popravilo komunalnih in drugih objektov. V glavnem so že napravili načrt dela za letošnje leto. Lani je v krajevnih odborih sodelovalo 147 državljanov, med njimi samo dve ženi in 17 odbornikov Občinskega ljudskega odbora. Redno se sestajajo, saj so imeli skupno v preteklem letu 127 sej. Tudi udeležba na sejah je dobra. Njihove razprave pa kažejo na resne napore za opravljanje zaupanih dolžnosti.

J.

ŠE O PROBLEMATIKI V ZVEZI S POVEČANJEM PLAČ

Vrzeli v tarifnih pravilnikih

Čeprav se o tem vprašanju veliko razpravlja in piše, nikakor ne bo odveč, če ponovno opozorimo na nekatera vprašanja, ki so važna prav v času, ko gospodarske organizacije aktivno delajo pri izdelavi novih tabel tarifnih postavk.

Predvsem je treba poudariti, da tako nova uredba o povišku 5 in 10 odstotkov, kakor tudi avtentično navodilo Zveznega izvršnega sveta dopuščata mnogo več kot golo povišanje tarifnih postavk. Vsi, ki so se do sedaj ukvarjali s tarifno politiko, so neprestano ugotavljali razna nesoglasja, ki so izvirala bodisi zaradi vrzeli, nastajajočih v predpisih plačnega sistema, bodisi zaradi pomanjkljivosti, ki so bile posledica nepravilne tarifne politike v podjetjih. Ti novi predpisi pa dajejo možnost in povsem proste roke delovnim kolektivom, da z lastno presojo popravijo vse tisto, kar je bilo do sedaj napačno postavljeno in kar je bilo tako rekoč zavora v težnji za pravilno in pravično nagrajevanje delavcev in uslužbencev.

Že iz dosedanje prakse lahko povzamemo nekaj koristnih izkušenj. Predvsem se je že v samem začetku ponekod pojavila uravnilovska tedenca po povišanju plač, tendenca po enakem povišanju vsem kategorijam na osnovi izračuna skupne mase v višini, ki jo uredba določa posameznim kategorijam. Ta način je popolnoma zgrešen. Kakor že omenjeno, je prav sedaj ugoden čas, da odpravimo vse posledice, ki so že do sedaj obstajale v tarifnih pravilnikih. Po omenjenem navodilu uredbe ni nihče upravičen do poviška ravno za 5 ali 10 odstotkov, ker je povišek posamezniku lahko večji ali manjši — ali ga pa sploh ni. Dalje je treba odpraviti vse posledice, ki so nastale na podlagi določanja tarifnih postavk po čisto subjektivnih merilih, ko so nekateri gledali osebo, ne pa tarifno postavko oziroma delovno mesto. Na vse to torej ne moremo gledati le računsko, temveč predvsem z načelnega vidika pravilne tarifne politike. Ko gre namreč za vprašanje, katere tarifne postavke je treba povišati, je treba upoštevati predvsem tista delovna mesta, ki že sama po sebi zahtevajo večjo odgovornost, strokovnost in podobno, dalje tista delovna mesta, ki so pod vplivom vremenskih razmer, ki so nevarna za zdravje ali celo za življenje človeka.

Veliko pozornosti pa je treba tudi posvetiti tistim delovnim mestom, ki zahtevajo posebno iskan, visokokvalificiran kader, brez katerega bi (včasih samo zaradi enega manjkajočega strokovnega delavca ali uslužbenca) trpela proizvodnja vsega obrata ali podjetja. Zlasti je treba brez škodljive ozkosti preučiti razpon med nižjimi in višjimi kategorijami, razpon med uslužbenci in vodilnim kadrom. Če so v tarifnem pravilniku tudi za vodilna mesta določeni razponi, je pri končni postavki treba upoštevati pogoje, ki jih oseba izpolnjuje, nikakor pa ni treba brez popolne strokovnosti, ki je zaželena za določeno vodilno mesto, iti že kar takoj na najvišjo mejo. Isto velja tudi za delavce nižjih kategorij, ker na delovnih mestih pač primanjkuje potrebnega kvalificiranega kadra. Ponovno je treba poudariti, da v nobenem primeru ni pravilno gledati osebo, ki zaseda določeno delovno mesto, temveč samo delovno mesto kot tako in pa tisto tarifno postavko, ki jo terja določena kvalifikacija, predpisana za to delovno mesto. Prav glede tega mnogo grešijo v tistih kolektivih, kjer zaradi familijarnosti, osebnih ozirov itd. krši jo ta načela.

Nekoliko drugače je s tarifnimi pravilniki gospodarskih organizacij po občinah obalnega področja, kjer delavcem in uslužbencem omenjeni povišek ne pripada. Na podlagi posebnega pooblastila Zveznega izvršnega sveta pa lahko tudi ta podjetja prav tako napravijo vse popravke v tabelah tarifnih postavk, potem ko so že vključila v skupno raven še draginjski dodatek 500 dinarjev.

Pred kolektivi v našem obalnem pasu je drugo vprašanje, namreč kje vzeti, če hočemo nekomu več dati. To se pravi, da je treba popraviti vse pomanjkljivosti v postavkah, kakor na področju izven obalnega pasu, samo brez poviška, ki ga določa uredba za to ostalo področje. Tu se morajo kolektivi sami poglobiti in energično s pomočjo organov družbenega upravljanja pravilno reševati to vprašanje, pri tem pa ne čakati, da bi kdo drugi odigral vlogo, ki pripada njim samim. Vse neskladnosti, ki izvirajo iz raznih navodil in poročil, od posameznih gospodarskih združenj in navodil organov dela, je treba vsklajevati sporazumno z organi, ki so pristojni za pregled in potrjevanje tabel tarifnih postavk.

Če bodo delovni kolektivi upoštevali ta načela, bodo popravili marsikatero napako in krivico iz preteklosti, ki je negativno vplivala na posameznike, in na izboljšanje delovne storilnosti po naših gospodarskih organizacijah.

T.

ČLANI SZDL NA SEŽANSKEM OBRAČUNAVAJO SVOJE DELO V LANSKEM LETU

Lastne roke največ zaležejo

Za nad dva in pol milijona dinarjev prostovoljnega dela na komunalnih objektih po kraških vaseh

Volitve v osnovne organizacije Socialistične zveze v sežanski občini so zaključene. Njihova značilnost je bila predvsem v povečanju članstva za okrog 250 in v živahnem zanimanju članov SZDL za delo lastne kakor tudi drugih družbenih organizacij in za konkretno reševanje komunalnih problemov.

Na konferencah so med drugim ugotovili, **da so lani s prostovoljnim delom ostvarili nad 2 milijona in pol dinarjev vrednosti. Med drugim so v Koprivi uredili postajališče in kopalnico (1500 prostovoljnih delovnih ur), v Štorjah poglobili 950 m vodovoda in napeljali telefon med Sežano in Štorjami (5000 delovnih ur), v Velikem polju, Ponikvah, Branici, Stomažu, Vrabčah, Hruševici, Lisjakih, v Lukovcu, Velikem dolu, Dutovljah (kjer so napravili 21.450 delovnih ur) in drugod so prostovoljno popravili poti, zgradili napajališča, uredili kanalizacijo ter izvršili vrsto manjših komunalnih del.**

V vsakem izmed navedenih krajev so prispevali približno 2000 do skoraj 3500 prostovoljnih delovnih ur. Te ugotovitve pa so rodile nove vzpodbude, saj je vsak, ki je sodeloval pri delu, prišel do spoznanja, da je tak način izboljšanja komunalnih naprav še najboljši in najhitrejši. Seveda pa bo pri tem treba misliti na večjo pomoč strokovnjakov, kakor je bila lani. Če bi namreč imeli kmetje dovolj tehničnih nasvetov in drugih napotkov za delo, bi lahko znatno več naredili, kakor pa so doslej. Prav pa bi tudi bilo, da bi skušala sežanska občina nabaviti drobilec, ker bi pospešil začeta in predvidena dela, tako da bi lahko v enem letu popravili vse krajevne poti.

Konference osnovnih organizacij SZDL in volitve v njihove odbore so bile povsod v slovesnem razpoloženju. V mnogih krajih so ob tej priložnosti okrasili vasi in domače godbe na pihala so prirejale priložnostne koncerte.

kultura • prosveta

Iz naše kulturnoprosvetne dejavnosti

Najšibkejši točki: vodstvo in organizacija

OB USTANOVITVI OBČINSKIH SVETOV ZVEZE SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV V KOPRU IN V POSTOJNI

Poročilo o delu iniciativnega odbora Občinskega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev je imel predsednik Ecijo Jazbec.

Na področju naše občine je sicer registriranih 19 prosvetnih društev in Svoboda v Kopru. Toda le za društvi v Marezigah in Hrvatinih in za pevski zbor koprske Svobode lahko rečemo, da delajo, medtem ko drugod vlada mrtvilo in je delo bolj ali manj kampanjsko. Vzrokov za to stanje je več. Nedvomno je vplivalo tudi odseljevanje in priseljevanje prebivalstva, pa še sezonsko delo na kmetih. Iniciativni odbor se je ukvarjal v glavnem z obnovo društev in skušal pri tem popraviti najšibkejši točki: vodstvo in organizacijo.

Ugotovitve, ki so jih zbrali tovariši na terenu, nam narekujejo predvsem nalogo, da pritegnemo h kulturnoprosvetnemu delu čim več naših delovnih ljudi. So kraji, kjer je to delo popolnoma zanemarjeno, pa je možno, kar nam dokazujejo uspehi predavanj, ki jih je organizirala Ljudska univerza. O problemih posameznih društev in koprske Svobode smo govorili ob občnih zborih, zato tega ne bi kazalo ponavljati.

Razen umetniških oblik našega prosvetnega dela smo zadnje čase posvečali vso pozornost izobrazbi. Zato kaže to delo najvidnejše rezultate, saj smo zabeležili v zadnjih treh mesecih 110 predavanj, ki jih je poslušalo 4461 ljudi. To je obenem priznanje delu odbora Ljudske univerze in 59 predavateljem.

Med vzroki nedelavnosti in pasivizacije tako društvenega odbora kot njegovih članov je prezaposlenost odbornikov, ki so v vseh mogočih društvih in organizacijah, ponekod še nepravilen odnos do mladine, drugje pa spet stari spori med vasmi.

Predvsem pozabljajo društva, da je ena izmed oblik kulturnoprosvetnega dela vedno mogoča. Če ne umetniška (pevski zbor, dramska družina ali godba), pa izobraževalno delo, predavanja, urejena knjižnica ali kulturna zabava, na kar žal le prevečkrat pozabljamo. Omeniti je treba dobro iniciativo koprske Ljudske knjižnice, ki je obljubila, da organizira tri potujoče knjižnice. Morda bi lahko društvom pomagala tudi knjigarna Lipa in občasno organizirala prodajo knjig, ki jih ima na zalogi, po znižanih cenah.

Društva večinoma tarnajo o bolečem finančnem vprašanju. Nimajo denarja za kulise, zastore, knjige, instrumente in druge rekvizite, ki so jim potrebni. Za rešitev tega problema je treba iznajdljivosti in tudi marljivosti, kajti denar ne prileti sam od sebe in najmanj ga lahko pričakuje društvo, ki ne dela.

* *

V POSTOJNI so imeli v kratkem času že drugi ustanovni občni zbor prosvetnih organizacij. Pred kratkim Svobode, kakor smo že poročali, sedaj pa še občinskega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev. Problemi in naloge, o katerih so govorili v poročilu in razpravi, so isti, kot so o njih govorili na ustanovnem občnem zboru Svobode, zato bi jih omenili le v zgoščeni obliki: na področju postojnske občine je 7 dvoran z odri in 1 dom TVD Partizan. Med sedmimi dramskimi skupinami sta dve mladinski in ena pionirska. V preteklem letu so te družine uprizorile 11 del s 25 predstavami, ki jih je obiskalo 7300 ljudi. Od desetih pevskih zborov so 4 moški, 1 ženski, 3 mešani, 1 mladinski in 1 pionirski. Razen na petih samostojnih nastopih so sodelovali ti zbori ali posamezni člani na 34 proslavah, ki jih je obiskalo 9600 ljudi.

Omembe vredna je tudi dejavnost knjižnic. Po statističnih podatkih je razvidno, da je na Postojnskem 6 knjižnic, ki imajo 4138 knjig in 492 čitateljev.

V času svojega triletnega obstoja je Ljudska univerza pripravila 30 raznih predavanj in več jezikovnih tečajev. Letošnja predavanja LU niso namenjena samo mestu, ampak tudi podeželju. Uspešno delo LU v Postojni požrtvovalno vodi ravnatelj gimnazije prof. Simon Lenarčič.

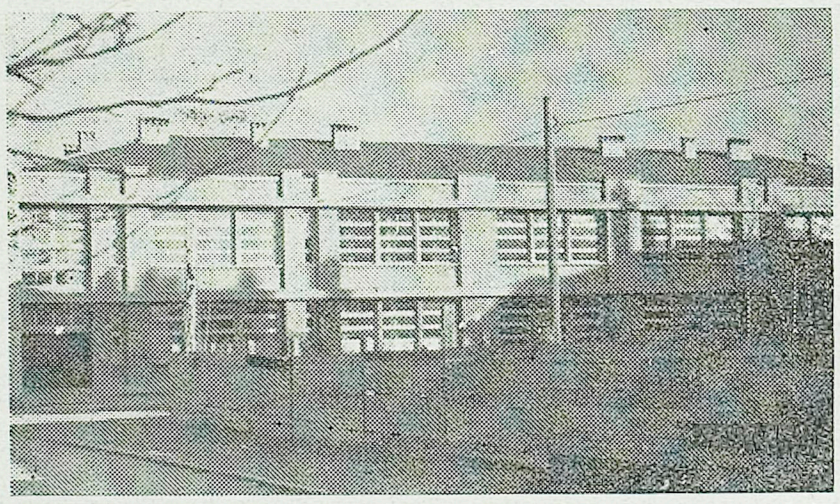

Poslopje osnovne šole v Kopru

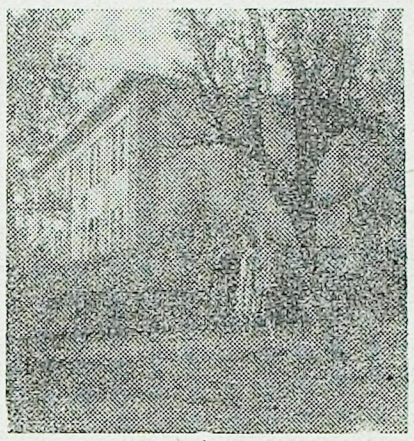

Osnovna šola v Pregarjah

Enooddelčne šole še vedno problem

O šolskih uspehih ob zaključku I. polletja

V devetih občinah koprskega okraja je 126 osnovnih šol s 322 oddelki in 309 učitelji. Od tega so 103 niže organizirane šole, če štejemo za take tudi trioddelčne šole. Prav to dejstvo ne daje pogojev za normalno šolsko delo in ne zagotavlja dosege izobraževalnih in vzgojnih namenov. Rešitev tega problema, ki je v našem šolstvu med najbolj perečimi, je formiranje večjih šolskih okolišev in prevoz učencev v večja šolska središča.

Na naših šolah je 8987 učencev, povprečni šolski obisk pa 95,6%. Najboljši obisk je bil v Valdoltri (100%). Povprečni učni uspeh je 79%, torej boljši kot lansko leto.

Da učni uspeh še vedno ni tak, kot bi ga želeli, je več vzrokov: nezadovoljiva šolska oprema in šolski prostori, neizdelani podrobni učni načrti in pomanjkljive priprave na pouk s strani učiteljstva ter pomanjkljivo družbeno upravljanje šol. Kot pozitivno stran pa bi bilo omeniti dober obisk, k čemer so gotovo pripomogli dobro pripravljeni roditeljski sestanki.

Med našimi učitelji jih je približno 63% brez strokovnega izpita, kar nam pove, da je naš učni kader še mlad. Ponekod tudi učiteljevi odnosi do okolja niso še taki, kot bi si jih želeli.

Vsekakor naši vzgojni uspehi zaostajajo za učnimi. Mlad in pedagoško neizkušen kader se premalo poglablja v vsakodnevno prakso in ne skrbi za povezavo in poživitev šolskega dela z izvenšolskim v raznih društvih in organizacijah. Seveda pa imamo na drugi strani učitelje, ki so preobremenjeni z napornim delom na enooddelčnih šolah ali v številnih izvenšolskih organizacijah. Z boljšo organizacijo šolske mreže bomo razbremenili prosvetnega delavca težaškega celodnevnega pouka, da se bo lahko posvetil tudi izvenšolskim nalogam.

Reorganizacija šolske mreže bo v veliki meri pripomogla k izboljšanju pouka, pa tudi v finančnem pogledu bi občine precej prihranile. Seveda bi bilo treba za to urediti prometne zveze.

Razen ljudskih šol imamo v koprskem okraju še dve popolni gimnaziji (Koper in Postojna), eno nepopolno gimnazijo (Sežana), sedem samostojnih nižjih gimnazij (Hrpelje, Ilirska Bistrica, Izola, Piran, Pivka, Podgrad in Tomaj) ter pet osemletk (Dekani, Marezige, Raven, Sečovlje in Šmarje). Med srednje šole štejemo tudi koprsko učiteljišče, ki bo šele prihodnje šolsko leto popolno z vsemi petimi letniki. Na teh 16 šolah je bilo ob polletju 3219 učencev in dijakov v 114 oddelkih. Na teh šolah poučuje 153 učnih moči. Primanjkuje pa še precej profesorjev in predmetnih učiteljev za razne stroke, tako da to pomanjkanje zahteva pravilno razporeditev razpoložljivih učnih moči. To načelo pa ne velja samo za nadrejene prosvetne organe, ampak tudi za upravitelje odnosno ravnatelje šol.

Za izboljšanje učnih uspehov do konca leta se bodo morali potruditi prav vsi: tako učenci in dijaki kot učitelji in profesorji, pa tudi prosvetni organi. Dosti si tudi obetamo od šolske reforme, ki bo s svojimi praktičnimi in sodobnimi predlogi pripomogla k boljšim uspehom v naših šolah.

NOVE knjige

TRILOGIJA JANEZA JALNA

V knjižnici »Sinjega galeba« je izšel tretji in zaključni del ponatisa Jalnovih »Bobrov« — Vrh. V prvih dveh knjigah (Sam in Rod) je pokazal avtor življenje nekdanjih mostiščarjev na Barju, v tretjem delu pa nas z zanimivo zgodbo popelje na Panonsko ravnino, kjer je že višja stopnja razvoja — poljedelstvo. Jalnovo trilogijo je ilustriral Milan Bizovičar.

KNJIGA O MORJU

Morje, ki pokriva dobri dve tretini zemeljske površine, ne mika samo pesnike, ampak tudi znanstvenike in gospodarstvenike. Knjiga »Morski svet« avtorja Miroslava Zeia je zbirka poljudno pisanih slik iz fizikalno-kemijskega in biološkega dogajanja v morju. Avtor je posvetil največ pozornosti Jadranu in je na zanimiv način približal bralcu pestro vrvenje pod morsko gladino.

Knjiga je izšla v zbirki »Priroda in ljudje« z ilustracijami Viktorja Cotiča in Jana Zhánela.

MLADINSKE PESMI

Kot v svojem celotnem pesniškem delu se Cvetko Golar tudi v knjigi mladinskih pesmi »Čez loke in potoke« vrača vedno znova v naravo, ki mu je neusahljiv vir pesniškega navdiha in razpoloženja. To je tudi ambient, kjer je Golar neposreden in prisrčen. Knjigo, ki jo je lepo ilustriral Maksim Gaspari in jo s svojim folklorno šegavim likovnim izrazom močno približal otrokovemu razumevanju, je izdala založba Mladinska knjiga.

CICIBANOM O VESOLJSTVU

V preprosti in sprejemljivi obliki govori drobna knjižica Pavla Kunaverja »Nebo nad nami« cicibanom o soncu, planetih, kometih in meteorjih. Dopolnilo poenostavljenemu pripovedovanju zapletenih dogodkov so ilustracije Mirka Lebeza. Knjiga je izšla v knjižnici Čebelica.

ZNOVA JULES VERNE

Založba Mladinske knjige je pred kratkim drugič ponatisnila znano Vernovo knjigo »Skrivnostni otok«, s čimer je zelo ustregla številnim mladim bralcem, kajti prva izdaja iz leta 1948 je že zdavnaj razprodana. Jules Verne spada pač med najbolj priljubljene mladinske pisatelje.

Zgodba pripoveduje o ljudeh, ki jih zanese naključje na samotni otok in se morajo v trdem boju z naravo boriti za svoj življenjski obstoj. Tu so zapleti, dogodivščine, konflikti — utopist Verne je pač zadosti spreten fabulist, da nas zapelje v svet nenavadnega in skrivnostnega. Knjigo je prevedel Janez Gradišnik, ilustracije pa so po francoskem izvirniku.

NENAVADNI DOŽIVLJAJI NAVADNEGA ČLOVEKA

V priredbi Severina Šalija je izdala Mladinska knjiga prvo delo Jaroslava Stovičeka »Nenavadni doživljaji navadnega človeka«. Knjiga je pisana živahno in domiselno ter je mešanica potopisa in pustolovske avtobiografije. Posebna odlika dela je še, da ga preveva svež humor in da je stilno dobro izdelano. Knjigo je ilustriral Mladen Veža.

Slikar Rudolf Marčič - pesnik našega morja

Med slikarji, ki nas razveseljujejo s svinčnikom in s čopičem, so tudi taki, ki jim je glavni motiv naše morje.

Med najstarejše in najmočnejše, to je umetniško najbolj dognane slovenske mariniste prištevamo akademskega slikarja Rudolfa Marčiča. Marčič je po rodu iz Litije, zdaj pa domuje že vrsto let ob morju, v prekrasnem Lovranu.

V Marčičevih slikah zaživi pred nami morje v vseh odtenkih, pa naj si bo to ob sončnem vzhodu, v poletnem soncu, ob večernem zatonu, sredi noči ob ribiškem lovu ali pa v viharju in burji. Marčičev čopič vedno najde ustrezna sredstva in ustrezne barve, zato je za njegova dela upravičen vzdevek: pesnik našega morja!

Danes so njegove slike, ki prikazujejo naš Jadran, njegovo obalo, ribiče in vse, kar daje značilnost našemu morju, po vseh delih sveta, tako po muzejih, še bolj pa seveda pri zasebnikih. Kadarkoli pride v Lovran domačin ali tujec, ki zna ceniti vrednost umetniške slike, obišče slikarja Marčiča.

Marčič je sodeloval doslej že na več kakor 60 razstavah, slik pa je izdelal na tisoče.

Rudi Marčič se je rodil v Litiji leta 1882 v poslopju nekdanje stare sodnije. Njegov oče je bil nižji sodni nameščenec, po rodu iz Senja, iz stare uskoške družine, od tod gotovo ta navdušena sinova ljubezen do morja. Mati je bila Lovšinova iz Ribnice. Obema zakoncema se je v Litiji rodilo 15 otrok, med njimi le dve dekleti. V družini je bilo več pomanjkanja kot blagostanja, saj je imel oče le 15 goldinarjev mesečne plače, in to za sedemnajst ust.

Kljub temu pa so spravili Marčičevi vse otroke v šole in do kruha. Rudijev brat Karel je celo general JLA. Pred upokojitvijo je bil načelnik vojaškega Geografskega zavoda v Beogradu, v času NOB je bil partizan.

Rudi je kot otrok kazal zanimanje za risanje. Silno je bil vesel, ko mu je oče prinesel iz pisarne, ki jo je pospravljal, košček modrega in rdečega barvnika, ki ga je zavrgel eden izmed takratnih litijskih sodnikov. Tedaj se je začelo za mladega fantiča novo življenje, ker je svoje podobe šaril že v dveh barvah. Na mladega, talentiranega fanta je postala pozorna in ponosna vsa žlahta in v priznanje za svoje slike je dobil mladi Rudi od ribniške tete Mice lep dar: škatlo barv. Njegova življenjska pot je bila od tedaj usmerjena na pot slikarstva.

V tistih časih pa seveda nihče ni mogel misliti, da bi se dalo živeti od čopiča in slik. Rudi je odšel najprej v ljubljansko gimnazijo, nato pa so ga sprejeli v kadetnico. Tako je najhitreje prišel do kruha. Kljub temu palete ni nikoli odložil. Risal je tudi v kadetnici in ko je postal oficir, je služil v Boki Kotorski in risal morje. S prihranki je odšel na Slikarsko akademijo v Prago, kjer je bil učenec slavnega Hrvata Vlaha Bukovca. Ta je spoznal velik umetniški talent slovenskega dijaka-oficirja Marčiča. Pomagal mu je, da je začel kmalu razstavljati in z denarjem za prodane slike je dokončal praško Akademijo.

Rudi Marčič je ustanovil s slo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

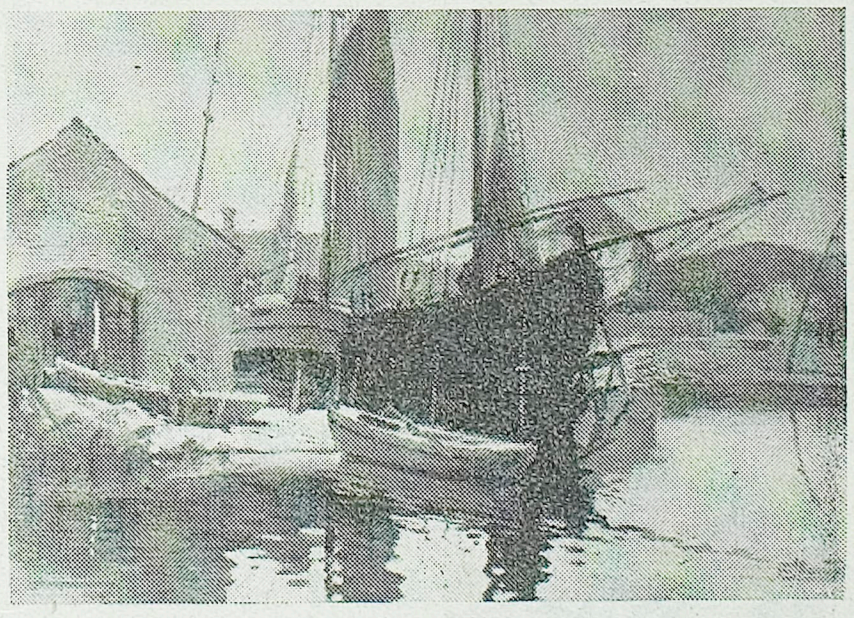

Rudolf Marčič: Motiv s Krka

ŽELITE PRIJETNO IN KORISTNO RAZVEDRILO?

»LJUDSKA KNJIŽNICA« v Kopru vas vabi, da jo obiščete in si iz njenega knjižnega sklada izposodite knjige, ki vas bodo zabavale in bogatile vaše znanje. Če ste oddaljeni, morda kje na meji mestne okolice, vzpodbudite vaše kulturno-prosvetne delavce, naj nam pomagajo organizirati kolektivno izposojanje. Oglasite pa se lahko tudi sami ali naročite tovarišu in znancu, ki prihaja redno po drugih opravkih v mesto. Poslužite se tudi naročila in dostave po pošti!

Za izposojevalce je knjižnica odprta vsak dan od 10.—11. in od 14.—17. ure razen v sobotah, ko posluje neprekinjeno od 10.—13. ure. Za okoličane, ki se vozijo, pa neprekinjeno od 9.—18. ure razen sobote!

ZA NAŠE KMETOVALCE ● ZA NAŠE KMETOVALCE ● ZA NAŠE KMETOVALCE ● ZA NAŠE KMETOVALCE ● ZA NAŠE KMETOVALCE

GOBAR - najnevarnejši sovražnik našega sadnega in gozdnega drevja

Sadjarji in gozdarji naših višinskih predelov mnogokje dobro poznajo in se spominjajo, koliko škode so svojčas napravile na drevju požrešne gobarjeve gosenice, saj so tako objedle vse listje, da je drevje v maju in juniju bilo tako golo kot sredi najhujše zime.

KJE JE GOBAR RAZŠIRJEN?

V Jugoslaviji je po gobarju okuženo v LR Srbiji okrog 650.000 ha, na Hrvatskem okrog 200.000 ha, v naši republiki pa okrog 50.000 ha sadnih in gozdnih površin. V Sloveniji so kužbe zaznamovane v okrajih Koper, Gorica, Celje, Maribor, Murska Sobota in Novo mesto.

ZATIRANJE

Zatiranju nevarnega škodljivca posveča tudi naša ljudska oblast kar največjo pozornost. S posebno uredbo je odrejeno obvezno zatiranje gobarja, dopolnjeno z navodili za izvajanje te uredbe, so zagotovljeni drastični ukrepi za zavarovanje pred tem škodljivcem.

KAKO SMO DELALI LANI?

Ker je gobar razširjen na velikem področju, zatiranje ni moglo biti povsod enotno zaradi konfiguracije terena in različnega podnebja. V Srbiji in na Hrvatskem so okužena področja škropili in zamegljivali. Razen motornih škropilnic in zameglilnikov so uporabljali tudi letala. Pri nas v Sloveniji pa se zaradi hribovitega terena nismo mogli odločiti za letalsko akcijo, marveč smo se že februarja lani odločili za cenejši, in kakor smo ugotovili, tudi uspešnejši način zatiranja.

Glavni način zatiranja gobarja je bil že od nekdaj razen škropljenja in mazanja gobarjevih legel s petrolejem in karbolinejem, sežiganje legel in gosenic. Lani pa smo naredili korak naprej in začeli proti gobarju pravo biološko vojno, to se pravi, da smo poizkusili zatreti škodljivca s pomočjo njegovih naravnih sovražnikov. Znano je namreč, da ima vsako živo bitje v naravi več ali manj sovražnikov, tako tudi gobar, in sicer, v vseh stadijih svojega razvoja: kot jajčece, kot gosenica in kot buba.

KATERI SO GOBARJEVI ZAJEDAVCI?

V vsakem stadiju svojega razvoja ima gobar drugega parazita. Njegova jajčeca močno napada drobna osica (Anastatus disparis), ki se ob ugodnih pogojih tudi zelo hitro razmnožuje, je pa sicer popolnoma neškodljiva. Ta osica odlaga svoja jajčeca s pomočjo drobne leglice v jajčeca gobarja, s čimer jih onesposobi za nadaljnji razvoj. Iz tega jajčeca se namreč ne razvije gobar, marveč koristna osica, ki na ta način postane nadaljnji uničevalec gobarja. Zato ni priporočljivo, polivati gobarjeva legla jajčk s strupenimi tekočinami, ker pri tem uničujemo tudi koristna jajčka osic. Storiti moramo vse, da se razvije čimveč teh malih osic, da bo s tem spet vzpostavljeno ravnotežje v naravi in omejen nadaljnji razmah gobarja.

Ta biološka metoda zatiranja gobarja je pokazala doslej že vidne rezultate. Njeni zagovorniki so predvsem gozdarski strokovnjaki. V lanskem letu so ti v našem okraju napravili kar 14 umetnih gojišč in organizirali zbiranje gobarjevih legel jajčec. V zimskih mesecih, ko ni drugega kmečkega dela, so ljudje nabrali nad 400 litrov jajčec. Preračunali so, da so s tem uničili nad 15 milijonov požrešnih gosenic, razen tega pa se je izleglo na tisoče za nas koristnih gobarjevih parazitov.

V lanskem letu pa je bilo razen omenjene osice opaziti tudi veliko število hroščev muškatnikov, ki so se spravili na gosenice gobarja in jih na veliko pokončavali. Razen tega se je med gosenicami pojavila in razširila bolezen Poliedria, ki je znatno omejila njihov razvoj in širjenje gobarja na sploh.

Razen omenjenih ukrepov pa so še občinski ljudski odbori na okuženih področjih organizirali škropljenje napadenih sadovnjakov in obrobnih gozdov.

KAKŠNE UKREPE PREDVIDEVAMO LETOS?

Vsekakor je treba nadaljevati s škropljenjem sadovnjakov in obrobnih gozdov, kjerkoli se bo škodljivec pojavil. Kot nadaljevanje biološkega zatiranja pa naj kmetovalci takoj začnejo z nabiranjem legel in z njimi čimprej napolnijo še lansko leto pripravljena gojišča.

Za škropljenje uporabljamo Neosol, Fosferno 0,05% (0,5 dcl na 100 litrov vode), emulzijo DDT 16,5% (uporaba 1 do 1,5%) in svinčeni arzenat. Prašenje z DDT in HCH sredstvi v minulem letu ni imelo zadovoljivih uspehov, ker je bila s tem dosežena le 50% smrtnost gosenic.

Vsa potrebna škropiva in podrobna navodila za uporabo bodo dobili kmetovalci pri svojih kmetijskih zadrugah.

KRATEK OPIS ŠKODLJIVCA

Metulji gobarja letajo julija in avgusta. Samice odlagajo jajčka po deblih sadnega in gozdnega drevja, pod kamenjem, po grmovju, ogradah itd. Kupčki jajčec — imenujemo jih legla — so dolgi od 2 do 7 cm in vsebujejo od 400 do 800 jajčec, ki jih samica pokrije z rumenorjavimi dlačicami iz svojega zadka. Ta legla so podobna kosom kresilne gobe, od tod tudi imegobar.

Aprila se iz jajčec izležejo gosenice, ki se razlezejo v krošnje dreves in takoj prično z objedanjem mladega listja. Ne izležejo pa se vse naenkrat, njihov razvoj lahko traja tudi cel mesec ali več, tako da večkrat najdemo poleg že odraslih tudi komaj izlegle gosenice. Odrasle gosenice imajo na hrbtni strani 5 parov bradavic modre barve, šest parov pa rdeče, zato jih skoraj ni mogoče zamenjati z drugimi gosenicami.

Gornji sestavek naj bi pripomogel, da bi se lahko tudi naši prizadeti kmetovalci čim uspešneje zoperstavili nevarnemu škodljivcu.

Inž. Angelina Gabere

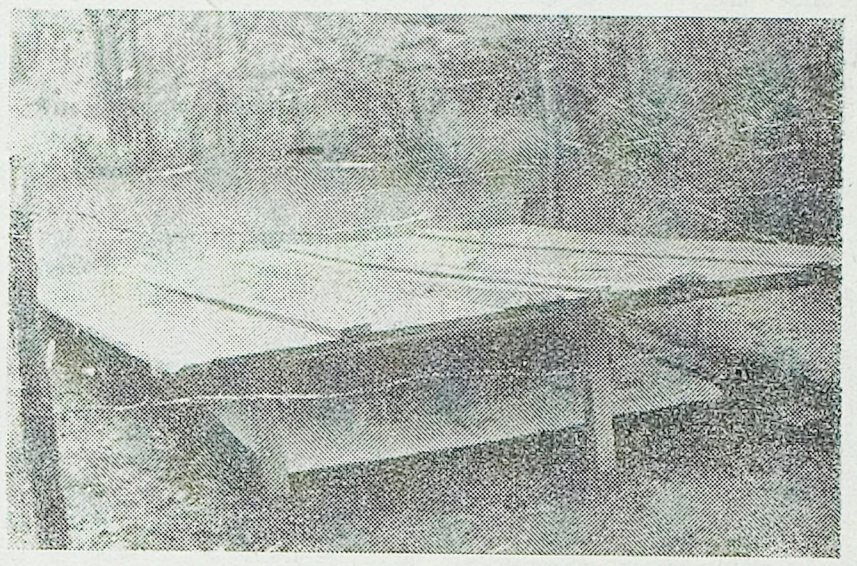

Eno izmed gojišč gobarjevih jajčec

Legla, gosenica in metulja gobarja — trije stadiji njegovega razvoja

VAŽNO ZA PRIDELOVALCE KROMPIRJA

Prašnata krastavost

Na področju našega okraja se je v zadnjih letih razširila huda krompirjeva bolezen — prašnata krastavost (Spongospora subterranea). Napadla je najboljša krompirišča za pridelavo semenskega krompirja in je zlasti prizadela naši občini Pivko in Postojno.

Na področju Pivke so okužene naslednje vasi: Trnje, Petelinje, Selce, Slavina in Koče.

V postojnski občini so po tej bolezni napadene vasi Belsko, Predjama, Studeno, Zagon, Veliki otok, Stara vas, Zalog, Rakitnik, Matenja vas, Prestranek, Grobišče, Orehek, Hruševje, Sajevče, Rakulik, Razdrto, Strane, Šmihel pod Nanosom, Landol, Hrenovice, Veliko in Malo Ubeljsko, Velika in Mala Brda, Hrašče in Mali otok.

Znake bolezni je lepo videti na naši sliki. Krompir je ves prekrit s krastami. Bolezen napade tudi stebla in korenine.

Nevarna krompirjeva bolezen — prašnata krastavost

Razen tega, da bolezen močno zmanjšuje tržno vrednost krompirja in onemogoča njegovo semensko uporabo, skozi kraste izredno hitro prodirajo v ranjene krompirjeve gomolje bakterije in gljivice, ki povzročajo naglo gnitje krompirja.

Škoda je torej zelo velika.

KAKO SE JE OBVARUJEMO?

Za seme je treba uporabiti popolnoma zdrav krompir in ga posaditi v ne preveč vlažno zemljo. Pri tem je treba še tudi paziti, da ne sadimo krompirja na njivah, kjer je bil sajen že prejšnja leta. Bolezenske klice (trosi) krompirjeve prašnate krastavosti se namreč zadržijo v zemlji aktivni tudi po več let. Le ob upoštevanju navedenih dejstev bomo lahko zagotovo zatrli to hudo bolezen, ki nam sicer povzroči še veliko škodo!

ZADRUGE SO ZA ZNIŽANJE CEN KMETIJSKIH PRIDELKOV

Od kmetijskega proizvajalca do potrošnika

Poročila na občnih zborih naj upoštevajo ugotovitve revizij — Potreba po nadzorstvu nad uporabo posojil za izboljšanje kmetijske proizvodnje — Sklad za plačilo investicijskih elaboratov — Za enotno nastopanje na tržišču

Posvetovanje predsednikov in upravnikov kmetijskih zadrug s področja koprske Kmetijsko proizvajalne poslovne zveze je imelo na dnevnem redu naslednje 4 točke: priprave za redne letne občne zbore, o kratkoročnih kreditih za sedanjo kmetijsko proizvodnjo, gospodarske programe kmetijskih zadrug in razpravo o odkupni politiki v letošnji sezoni.

Ker je bila lani v vseh zadrugah revizija, je ne samo prav, temveč celo nujno, da zadruge upoštevajo pri sestavljanju poročila za letni občni zbor tudi ugotovitve revizije. Poročila naj zato omenijo, ali so zadruge odpravile pomanjkljivosti, ki jih je revizija ugotovila, in kako je njihovo odpravljanje vplivalo na to, da se je izboljšalo zadružno delovanje na vasi. **Ena izmed bistvenih nalog upravnih odborov KZ bo na občnih zborih, ki naj bi bili nekakšni vsesplošni vaški zbori, tudi tista, ki naj pokaže pot zadrugi v poslovnem letu, ki je pred nami, in da pridejo na te zbore člani z že izdelanimi predlogi.** Po tej poti priprave občnih zborov bo možno iti v smeri utrjevanja socialističnih odnosov na vasi.

O letošnjem bolj prožnem kratkoročnem kreditiranju kmetov za nabavo izbranih semen, sadik, umetnih gnojil in živine, ter za plačilo strojnih del smo že pisali in zato tega ne kaže ponavljati. Poudariti pa je vredno, kar je prišlo do izraza na posvetovanju, to je dolžnost zadrug, da v danih primerih nadzorujejo, ali kmetje prejeto posojilo res tudi uporabijo v določen namen, oziroma, ali uporabljajo s posojilom kupljeni reprodukcijski material tako, da je v skladu z izsledki sodobne agrotehnike in sodobne kmetijske znanosti sploh. V nasprotnem primeru ne bomo dosegli uspehov, ki jih lahko dosežemo z ukrepi, kot so uporaba izbranih semen, ustreznih umetnih gnojil itd.

Izvajanje gospodarskih programov bo letos zahtevalo okrog 170 milijonov dinarjev izdatkov. Približno 60 milijonov dinarjev bo od tega potrebno dobiti iz splošnih investicijskih skladov. Prav tu pa nastajajo težave v zvezi z izdelavo investicijskih elaboratov, brez katerih ni mogoče dobiti posojila iz teh skladov. **Zato je Okrajna zadružna zveza ustanovila lasten sklad, iz katerega bodo kmetijske gospodarske organizacije lahko dobile kratkoročno posojilo za plačilo potrebnih elaboratov;** posojila, ki bi jih zadruge vrnile OZZ, ko bi prejele investicijski kredit na osnovi elaborata. Ustanovitev tega sklada je nedvomno ukrep, ki bo precej prispeval k temu, da bodo letošnji gospodarski programi kmetijskih zadrug izpolnjeni, kolikor je le sploh mogoče.

Razprava o odkupni politiki je bila zelo živahna v zvezi z vprašanjem odnosov med zadrugami in koprsko Kmetijsko proizvajalno poslovno zvezo oziroma s podjetjem Fructus. **Načelno je bilo sklenjeno, da je pri odkupu potrebno zavzeti enotno stališče.** Dosedanja praksa je namreč nesporno dokazala, da se korist zaradi dinarja višje cene pri neki zadrugi kaj kmalu lahko sprevrže v škodo in to ne le v škodo zadruge, ki je bolje plačala, temveč v škodo potrošnikov s celotnega področja koprske Kmetijsko proizvajalne poslovne zveze. V tehničnih podrobnostih za izvajanje tega načelnega sklepa bodo potrebni še nadaljnji razgovori.

F. M.

KZ IZOLI V PREMISLEK

Zavrženi milijoni

Preden pridete v Izolo, je na desni strani med cesto in morjem pred klavnico prostor, kjer so nekoč gojili ostrige, zdaj pa tamkaj odmetujejo vse mogoče smeti in odpadke, med njimi tudi cele vozove žaganja in pepela, pa tudi slame. Slednja je odpadek produkcije v tovarni igrač Mehanotehnika, drugo pa naberejo smetarji ali odmetujejo sami prebivalci Izole.

Ni dvoma, da Kmetijska zadruga v Izoli ve, ker bi vsekakor morala vedeti, da so vse kmetijske površine v izolski okolici močno dehumanizirane, to se pravi, da jim primanjkuje humusa. Prav tako bi morali strokovnjaki te zadruge vedeti, kakšen je kemijski sestav pepela, kakšen kompost nastane iz slame in žaganja vseh dimenzij in končno, kako je vsa zemlja okoli Izole potrebna izboljšanja, pri vsem tem pa dovoljujemo, da morje brez haska požira in razkraja dragoceno gnojivo.

Kar oglejmo si nekoliko vrednost pepela. Vzemimo pepel bukovega lesa, ker je ta najboljši, toda ga je tudi največ. Tako je 100 kg tega pepela enako 57 kg superfosfata ali 31 kg kalijeve soli ali pa 41 kg apna. Vsa ta gnojila je treba drago plačevati, pepel pa mečemo v morje!

Pepel je sploh univerzalno gnojilo, ker razen dušika vsebuje še prav vse rastlinam potrebne hranilne snovi. Razen tega pa izboljšuje in rahlja zemljo in tudi s tem povečuje njeno rodnost.

Prav bi bilo, če bi kmetijska zadruga v Izoli nekoliko razmislila o gornjih navedbah in skušala nekako to bogastvo, ki danes brez haska končuje v morju, kanalizirati in koristno uporabiti na svojih kmetijskih površinah, kjer se bo mogočno rentiralo.

V KOPRU SO ZAČELI GRADITI POŠTNO POSLOPJE

Končno so zasadili lopate

V prihodnjih letih bo končana avtomatizacija telefonskega prometa tudi v našem okraju

V bivši kaznilnici na Muzejskem trgu v Kopru je gradbeno podjetje »1. maj« začelo z obnovitvenimi gradbenimi deli poslopja, ki bo preurejeno v moderen poštni urad. V sedanji zgodovinski zgradbi bodo sodobno urejeni sprejemni in izdajni poštni prostori z avtomatskimi telefonskimi govorilnicami, s posebnimi poštnimi predali, kjer bo mogoče ob vsakem času dvigati pošiljke itd. V prvem in drugem prostoru bosta zgrajeni avtomatski telefonski in telegrafski centrali ter prostori za tehnično in drugo poštno službo. V levem traktu, ki se drži glavnega poslopja in je obrnjen proti morju, bodo štiri družinska stanovanja. Kljub temeljiti preureditvi pa bo stavba ohranila na zunanji fasadi svoje zgodovinsko obeležje.

Razen gradnje novega poštnega poslopja v Kopru bo podjetje za PTT promet preuredilo poštne prostore v Piranu, tamkaj nadaljevalo pripravljalna dela za dokončno instalacijo avtomatske telefonske centrale, zaključilo dela v poštnem uradu v Izoli, v Portorožu pa dogradilo enega izmed najlepših sodobnih gradbenih objektov v tem kraju za poštni urad. Na pričetek del za avtomatizacijo telefonskega prometa pa čakata tudi Škofije in Sečovlje.

Kolikšnega pomena bodo za koprski okraj moderno urejene pošte z avtomatskimi centralami, nam kažejo naslednji podatki: sedanje polavtomatske CB centrale so zastarele, dotrajane in različnih sistemov, njih kapaciteta pa je do kraja izkoriščena. Zaradi skoraj popolne izrabljenosti in preobremenitve često prekinjajo redno delo, razen tega pa so telefonistke, ki so v službi med 7. in 14. uro, tako obremenjene, da to presega njihove moči. So primeri, ko jih delo izmuči do nezavesti. Kljub vsemu pa mora telefonski naročnik čakati na zvezo z Ljubljano tudi do tri ure ali pa celo dalj, na pogovor z Izolo, ki je od Kopra le 7 km oddaljena, pa čaka tudi po uro ali dve.

Kako naporno je delo telefonistk v Kopru, kažejo naslednji podatki: zaradi povečanja števila pogovorov, ki jih nujno narekuje gospodarski, kulturni in politični razvoj našega okraja, se zgodi, da mora vsaka telefonistka dnevno opravljati usluge za 280 lokalnih naročnikov, razen tega pa za okrog 300 medkrajevnih pogovorov, medtem ko bi pod normalnimi pogoji lahko vsaka telefonistka opravila kvečjemu dnevno le okrog 150 telefonskih uslug.

Avtomatske telefonske centrale pa bodo omogočile, da bomo lahko klicali Ljubljano ali pa iz Ljubljane Koper, Izolo, Portorož, Piran, Sečovlje in Škofije brez posredovanja telefonistk in da bodo telefonski naročniki obmorskih krajev preko Ljubljane direktno povezani z gorenjsko avtomatično telefonsko mrežno skupino. Te avtomatske centrale bodo ne samo prihranile mnogo dragocenega časa in živčnih razburjenj koristnikom telefona, temveč tudi telefonistkam, ki so danes žrtve več ali manj neupravičenih kritik.

L. P.

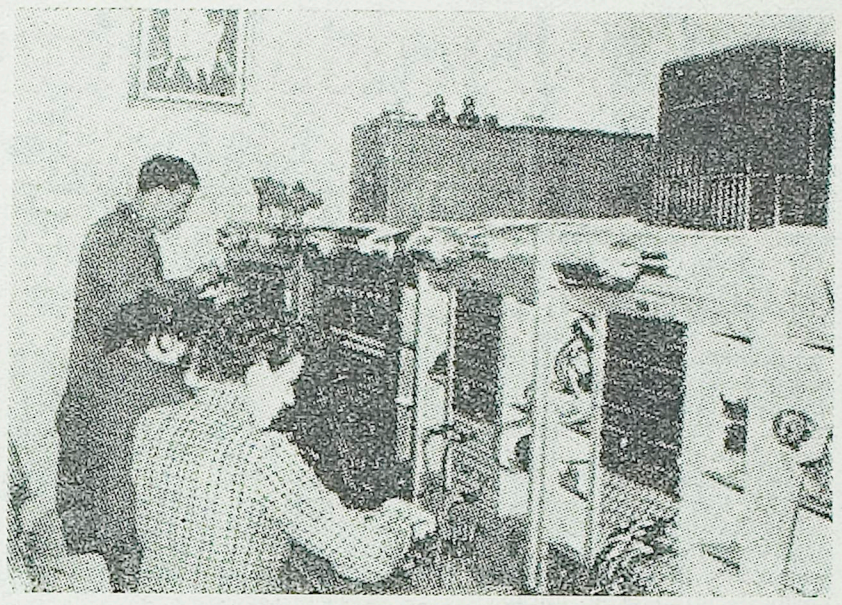

Polavtomatske telefonske centrale ne ustrezajo več zahtevam hitrega gospodarskega razvoja naših mest. Priključke morajo opravljati telefonistke same, kar jih prekomerno obremenjuje in po nepotrebnem utruja, razen tega pa naročniki izgubljajo čas s čakanjem in s slabimi zvezami. Nove avtomatske telefonske centrale bodo delo hitreje opravile in razbremenile uslužbence PTT. Na sliki: delo v telefonski centrali v Postojni

Kratek obisk pri agilnih izolskih športnikih

Veslači tudi pozimi ne mirujejo

Pred kratkim sem obiskal zimski trening izolskih veslačev v telovadnici TVD »Partizan«. Kakih 30 do 40 postavnih fantov in deklet je pod strokovnim vodstvom izvajalo razne telovadne vaje, akrobatiko in igre. Veselje jih je bilo gledati s kako vnemo so se lotili dela in s kakim veseljem so poslušali svojega vaditelja prof. Cilenška.

Po končanem treningu mi je profesor Cilenšek dejal:

»Izola ima lepo veslaško tradicijo, pa tudi mednarodnih uspehov evropskega pomena ni bilo malo. Žal pa je zadnja leta delo veslačev skoraj zamrlo in razen maloštevilnih čolnov ter dobre volje instruktorjev, ki so se lotili pionirskega dela in znova zaorali ledino, skoraj ni ostalo ničesar od preteklih let. Dobra volja ter požrtvovalnost mladih izolskih veslačev pa je v kratkem času vztrajnega dela rodila uspehe.

»Kakšen namen pa ima suhi trening v telovadnici?«

»Izkušnje so pokazale, da je edinole z vztrajnim in celoletnim neprekinjenim delom mogoče doseči večje uspehe. Za letošnjo veslaško sezono smo se že začeli pripravljati v jeseni. Najprej smo vadili v čolnih, pozneje pa, ko se je vreme poslabšalo, v telovadnici. Spretnost, moč, refleks in še vrsto drugih lastnosti, ki jih mora imeti dober veslač, lahko dosežemo tudi v zaprtih prostorih. Zaenkrat imamo dvakrat tedensko telovadbo, v kratkem pa bomo začeli s krosi.«

»Kakšne so vaše naloge v prihodnosti?«

»Najprej pritegniti čim več mladine v naše vrste, vzgajati jo telesno in duševno ter jo usposobiti, da bo čimbolj uspešno nastopala na tekmovanjih. S trdim delom — to je največja skrivnost športnega uspeha — bomo lahko marsikaj dosegli. Plod našega dela se bo pokazal najbrže šele čez nekaj let, ker je v klubu včlanjena v glavnem mladina. Prepričani smo, da bo šlo vse po sreči, če le ne bo zmanjkalo dobre volje ali pa denarja.«

»Torej ste tudi vi v finančnih težavah? Skoraj bi rekel, da je moje vprašanje kar malo odveč, saj tare ta problem v glavnem vse športne organizacije.«

»Prav imate,« mi je odgovoril prof. Cilenšek. »Vendar mislim, da je treba pri vsem tem še nekaj ugotoviti. Brez dvoma spada veslaštvo v skupino najbolj zdravih športov. Včasih so ga gojili večinoma premožni ljudje ali pa ozek krog talentiranih veslačev, ker sta nabava in vzdrževanje rekvizitov dokaj draga. Danes pa so naša vrata odprta vsakomur, saj je že velik del izolske mladine šel skozi našo čolnarno. Z raznimi prireditvami si bomo poskušali zagotoviti toliko sredstev, da bomo vzdrževali čolne, vendar pa bomo morali poskrbeti za eventualne dotacije za nabavo novih rekvizitov in za udeležbo na tekmovanjih. Pri tem računamo tudi na pomoč prebivalstva Izole, saj smo prepričani, da opravljamo koristno delo.«

Preden smo se poslovili, sem jim želel veliko sreče in uspeha pri delu, člani kluba pa so me naprosili, da naj vsakomur povem, da radi sprejmejo nove člane, da jim je vsak dobrodošel in da so prepričani, da ne bo nikomur žal.

V. S.

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Sramežljivo vprašanje

Vsakemu se utegne primeriti, da pride nekoliko v zadrego, kadar te »višja sila« primora, da se moraš zanimati, kje imajo ljudje, pri katerih si recimo na obisku, tisto stanovanjsko pritiklino, ki ima v javnih lokalih na vratih dve ničli, ali bolj gosposko začetnici imena znanega angleškega državnika, v koprskem »Galebu« pa za neduhovito zadevo duhovito pogruntan moški in ženski čevelj.

Nekaj nenavadnega pa je, če kdo po tem diskretnem prostoru povprašuje v — trafiki. To je podobno na primer tistemu Ribničanu, ki je prišel v lekarno po bičevnik.

Pa se le dogaja, verjemite mi. Kje? Na primer v Sežani.

Ljubezniva trafikantka streže dve »dami« polocvelih let, ki jih ne moreta skriti niti za skrbno popleskan obraz.

»Deset škatlic ‚Ljubljana' cigaret in deset ‚Vardar', prosim!« je zahtevala prva.

»Meni pa vsakih po pet,« je bila skromnejša druga. Kupčija se je razvijala v tržaški italijanščini. Ko sta plačali, je trafikantka uslužno vprašala:

»Ali želite, da vam cigarete zavijem?«

Tedaj se je mlajša nakupovalka ozrla okoli sebe, nato pa se nagnila prav do ušesa trafikantke in v rahli zadregi vprašala:

»Ne zamerite, ali imate morda kje v bližini... veste, človek skače iz ene trgovine v drugo, pa še v mesnici sva morali celo večnost čakati, in pri tem čisto pozabi na tisto, kar se mora tudi opraviti.« Trafikantka je nekoliko zardela, morda iz sočutja, še bolj verjetno pa zato, ker stranki ni mogla tudi v tem pogledu ustreči.

»Joj, obžalujem, toda, poglejte, tale stisnjeni prostorček je vse, kar premorem. Tamle čez cesto je gostilna, morda bi se tja potrudili,« je svetovala.

»Veste,« je diskretno pojasnjevala druga, »cigarete morava spraviti nekam med kožo in obleko, za to gre. Tega pa ne moreva napraviti kar na cesti ali za vogalom. Na meji so postali vaši in naši cariniki tako radovedni, da mi vso »boršo« pretaknejo, pa tudi v žepe jim zaidejo prsti. Do tja, kamor nameravava skriti cigarete, pa si menda vendarle ne bodo upali. Kaj takega bi bilo zelo nekulturno, ali ne, Sabina?«

»Prej kot bi kaj takega dovolila, bi mu izpraskala oči,« je zagrozila Sabina in pomolela prijateljici pod nos pet dolgih, nevarno priostrenih nohtov, ki so se bliskali v kričečem karminu.

»Ali bi ne bilo bolj varno, da pokadite cigarete kar tukaj, hočem reči v Jugoslaviji,« je ušlo sicer nezgovorni trafikantki.

»Saj medve sploh ne kadiva,« se je zasmejala starejša. »Toda njen ‚cocolo' in moj stari hočeta imeti le jugoslovanske cigarete, ker so boljše in cenejše kakor naše. In če jima ne ustreževa, bo vse narobe doma. No, hvala gospa za nasvet! Joj, še to: ali se tisti prostor v gostilni znotraj zaklene?«

»Tega pa res ne vem. Saj boste videli.«

»Bova pa druga drugi vrata stražile. Pojdiva!«

In sta šli. Ni mi znano, kakšne sreče sta bili na obmejnem bloku.

J. Ž.

DESET LET KOVAČNICE NAŠIH PONOSNIH POMORŠČAKOV

Od šolarja do kadeta

Ob deseti obletnici obstoja in dela naše slovenske Pomorske srednje šole v Piranu je za naše bralce napisal profesor Lojze Maruško sestavek, ki na prijeten in sočen način opisuje tegobe in veselje mladih šolarjev, ki so se odločili za poklic pomorščaka naše mlade trgovske mornarice. Med šolarjem in kadetom je nekaj let trdega učenja in dela, veliko veselih pa tudi grenkih uric, na koncu uspešnega šolanja pa čaka mlade abiturierte zadoščenje v obliki prelepe mornariške uniforme, čakajo jih naše ladje, na katerih bodo poslej prebijali svoje življenje. Sicer pa, kar preberimo, kaj nam bo o tem povedal pisec tega sestavka!

Sicer vem, da noben dijak prvega razreda nižje gimnazije noče več veljati za šolarja, kje šele tisti, ki ima malo maturo za seboj (no, male mature ravno ne, saj jo je odneslo s starimi časi vred, pač pa sprejemni izpit za višjo gimnazijo ali srednjo strokovno šolo), vendar pa pravim v naslovu »od šolarja do kadeta«. To pa samo zato, da bi čimbolj poudaril razliko med mladim pomorščakom z odsluženo vojaško obveznostjo na kaki prekooceanski ladji slovenske trgovinske mornarice in med gimnazijcem, ki se je bil že v nižji šoli navdušil za ta poklic.

Vsi se predobro spominjamo, kako smo požirali knjige o ne vem kakih Robinzonih vse, še z večjo naslado pa pustolovske romane in povesti o drznih pomorščakih, morskih roparjih — piratih, o brodolomih in nadaljnji usodi posameznih mornarjev, ki so jih neusmiljeni valovi ponesli v čudovite dežele ob še čudovitejših dogodivščinah. Tako se bere v enakih in podobnih knjigah o drznih raziskovalcih dotlej neznanih morskih površin, o prvih drznežih, ki so tvegali podvomiti o tem, da ima zemlja obliko plošče in da je tam nekje rob te neizmerjene, vendar pa ne neizmerne vodne mize in da je ob tem robu konec sveta, ki se konča v globokem prepadu ničnosti. Cook, Beringh, Kolumb in še številni drugi nesmrtni pomorščaki, ki so odkrivali nove in nove morske poti do neznanih dežel »novega sveta« in s svojimi dognanji rušili stare religiozne predsodke in trditve o obliki naše zemlje, pomenijo trdne mejnike v bogatem svetu pomorske znanosti. Res je sicer, da so bile vse poti svetovnih raziskovalcev v preteklem in polpreteklem zgodovinskem obdobju namenjene predvsem trgovskim koristim in z njimi v zvezi tudi državniškim, osvajalnim težnjam mogotcev, kraljev in cesarjev, vendar pa njihovega pomena za znanost, za prenašanje kulturnega življenja iz enega konca sveta na drugega ni moči zanikati. Vse te težnje so bile predmet hotenja mnogih pisateljev, ki so nam posredovali toliko nenavadnega, predrznega, junaškega, pa tudi potepuškega življenja iz tistih davnih dni, ko je monotona in žalostna pesem na dnu ladje prikovanih galijotov zamirala ob udarcih vesel in priganjačevega biča, ko so bela jadra, razpeta na visokih jamborih srednjeveških jadrač, zamenjala vse prepočasne suženjske roke, ko so se še ta morala umakniti hitrejšemu in ekonomičnejšemu stroju. In končno, koga bi ne zanimalo tako branje, posebno še, ko je mlad in poln želja po nenavadnem, ko ga pustolovščine mikajo in vabijo v svoj prečudoviti svet, ki je v očeh dvanajstletnika še čudovitejši in še bolj vabljiv? In navsezadnje, če mu je še danes ta pot na široko morje odprta!

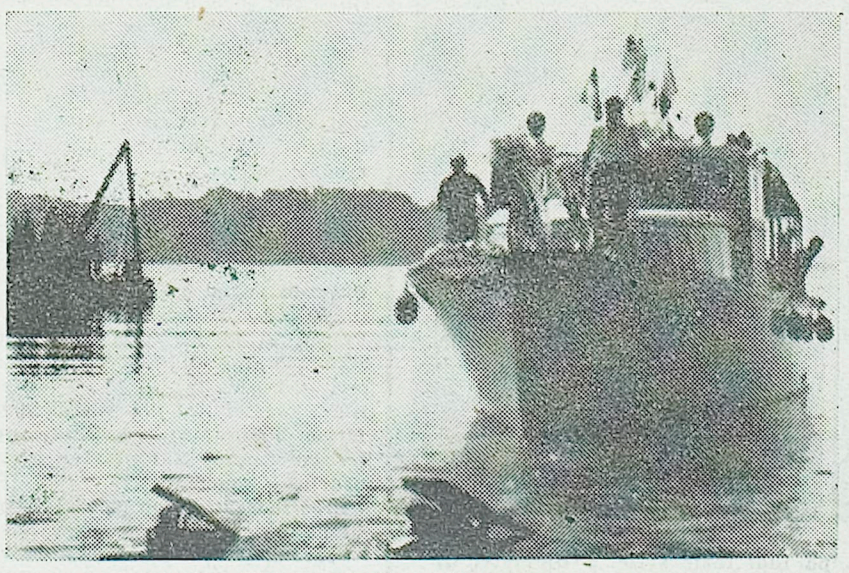

Motorna ladja »Pino Tomažič«

Tako je postal nekdanji šolar dijak slovenske pomorske šole. Prišel je v osvobojeno slovensko obmorsko mesto tamkaj iz Kranjčevega Prekmurja, iz Prežihove Koroške, iz vinorodne Štajerske, črnih trboveljskih revirjev, sončne Bele Krajine, iz gostoljubne Dolenjske in na videz vase zaprte Gorenjske, iz dežele dobrovoljnih Kraševcev in iz vseh krajev Slovenije. Očetje in starejši bratje so jim priborili davno pravico do morja, do lastnega okna v svet. Pripravljajo se, da bodo zapluli iz slovenskega morja na širne oceane z našimi ladjami in pod našo zastavo. Zdaj niso nič več šolarji. Štiri jeseni se jim odpirajo vrata pomorske šole. To pomeni štiri leta priprave za poklic slovenskega pomorščaka, štiri leta tovarištva in trdega dela za še trše življenje, ki jih čaka. Dež, mraz in vihar, tropska vročina in neštete nevarnosti jih čakajo, težke preizkušnje so pred njimi. Toda skrbno pripravljeni bodo premagovali vse težave in tako dokazali, da so vredni zaupanja svojega ljudstva, ki jim je izročilo v varstvo in izkoriščanje svobodne morske poti. Toda motil bi se, ki bi menil, da je vsa priprava gojencev pomorske šole odpravljena z dopoldanskimi predavanji in popoldanskim učenjem doma. Ne. Tu je še toliko drobnega, rekli bi obrobnega življenja, ki pa ni prav nič manj važno, morda prej obratno, in ki se odvija v raznoterih oblikah. In o tem življenju se boste seznanili prihodnjič.

Koper bo dobil otroško igrišče

Na ustanovnem občnem zboru »Društva za izobraževanje žena« v Kopru so se žene zavzele za ureditev otroškega igrišča v Kopru in si zadale nalogo, da čimprej uresničijo ta načrt. Potreba po otroškem igrišču je v Kopru res velika in malo je naših mest, ki bi imela glede tega tako neugoden položaj na polotoku, kakor naš Koper, v katerem ni zelene trate ali košatih dreves na prostoru izven mestnega hrupa, prahu in prometnih cest, kjer bi se naši otroci lahko igrali in se zabavali. Poleg tega imamo v ozkih in le malo sončnih ulicah veliko število stanovanj, ki so brez dvorišča ali vrtov, tako da se morajo otroci, ki stanujejo v teh stanovanjih, igrati le na ulicah.

Ta načrt se zdaj bliža svoji uresničitvi. Zamisel naših žena je pri pristojnih organih naletela na popolno razumevanje in pomoč. Tako se je pred nekaj dnevi konstituiral odbor, v katerem so zastopniki ženskega društva, DPM, člani sveta za komunalne zadeve pri ObLO, zastopnik SZDL in še drugi, ki ljubijo našo mladino in so se prostovoljno prijavili za pomoč. Po dveh zelo uspelih sejah je bil na zadnji seji že predložen idejni osnutek za igrišče. Ta načrt, lokacijo in predračun pa morajo potrditi še naši pristojni organi pri ObLO. Upamo, da se vse to ne bo zavleklo in da bomo z deli pričeli lahko že v začetku marca.

Za prostor za igrišče je določen tisti del mesta, ki se razteza od Istra-benc dalje za Pralnico in Dispanzerjem proti Fructusu. Načrt, ki sicer še ni popolnoma izdelan, predvideva, da bomo na igrišču imeli več gugalnic, nekaj peskovnikov, nihalnice, gredi, bazen za vodo in še razne druge naprave, ki naj služijo otrokom za telovadbo in zabavo. V senci že rastočih dreves in ob straneh igrišča bodo postavljene klopi, tako da bodo matere lahko šivale ali pletle in imele svoje malčke pred očmi. Na koncu igrišča bodo zasadili še mlada drevesa. Tam bo tudi prostor za kotalkanje. DPM ima namreč že nabavljenih 30 parov kotalk in v najkrajšem času bodo v Kopru ustanovili sekcijo mladih kotalkarjev. Ta šport, ki je v drugih krajih Slovenije že zelo razvit, je pri nas še posebno potreben zato, da damo otrokom neko nadomestilo za smučanje in drsanje. V zimskem času so naši otroci brez vsakega zdravega športa. Tako pa

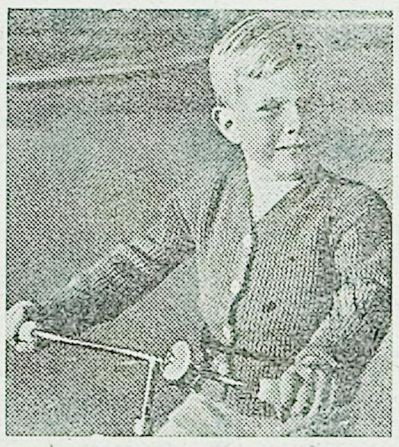

bodo lahko izkoristili vsak dan, ko ne bo dežja in prehude burje, za gojitev tega lepega športa.

Stroški, ki so predvideni za ureditev igrišča, so sicer precej visoki, nekako preko 2 milijonov, vendar se bodo ti stroški občutno znižali, če bomo znali organizirati delovne brigade, ki bodo opravile zemeljska dela. Tudi naši obrtniki bodo rade volje priskočili na pomoč pri izdelavi raznih naprav za igrišče. Odbor je prepričan, da bo s pomočjo SZDL in drugih organizacij utegnil pritegniti k sodelovanju čim več oseb. Starši pa se bodo gotovo polnoštevilno odzvali temu vabilu odbora. Lep vzgled so nam dali dijaki Dijaškega doma v Kopru, ki so odboru obljubili vso svojo pomoč.

Odbor zelo upravičeno pričakuje, da bo delo naglo teklo izpod rok, da bomo igrišče lahko odprli že 25. maja, na rojstni dan maršala Tita. Brž ko bo načrt do potankosti izdelan, bo razstavljen, tako da bo pri tem sodelovala vsa naša javnost. Za kritje vseh stroškov bo delno prispeval ObLO, vendar bomo morali prispevati tudi vsi ostali.

Tako so naše žene že določile, da bo celotni izkupiček prostovoljnih prispevkov pri akademiji v proslavo »Mednarodnega praznika žena«, ki bo v gledališču 7. marca, in izkupiček družabnega večera, ki ga bodo žene priredile 9. marca v hotelu Triglav, porabljen v ta namen. Prav kmalu bo odbor začel v mestu nabiralno akcijo, prepričan, da bo pri tem žel razumevanje in tudi uspel.

To igrišče naj bi bilo po svojem obsegu največje v Kopru. Vendar bomo morali postopoma skrbeti še za ureditev manjših igrišč, predvsem v Bošadragi, in urediti propadajoče igrišče na Kalafatijevem trgu. Igrišče pred Triglavom pa bo verjetno zaradi naraščajočega prometa premeščeno drugam.

Tako bodo naši otroci dobili lep sončen prostor, primeren za svojo zabavo, naše mesto pa še en objekt, ki mu bo v okras. L. P.

Pustni krofi

60 dkg moke, 4 dkg kvasa, žlička sladkorja, 3 žlice mleka, 2 žlici moke; 7 dkg surovega masla, 3 rumenjaki, 1 in pol žlice sladkorja, tri osminke litra mleka, limonina lupina, po želji žlica ruma, 3 žlice sladke smetane, ščep soli, marelična marmelada, mast za cvrenje, sladkor za posipanje.

Smetano, mleko, rumenjake, sladkor, sol in dišave stepamo nad soparo, da se vse primerno segreje, nakar vlijemo v presejano, pogreto moko ter dodamo vzhajan kvas. Zmešamo in močno stepamo. Čez nekaj časa dodamo še raztopljeno maslo in stepamo tako dolgo, da se tesno loči od kuhalnice. Nato ga oprašimo spodaj, ob straneh in po vrhu z moko, pokrijemo s pogretim prtom in postavimo na toplo, da vzide. Vzhajano testo denemo na pogreto in z moko potreseno desko, ga razvaljamo na pol cm debeline in izrežemo z obodom kroge. Na sredino vsakega damo malo segrete marmelade, ga pokrijemo z drugim krogom (nepomokana stran naj bo znotraj), rahlo stisnemo, da se testo sprime, nakar ga ponovno zrežemo z nekoliko manjšim obodcem. Krofe polagamo na pomokan prt za dva prsta narazen, jih sproti pokrivamo in pustimo še enkrat vzhajati. Ostalo testo zopet razvaljamo in zrežemo tako kakor prejšnje.

Medtem denemo v kozico za 2 in pol prsta visoko masti in jo razbelimo. Vanjo položimo vzhajane krofe z gornjo stranjo navzdol. Sprva jih cvremo počasi pokrite, nakar jih obrnemo in jih počasi odkrite ocvremo še na drugi strani. Paziti moramo, da se dobro prepečejo. Ocvrte krofe zložimo v posodo, pregrnjeno s papirjem, najbolje s pivnikom, da se mast odcedi. Pred serviranjem jih potresemo še z vanilijevim sladkorjem.

Model obleke iz volnenega blaga pa tudi težje svile. Svojevrsten je ovratnik, ki ga natačno kaže prvi del slike

Topla obleka iz debelega, volnenega tweeda

Nekaj o vitaminih

O važnosti vitaminov v prehrani smo že večkrat pisali v našem listu. Danes pa se bomo še nekoliko pomudili pri njih, in sicer v besedi in sliki.

A vitamin je predvsem v zelju, ohrovtu, kolerabnih listih, korenju, peteršilju, grahu, špinači, zeleni solati, regratu, paradižnikih, češpljah, melonah in orehih. V večjih količinah je še v rumenjakih, mleku, smetani, surovem maslu, siru, jetrih in v ribjem olju.

Vitamin A ugodno deluje na vid, kožo, lase in na rast. Pomanjkanje povzroča poslabšanje vida, manjšo odpornost kože in sluznice proti infekcijam. Lasje izgube lesk in tudi predčasno osive.

B vitamin dobimo v naslednji zelenjavi in sadju: v stročnicah, zelju, gobah, koruzi, ovsenih kosmičih, paradižnikih, beluših, špinači, jabolkih, brusnicah, češpljah, orehih, nadalje v jetrih, ledvicah, kvasu, jajcih, ribah, posebno veliko pa ga je v pšeničnih kalčkih.

Vitamin B ugodno vpliva na tek, na živce, rast in prebavo. Pomanjkanje tega vitamina povzroča bolezen beri-beri.

C vitamin je v šipku, limonah, pomarančah, grozdju, paradižniku, papriki, krompirju, peteršilju, ohrovtu, zelju in jetrih.

Če ga v hrani primanjkuje, se zmanjša človekova odpornost proti nalezljivim boleznim. Pojavljata pa se tudi utrujenost in slabost. Vitamin C deluje tudi proti krvavitvam. Daljše pomanjkanje tega vitamina povzroča bolezen skorbut.

Vitamin C je zelo občutljiv za vročino, razpada tudi na zraku.

D vitamin si oskrbimo z mlekom, surovim maslom, sirom, ribami, ribjim oljem, svinjsko mastjo, jajci, govedino itd.

Omenjeni vitamin je zlasti važen za otroke, ker omogoča pravilen razvoj kosti in zobovja. Če ga v hrani ni dovolj, nastopi bolezen rahitis.

E vitamin je v zeleni solati, grahu, fižolu in kalčkih, v žitnih zrnih, rumenjaku, gosji masti in surovem maslu.

Omogoča pravilno delovanje spolnih žlez.

K vitamin deluje proti krvavitvam. Največ ga je v zelenih zelenjavnih listih.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

Lepilo za zlomljene porcelanaste predmete naredimo v topli vodi iz enega dela arabskega gumija in štirih delov žganega mavca. S tem namažemo zlomljene porcelanaste predmete in jih trdno zvežemo skupaj. Suši se zelo počasi, toda trdno drži. Mokrota ne škodi.

Slikar Rudolf Marčič

Nadaljevanje s 5. strani

venskimi slikarji Birollom, Gasparijem, Ferdom Veselom, Jakopičem in drugimi umetniški klub Vesno. Marčič je priredil že leta 1907 prvo slovensko umetniško razstavo v Trstu, ki je pomenila važen dogodek v tem, takrat največjem, najbolj razgibanem in naprednem slovenskem mestu.

Življenjska pot je vodila Rudija Marčiča v razne kraje, kjer je bil profesor risanja na raznih učnih zavodih. Nekaj let med obema vojnama je imel celo lastno slikarsko šolo na idilično lepem otočku Koločepu pri Dubrovniku. Tam so se zbirali umetniki iz raznih krajev in uživali krasoto našega morja in gostoljubnost Marčičeve vile, na obali prelestnega otoka. Med svoje najlepše doživljaje štejem izlet in obisk v tej Marčičevi slikarski visoki šoli na pravljično lepem otoku Koločepu. Marčič je imel tam tudi izredno bogato zbirko svojih del. Umetnost pa ne nosi dobička, zato je zašel Marčič v gospodarske težave in je moral prodati ta biser na Koločepu. Nato se je preselil na Gorenjsko, bil je več let na Bledu, pozneje pa v Kamniku. Po osvoboditvi ga je spet pritegnilo morje, kjer preživlja zdaj jesen svojega plodnega življenja. Jože Župančič

Nove revije

NAŠA SODOBNOST, ŠT. 2

Že skoraj navadili smo se, da izhajajo naše revije z veliko zamudo. Edina »bela vrana« je bila lani mariborska revija »Nova Obzorja«. Zato je bilo pravo presenečenje, ko smo lani že konec decembra dobili prvo letošnjo številko naše osrednje literarne revije »Naša sodobnost«. Še bolj razveseljivo pa je, da to ni bil izjemen primer, ampak je te dni že izšla tudi druga številka.

V novi številki prinaša revija uvodno **Josipa Vidmarja** Meditacijo o podobi Otona Župančiča. Pesmi so objavili **Jože Udovič, Anton Vodnik** in **Dane Zajc.** V proznem delu nadaljuje **Ciril Kosmač** svojo Balado o trobenti in oblaku, krajša prispevka pa sta objavila še **Janez Gradišnik** in **Ivan Seničar.** Posebno zanimanje bo prav gotovo vzbudila razprava **Henrija Lefebra** »Ali imamo marksistično estetiko?« To je predavanje, ki ga je imel francoski marksistični teoretik na ljubljanski Univerzi. Vrsta ostalih prispevkov je posvečena gledališkim, filmskim, likovnim in knjižnim ocenam in poročilom. Kot posebno zanimivost številke moramo omeniti še priloženo reprodukcijo Prešernovega portreta, ki ga je izdelal po spominu slikar Matija Koželj leta 1862, in članek o nastanku te slike izpod peresa Josipa Vidmarja.

TUDI VZGOJNI PROBLEM: O OLIKI IN LIKANJU

Samemu sebi brat . . .

Da ne rečem »sama sebi sestra«, kot bi bilo bolj prav v našem primeru, je pa vseeno prav in dobro in se bomo tudi tako razumeli.

Ne to zadnjo, marveč ono predzadnjo nedeljo je bilo. Lep dan, da je bilo kaj! Ni čudno, če je izvabilo že kar spomladansko sonce mnoge Koprčane (zakaj o njih je glavna beseda in še o neznanki, ki pa je prav tako lahko kakšna novopečena Koprčanka) ven iz mestnega zidovja. Narava je prelepo vabila in se njenemu klicu skoraj ni bilo mogoče upreti.

No, in je to lepo vreme premotilo med drugimi tudi manjšo koprsko družbico, v glavnem nekaj deklet in žena, in še majhnega kavalirja so imele s seboj — ne gre, da bi na take izlete hodile kar same ženske. Kako jim je bilo ime, pri celi stvari pač ni važno — lahko je bila Miča, morda je bila Ančka in je bil kavalir mali Iztok, morda je bila družbica še nekoliko večja, še za Danico z njenim malim kavalirjem Vitogojem — to pač prav nič ne menja naše zgodbe.

Kam? Izbira je velika: vabijo Hrvatini s svojim prelepim razgledom, vabi gostoljubni Marko ali še višje Šmarje z okolico, blizu so Izola in Piran in Portorož — kaj moremo zato, če bivamo sredi samih turističnih krasot, ki bi jih tujci mnogokje z zlatom plačali. Naša družbica, o kateri je beseda, pa se je odločila obiskati znamenitost koprske okolice — farmo bobrov in še fazanerijo pod izvirom Rižane. Kar pravšen izlet za nedeljsko popoldne.

Brez zadreg in lepo po sreči so prišli na farmo in se do sitega naužili — seveda samo z očmi — bobrov in fazanov. Svoje je prispevala tudi prelepa okolica z izvirom Rižane in naši junaki so bili prav veseli in zadovoljni, čeprav že nekoliko utrujeni. Pa jim ni nič pomagalo — treba je bilo premagati še dokaj poti od domovanja bobrov in fazanov do najbližje avtobusne postaje v Rižani.

Tja so prispeli kmalu po šesti uri zvečer, s tem pa se pravzaprav naša prava zgodba šele prične.

Na postaji se je kar nabralo ljudi — bilo je še precej drugih Koprčanov, ki so se vračali domov, bilo je nekaj Rižančanov, ki so se namenili večer prebiti v Kopru, obojih seveda enega in drugega spola — največ lepo na pare, kar je tudi tako prav. Vsi so nestrpno pričakovali avtobus.

Kdor čaka — pričaka. Lepi FAP goriškega Avtoprometa je v elegantnem zavoju pristal na postaji pred rižansko gostilno. Naval čakajočih na zadnja vrata. Avtobusni sprevodnik je moral posredovati, da so nekateri potniki lahko izstopili, nato pa je vljudno, toda odločno povedal, da ne more od čakajočih nikogar več sprejeti na avtobus, ker je ta prenatrpan. Nastal je skoraj kreg in prepir med čakajočimi, vsekakor pa veliko godrnjanje.

No, naše žene in dekleta so pa zaradi svojih malih spremljevalcev le smele v avtobus. Komaj so se prerinili vanj — res je bil natrpan. Sprevodnika je kar pot oblival, ko je premišljal, če bo do Kopra izstopilo še dovolj potnikov, da ne bodo strogi prometni miličniki imeli kakšne pripombe, ki lahko zelo hitro škodujejo njegovemu žepu.

Ves avtobus pa le ni bil zaseden kot bi bilo treba, čeprav so se ljudje tako zelo stiskali in so mnoge mlade mamice držale svoje potomce v naročju — nekatere celo po dva. Samo ena ne. Elegantna mlada dama v brezhibno krojeni obleki in plašču. Poleg nje sama na sedežu pa zelo mlada damica, menda njena hčerka ali kaj. Stara je bila morda pet let, morda tudi manj. Seveda ju je takoj zapazila tudi naša družba in protestirala, zakaj mala zavzema celo mesto, ko pa morajo nekatere matere stati in držati svoje otroke v naročju.

»Saj bi vendar lahko tudi vi vzeli svojo malo v naročje, ali ne?« so vprašale naše ženske elegantno potnico.

»Ja, to pa ne, kdo mi bo pa potem obleko in plašč likal?!« je zabrusila radovednim vpraševalkam odrezava samovšečnica.

»Kar pustite jo,« so odsvetovali drugi potniki. »Saj se mi že od Ajdovščine prepiramo o tem z njo, pa vse nič ne pomaga.«

In res ni nič pomagalo. Nekaterim ljudem je namreč več lepo zlikan rob na obleki, kot pa duševna olika. Pravijo jim tudi, da imajo trdo kožo kot vol, v glavi pa slamo in ne sol.

Zunaj načičkano, znotraj pa prazno tujko — ponavljam, da je prav lahko bila tudi Koprčanka — je na avtobusni postaji sprejela druga Koprčanka. Če bi se mi ljubilo, bi bil morda poizvedel še kaj pobliže o Vipavki, ki je pripotovala, ali o Koprčanki, ki se je vrnila in s svojo prisotnostjo osrečila naše mesto — pa se mi ni zdelo vredno. Če je res tako trde kože kot je pokazala v avtobusu, je tudi njeno ime, objavljeno črno na belem, ne bo spremenilo, jaz pa sem si za zdaj tudi s tem dovolj olajšal ogorčeno dušo.

Rastko Bradaškja

O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO • O ČEM RAZPRAVLJAMO •

OBRTNIKI RAZPRAVLJAJO O SVOJIH PROBLEMIH

Krepko reševanje zavoženega problema

Te dni so bili v Ilirski Bistrici, Postojni, Izoli, Divači in Hrpeljah, danes bo v Sežani, v nedeljo pa v Piranu in Pivki množični sestanki obrtnikov. Na njih so in bodo razpravljali o pripravah za občni zbor obrtne zbornice za okraj Koper, ki bo 27. t. m., volili nove občinske pododbore, zastopniki Okrajne obrtne zbornice pa poročajo o plačevanju v obrti, o cenah obrtniških uslug, o kadrovski politiki, o Skladu za vzajemno pomoč privatnim obrtnikom, o potrebah po ustanavljanju obrtnih obratov, o šušmarstvu itd. Sestankom prisostvujejo tudi predstavniki občinskih ljudskih odborov in zastopniki občinskih komitejev ZK.

V Ilirski Bistrici so največ razpravljali o pomanjkanju posameznih strok. V tej občini so trije kovači in nujno potrebujejo vodnoinstalatersko in radiomehanično delavnico. Čudijo se, kako da osem čevljarjev zadovolji potrebam prebivalstva te občine in so zato izrazili mišljenje, da se s čevljarstvom ukvarja večje število takih, ki nimajo potrebne strokovne usposobljenosti. **Predlagali so, da bi investicijski sklad, ki ga ustvarja obrtništvo ilirsko-bistriške občine, porabili za razširitev obstoječih in za ustanovitev novih obrtnih obratov.** Le-teh imajo 17 državnega sektorja, 6 zadružnega in 120 privatnega, v katerih je skupno zaposlenih 277 ljudi. Da bi veljala enotna lestvica za plačilo obrtniških uslug, so predlagali, naj bi občinska uprava za dohodke takoj začela z določevanjem davčne obremenitve, kakor je to predvideno, in sicer z upoštevanjem starosti in zdravstvenega stanja obrtnikov, tehnične opreme obrata in specifičnih pogojev posameznih obrtnih strok.

Na sestanku so grajali, da se je v Sklad za vzajemno pomoč, ki je začel z delom v začetku novembra, vključilo doslej le 25 obrtnikov in 4 privatni gostilničarji. Sklenili so, da bodo v kratkem začeli s povečano agitacijo za vključevanje v ta sklad, ki privatnim obrtnikom omogoča socialno zavarovanje na osnovi splošno veljavnih predpisov o pridobitvi ugodnosti socialnega zavarovanja.

V Izoli pa so na podobnem sestanku ugotovili, da predvsem domači mladinci ne kažejo dovolj zanimanja, da bi se izučili v mesarski stroki, češ da je to delo umazano. Res je tudi, da vlada nezainteresiranost za pekovski poklic, vendar pa tudi pekovski mojstri neradi jemljejo v uk vajence, ker pravzaprav od njih ničesar nimajo. Učna doba namreč traja dve leti, od tega morajo šest mesecev obiskovati pouk v šoli, dva meseca so na rednem letnem in 14 dni na rednem zimskem dopustu. Razen tega je delo v pekarnah nočno in prihajajo vajenci v službo šele ob 5. uri zjutraj, to je ko se delo v tej stroki v glavnem zaključi in vajenci dejansko le pometajo prostore. V Izoli menijo, če bo tako stanje veljalo tudi v bodoče, se lahko zgodi, da bomo kmalu brez pekovskega naraščaja.

So pa primeri, ko bi se nekateri vajenci radi izučili v tej ali oni stroki, vendar pa nimajo dovolj šolske izobrazbe.

Razpravljali so tudi o strokovnih nadaljevalnih tečajih po strokah, bila pa je to več ali manj samo brezplodna razprava, ker kaže, da med obrtniki ni pravega zanimanja za strokovno izpopolnjevanje. Okrajna obrtna zbornica je lani hotela prirediti štiri strokovne nadaljevalne tečaje, za katere so dobili minimalno število prijav, to je povprečno 1,5 človeka na tečaj. Zbornica je sicer pripravljena plačati vse stroške in tudi prevzeti skrb za uspešno prireditev tečaja, ni pa za sedaj zanj zanimanja.

Na teh množičnih sestankih obrtnikov so precej govorili tudi o pomanjkanju reprodukcijskega materiala za kovinsko, mizarsko in druge stroke ter več ali manj našli rešitve, ki jih bodo v obliki priporočil predložili pristojnim organom. Novoizvoljeni pododbori so med drugim sprejeli tudi sklep, da bodo dosledno preganjali vsako špekulacijo s cenami uslug in skušali doseči boljšo kakovost obrtniškega dela.

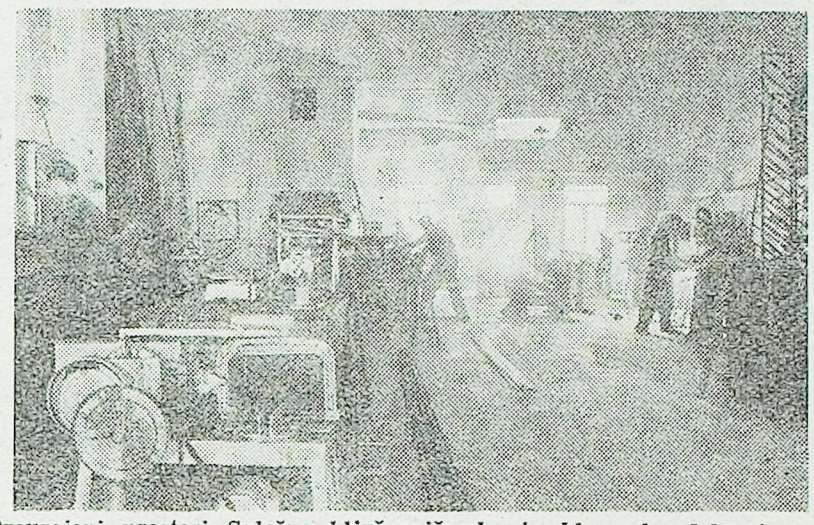

Preurejeni prostori Splošne ključavničarske in kleparske delavnice v Kopru so še vedno potrebni izboljšav

Pomanjkanje obrtnikov — slabo delo in visoke cene

Nekoliko številk za primerjavo

Če se človek večkrat poslužuje obrtniških uslug in to v različnih krajih koprskega okraja ali celo republike, je nemalokrat začuden, ko ugotovi, da n. pr. čevljarji v Ilirski Bistrici, Pivki ali Hrpeljah računajo za moške podplate s petami okrog 600 do 750 dinarjev, skoraj toliko kot na Dolenjskem ali Kočevskem, v Ljubljani okrog 900 dinarjev, v obalnih krajih našega okraja pa 1000, v Kopru celo 1200 dinarjev. Podobno je tudi pri drugih obrtih. In kar je najbolj zanimivo, je ugotovitev, da državni obrtni obrati računajo za obrtniške usluge nekaj »kovačev« več, kot privatni, pri tem pa so primeri, da je delo, ki ga privatni obrtnik opravi, kvalitetnejše, ker si nabavlja material kdo ve od kod in kdo ve po kakšnih cenah ter po kakšnih zvezah. Na splošno velja, da so obrtniške usluge vseh obrtnih obratov na področju divaške, hrpeljske, ilirsko-bistriške, pivške, postojnske in sežanske občine več ali manj kakovostno in vrednostno enake uslugam v drugih manjših krajih Slovenije. V izolski, koprski in piranski občini pa so v glavnem za 20 do 35% višje. To velja predvsem za vodno-instalatersko, čevljarsko, elektroinstalatersko, avtomehanično, mizarsko in ključavničarsko stroko, medtem ko so finomehaniki le za okrog 6% dražji, krojači pa izenačeni pri zaračunavanju svojih uslug s krojači v srednjih in večjih mestih Slovenije. Človek ne bi imel nič proti, če bi bile te cene v skladu s kakovostjo, se pravi, da bi bila tudi ta za toliko odstotkov višja, stanje pa je popolnoma obratno. Kakovost izdelkov je ponekod za 15 do 20% slabša od kakovosti enakih izdelkov v drugih krajih. Res je, da skušajo obrtniki izboljšati kakovost in so v tej smeri v zadnjem času napravili pomemben korak naprej, vendar pa še vseeno ne moremo priznavati, da je vrednost opravljenega dela v Kopru, Izoli in Piranu enaka vrednosti dela v Kočevju, Novem mestu, Murski Soboti ali celo v Ljubljani.

Višjim cenam obrtniških uslug v obalnem področju vsekakor ni vzrok samo višja davčna lestvica, niti ne delna višja finančna zmogljivost potrošnikov, temveč bolj pomanjkanje obrtnih obratov, ki bi omogočili tako konkurenco v cenah kakor tudi v kakovosti. Razumljivo je, da se zaradi takega stanja pojavljajo posamezni primeri izkoriščanja potrošnikov. Odpraviti bi jih mogli le s postavitvijo novih obrtnih delavnic, ki bi tako omogočile večjo konkurenco in s tem izboljšanje uslug po kakovosti in ceni.

ZA USTREZNEJŠO DAVČNO POLITIKO DO OBRTNIKOV

Več malih obrtnih delavnic

Družbeni sektor obrtništva je tako po številu proizvodne obrti kakor tudi po številu delovne sile znatno močnejši od privatnega. Takó imamo v koprskem okraju 106 proizvodnih obratov družbenega sektorja s 1117 delavci (učenca sta 202, administrativnih uslužbencev pa 144). V uslužnostnih obratih, ki jih je v koprskem okraju 169, so 603 delavci, 212 učencev in le 21 uslužbencev. V številu slednjih niso upoštevani honorarni knjigovodje in nameščenci knjigovodskega centra. Skupaj ima torej družbeni sektor 269 obrtnih obratov s 1720 delavci, 414 učenci in 165 uslužbenci.

V privatnem sektorju pa je razen sedmih obrtnih delavnic z 11 delavci in 6 učenci še 693 obratov, ki zaposlujejo 90 tujih delovnih moči in 199 učencev.

Premalo pa je uslužnostnih obrtnih obratov družbenega sektorja, ki bi lahko konkurirali privatnemu obrtništvu. Socialistična obrt je najslabše razvita v občinah Pivka, Divača in Hrpelje, v teh predvsem manjka kovinskih, elektroinstalaterskih in gradbenih obrtnikov. Nekoliko boljše, vendar pa kljub temu še vedno nezadovoljivo stanje je v drugih občinah.

Potrebno bo ustanavljati nove obrtne obrate. Občinski ljudski odbori se izgovarjajo, da imajo premalo finančnih sredstev ter da zaradi tega ne morejo povečati števila obrtnih delavnic. To njihovo stališče je netočno, kajti Zvezni izvršni svet je določil, da se vsi dohodki iz obrti uporabijo za razvoj socialističnega obrtništva v občini sami. Vse pa kaže, da občinski ljudski odbori trošijo ta sredstva za druge namene. Raje ustanavljajo velike obrtne obrate in to iz teh skladov, namenjenih za ustanavljanje obrti, kot pa za ustanavljanje tistih, ki bi se ukvarjali z drobnimi uslugami. S tem dopuščajo možnost, da se ti obrati v nekaj letih reorganizirajo v industrijska podjetja.

Bilo bi prav, če bi občinski ljudski odbori temeljiteje razmislili o ustanovitvi v prvi vrsti manjših uslužnostnih obratov, ki lahko zadovoljijo potrošnika po zmernih cenah. Te manjše obrtne obrate bi bilo potrebno drugače finančno obremenjevati, kot so obremenjeni obrati z večjo proizvodnjo, če želimo, da bodo uspevali ih dajali zgled privatnemu sektorju. Za pravilno obremenitev govori tudi dejstvo, da le-ta poveča kakovost proizvodov oziroma obrtniških storitev in vpliva na zniževanje cen. Če primerjamo lanskoletno realizacijo vseh obrtnih obratov družbenega sektorja, brez obrtnih delavnic Avtopodjetja »Slavnik« v Kopru, obrtnih delavnic kmetijskih zadrug in komunalne dejavnosti, ugotovimo, da smo v koprskem okraju lani realizirali nad milijon 300 tisoč dinarjev na posameznega obrtnega delavca. Vendar pa vsa ta, za naš okraj zelo zadovoljiva realizacija, ne ustvarja marsikdaj dovolj denarnih sredstev za plačevanje vseh obveznosti do delavcev in družbe ter za kritje materialnih stroškov obrata samega. **To pomeni, da se često veča realizacija obrata predvsem v vrednosti nabave in prodaje materiala, ne veča pa se na račun večje produktivnosti dela, boljše organizacije, varčevanja itd.**

Tudi v privatnem sektorju lastništva je obremenitev in predvideni brutto-promet na obrtno dejavnost nepravilen in nerealen. Če privatni sektor vzporejamo s socialističnim, bi morali privatni obrtniki ustvariti več ko milijardo brutto-prometa in tudi čisti dohodek bi morali imeti znatno večji, kot ga danes izkazujejo uprave za dohodke pri občinskih ljudskih odborih. Oglejmo si naslednje primere:

ObLO Ilirska Bistrica predvideva, da bo imelo 120 privatnih obrtnikov v njihovi občini 14 milijonov in pol dinarjev čistega dohodka, v občini Postojna bo 106 obrtnikov imelo 12 milijonov dinarjev, v občini Divača 37 obrtnikov 2 milijona 300 tisoč dinarjev in v občini Piran 6 milijonov 761 tisoč dinarjev 37 privatnih obrtnikov. Tako je čisti dohodek na posameznega obrtnika v piranski občini predviden na 205 tisoč dinarjev, v ilirsko-bistriški na 120 tisoč, v divaški pa le na 62 tisoč. Ti podatki nam nehote vsiljujejo misel, da je bila lani utaja dohodkov privatnih obrtnikov legalizirana s strani občine, zakaj le malo je verjetnosti, da bi imeli privatni obrtniki preteklo leto tak relativno majhen zaslužek. Na te utaje pa so bili občinski ljudski odbori primorani pristati zaradi nevarnosti, da bi realna ocena čistega dohodka privatnih obrtnikov povzročila večje število odpovedi obrti. Upoštevati moramo, da privatne obrtnike bremenijo davčna lestvica, občinska doklada in druge dajatve (za kadre in članarino) tako močno, da mora n. pr. plačati na 160 tisoč dinarjev čistega dohodka okrog 70 tisoč dinarjev za razne obveznosti. Okrajna obrtna zbornica zato meni, da bi bilo bolje **privatnemu obrtniku priznati njegovo plačo vsaj v minimalnem znesku, ki bi mu omogočala njegov življenjski obstoj, ter pri tem upoštevati materialne stroške proizvodnje. V začetku leta pa bi določili pavšalno obdavčitev in druge obveznosti v enem samem znesku, ki ga naj plačuje v obliki akontacij. Pavšal oziroma dobiček pa naj se ugotovi na osnovi zmogljivosti obrtnega obrata, značaja dela in tako dalje, tako kot v socialističnih obrtnih obratih.** Le v tem primeru bi bili obrtni obrati med seboj izenačeni in prisiljeni voditi borbo za konkurenčnost v cenah in v kakovosti uslug.

UKREPI ZA DVIG OBRTNIŠTVA V NAŠEM OKRAJU

Tudi obrtnemu delavcu pravično nagrado za delo

V razvoju in napredku obrti je bilo v koprskem okraju v zadnjih letih precej storjenega. Ni mu škodovala miselnost, da bo obrt zaradi porasta industrijske proizvodnje zamrla, miselnost, ki je imela svoje osnove v dejstvu, da nekateri obrtniki zapuščajo obrtno dejavnost in se raje zaposlujejo v industrijski proizvodnji, kakor tudi ne marsikje neurejena davčna politika, ki ni bodisi dovolj stimulirala nekaterih obrtnikov, bodisi, da je omogočila znatne in nerealne zaslužke posameznikom, ki so bili v javnosti merilo za ocenjevanje finančnega stanja obrtnikov. Dejstvo je, da igra obrtna dejavnost vedno bolj pomembno vlogo pri izboljšanju življenjske ravni. In ker se tega zavedamo, je pričakovati, da bodo letos pravilni odnosi in uveljavljanje novih realnih ekonomskih predpisov poživili ter razmahnili obrtniško dejavnost.

Skrbeti bo treba za uveljavljanje takšnih ukrepov, ki bodo vplivali tako na hitrejši razvoj socialističnih obrtnih obratov kakor tudi na hitrejši razvoj privatne obrti. Pri tem pa ne igra majhne vloge določevanje družbenih instrumentov, ki tudi delno vplivajo na cene obrtniških uslug. Nepravilno določeni družbeni elementi namreč lahko večajo cene, ovirajo splošne napore za zboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi itd. Priporočljivo je zato, da bi občinski proračuni upoštevali gospodarsko moč davkoplačevalcev, da ne bi prišlo do primerov nerealne presoje, kar je lani imelo za posledico precejšnje število odpovedi obrti.

Ob zaključku lanskega leta je bilo v koprskem okraju 969 obrtnih obratov in podobnih, ki po svoji dejavnosti sodijo med obrtne. V njih je bilo zaposlenih 3305 oseb. Obrti državnega sektorja je bilo 201 s 1917 zaposlenimi, obrti zadružnega sektorja 68 s 382 zaposlenimi in privatnega sektorja 700 obratov s 1006 zaposlenimi. Razmerje med sektorji je po obratih naslednje: 21% državnih, 7% zadružnih, 72% privatnih; po delovni sili pa 58% državnih, 12% zadružnih in 30% privatnih. Te številke kažejo, da zmogljivost obrtnih obratov nikakor ne more zadovoljiti potrebam skoraj 100.000 prebivalcev koprskega okraja.

Omenili smo še, da precej obrtnikov odhaja v industrijo. Vzrok temu je dosedanja nepravilna stimulacija. Zato bo moralo v prihodnje veljati novo načelo v določanju plač v smislu čim boljše stimulacije tistih delavcev, ki največ delajo, ker bo na ta način mogoče odstraniti dosedanja nesorazmerja. Nove plače se ne smejo linearno povečati, temveč le po učinku in prizadevnosti. Plače bo treba popraviti številnim delavcem, ki so bili doslej nepravilno nagrajevani. Pri tem bo treba vplivati na to, da bo določenega čim več normiranega dela in da bodo uvedeni akordi za določeno delovno operacijo. Le tako lahko pričakujemo, da se bo stanje obrtništva, ki v koprskem okraju ni zadovoljivo izboljšalo. Pri tem ne mislimo samo na nujnost povečanja števila obrtnih obratov, temveč tudi na nujnost zniževanja cen in izboljšanje kakovosti obrtnih uslug, ki bodo posledica pravilnejše gospodarske politike v obrtni dejavnosti.

OBVESTILO!

Vse člane Sklada za vzajemno pomoč samostojnih obrtnikov, ki so se vanj vključili 1. novembra lani in jim je potekla tromesečna čakalna doba, obveščamo, da se že od 1. februarja dalje lahko poslužujejo zdravstvenih uslug v ambulantah zdravstvenih domov ali postaj. S seboj naj prinesejo zdravstveno knjižico in odrezek o plačevanju prispevka.

Vabimo tudi druge zasebne obrtnike, da se v čim večjem številu prijavljajo v sklad.

NA KRASU OŽIVLJA gasilska tradicija

V zadnji številki smo poročali o požarih v koprskem okraju in med drugim omenili, da je bilo na področju sežanske občine lani 18 požarov, ki so napravili okrog 2 milijona dinarjev škode. Pri tem smo poudarili, da imajo nemajhno zaslugo za omejitev škode po požarih tudi prostovoljna gasilska društva. Njihovo delo, o katerem so razpravljali na občnih zborih PGD Sežana, Ponikve in Dutovlje, nam to najjasneje osvetljuje. Vsa ta društva so lani znatno povečala skrb za požarno-varnostno službo.

Društvo v Dutovljah, ki ima inventarja v vrednosti 10 milijonov dinarjev, šteje 48 članov in ima vso gasilno opremo (tudi gasilni avto) za potrebe gašenja požarov na njihovem območju. Na njihovem občnem zboru je prišla do izraza predvsem težnja po povečanju članstva in so zato sklenili, da ga bodo letos podvojili. V tem letu bodo tudi povečali strokovno usposobljenost članov s prirejanjem tečajev za praktične gasilce in priredili več praktičnih vaj. Le-teh so imeli lani 12. Na sejah upravnega odbora in na društvenih sestankih pa so razpravljali o različnih strokovnih problemih. Njihova najpomembnejša akcija leta 1956 je bila gašenje nekega požara, katerega so zaradi hitre intervencije in požrtvovalnosti v kratkem času obvladali ter očuvali za okrog milijon dinarjev vrednosti na splošnem ljudskem premoženju.

Prostovoljno gasilsko društvo v Ponikvah dela šele dve leti, značilno zanj pa je, da ima veliko oporo pri vseh prebivalcih, kar je pokazala tudi udeležba na občnem zboru. Čeprav društvo še nima vse potrebne gasilne opreme, je sposobno za gašenje manjših požarov in za izdatno pomoč pri gašenju večjih. Veliko skrb posvečajo strokovni usposobljenosti prostovoljnih gasilcev. Zbrali so celo finančna sredstva, da bi nadomestili izgubo zaslužka dveh vaščanov, ki sta se še z enim Ponikvičanom udeležila podčastniškega šolanja. En mladinec pa se je udeležil seminarja za vodnika njihove pionirske desetine. Upajo pa, da bodo še letošnjo pomlad uspeli urediti lasten gasilni dom, ker so naleteli na veliko razumevanje tako občinskega ljudskega odbora, kakor tudi Okrajne gasilske zveze, ki sta pripravljena s pomočjo deležev drugih organizacij na vasi prispevati osnovna finančna sredstva za njegovo preureditev, sami pa bodo opravili vsa težaška dela.

Boleča točka sežanskega prostovoljnega gasilskega društva je članstvo. Opaziti je, da za prostovoljno gasilstvo v Sežani ni posebno velikega zanimanja, zlasti ne med mladino. Tako imajo s podpornimi člani vred 74 članov, od tega 18 operativnih, starih povprečno 35 let, 4 mladinke in samo enega mladinca. Obstaja sicer tudi pionirska desetina, ki pa je šele pred kratkim dobila svojega vaditelja. Zato je občni zbor predvsem sklenil, da bo uredil vprašanje članstva in da bo povečal strokovno vzgojo z izobraževanjem in praktičnimi vajami.

Posebna značilnost občnih zborov teh treh PGD v sežanski občini pa je bila, da so se jih udeležili razen članov domačega društva tudi člani obeh drugih društev ter s tem navezali tesnejše delovne stike in na občnih zborih tudi izmenjali svoje izkušnje.

Prostovoljno gasilsko društvo v Zagorju pri Pivki je nedavno proslavilo 65-letnico svojega delovanja z razvitjem prapora. Naša slika kaže slavnostno tribuno, na kateri je zastopnik Okrajne gasilske zveze izročil društveni prapor pionirju zagorskega gasilskega društva

Z mladimi močmi bodo nadaljevali

V Zagorju, občina Pivka, je nad 100 članov prostovoljnega gasilskega društva, med katerimi je šestdeset aktivnih. Zlasti je razveseljivo to, da je med njimi veliko število mladincev in da ima društvo tudi žensko in pionirsko desetino.

Lani ni bilo na njihovem področju večjih elementarnih nezgod in so le petkrat stopili v akcijo. Zato pa so pokazali več aktivnosti pri strokovnem izpopolnjevanju in priredili 11 praktičnih vaj. V prihodnje bi morali še povečati skrb za strokovno vzgojo članstva, zlasti mladine, saj imajo v svoji sredi dva kvalificirana gasilska podčastnika, ki bi lahko priredila ob pomoči drugih vrsto praktičnih in teoretičnih tečajev. Na občnem zboru so tudi sklenili pomagati pri delu mladi gasilski četi v Drskovčah in sklenili, da bodo uredili gasilski vodnjak.

Novo izvoljeno društveno vodstvo je močno pomlajeno in okrepljeno s sposobnimi ter dela voljnimi člani in smemo pričakovati, da bo prihodnja poslovna doba prostovoljnih gaslicev v Zagorju še plodovitejša od dosedanjih. R. O.

POSTOJNSKI GASILCI MED NAJBOLJŠIMI

Tudi prostovoljni gasilci postojnske občine so že pregledali uspehe in napake svojega dela v preteklem letu, sprejeli sklepe za nadaljnje delo in na občnem zboru Občinske gasilske zveze v Postojni, ki vključuje osem društev, razpravljali o stanju požarno-varnostne službe na njihovem območju. Okrog 40 delegatov prostovoljnih gasilskih društev je soglasno pohvalilo delo PGD, pri tem pa so priznali, da so dosegla največ uspeha društva v Hruševju, Planini in Postojni, medtem ko sodijo med manj delavne člani PGD v Studenem.

Lani so gasilske enote postojnske občine obvarovale pred uničenjem nad 7 milijonov din vrednosti državnega, zadružnega in privatnega imetja. Razen tega so poskrbeli za izboljšanje preventivne službe. Na pobudo Občinske gasilske zveze so pregledali vse stavbe, last splošno ljudskega in zadružnega premoženja, in po pregledih opozorili na požarno-varnostne pomanjkljivosti. To akcijo je finančno znatno podprl Občinski ljudski odbor v Postojni. Letos pa nameravajo opraviti podobne preglede tudi v privatnih stavbah.

Vsa PGD, razen društva v Studenem, so lani tekmovala na okrajnem gasilskem tekmovanju, na katerem so postojnski prostovoljni gasilci zasedli prvo mesto, medtem ko je njihov član Andrej Meze dobil priznanje kot najboljši prostovoljni gasilec koprskega okraja.

V programu dela letošnjega leta je predviden tečaj za izprašane sanitejce, ki se ga bodo v glavnem udeležile članice. Razen tega bodo priredili meddruštvena tekmovanja in se udeležili prireditev v »Tednu požarne varnosti«, ki bo zadnjo nedeljo v maju.

Občni zbor je pohvalil poveljnika Občinske gasilske zveze Jožeta Antončiča za njegovo uspešno delo v gasilski organizaciji, predvsem pa za napore, ki jih je vložil pri izboljšanju peventivne službe.

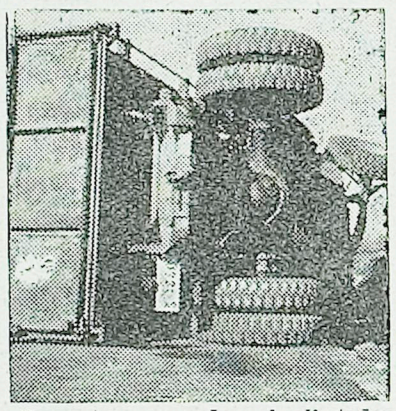

Prometna nezgoda minuli teden na križišču pri Divači

IZPOLNJENA jim bo največja želja

Približno 10 km od Pivke je vas Jurišče. Ima okrog 350 prebivalcev, večinoma gozdnih in industrijskih delavcev. Še pred leti je bil to majhen zaselek, danes pa se vse bolj širi. Takratnim maloštevilnim prebivalcem je zadostoval skupen vodnjak sredi vasi, v katerega se je stekala deževnica, ki so jo napeljali iz hišnih streh v vodnjak. Po osvoboditvi so si nekateri skušali pomagati s tem, da so si sami zgradili vodnjake, vendar pa je še vedno vprašanje pitne vode v Juriščah dokaj pereče.

O tem so že večkrat razpravljali na številnih sestankih, vendar pa kaže, da bodo šele konkretni sklepi zadnjega zbora volivcev rodili uspeh. Sklenili so namreč, da bodo zaprosili Občinski ljudski odbor, da jim preskrbi cement, sami pa bodo gradili vodnjake za tri ali štiri gospodarje skupaj. To je edini način, da rešijo vprašanje pitne vode, ker ni v bližini nobenega izvira vode, ki bi lahko opravičil gradnjo enega samega večjega vodnjaka. Letos pričakujejo, da bodo zgradili prvih pet vodnjakov in z deli nadaljevali, tako da bo vprašanje oskrbe z vodo rešeno v nekaj letih. J.

Samo člani Prešernove družbe dobe za 500 din 7 knjig. Člane vpisujejo vsi poverjeniki, knjigarne in uprave. Pohitite z vpisom!

Barba Vane pravi...

Tudi minuli teden sem se kar pošteno nakolovratil naokrog, čeprav vreme ni bilo najbolj primerno za ta šport. Pa ne samo po Kopru, saj bi me sicer kdo lahko proglasil za lokalpatriota, česar pa prav zares ne maram.

Začeli pa bomo vendarle s centrom. Najprej moram povedati, da se popolnoma strinjam s koprskimi gospodinjami, ki bi rade videle, da bi jim v naših pekarijah bolj kulturno postregli. Saj ne želijo nič posebnega: samo kruh naj bi lepo zavijali, kakor je navada v kulturnih deželah, ne da bi bilo treba za to uslugo posebej prositi. Zaradi nekaj kilogramov papirja podjetje res ne bo propadlo.

O elektrifikaciji že dolgo nisem rekel nobene. Sicer tudi zdaj nimam namena pogrevati starih zadev, ki so, mimogrede rečeno, še zmeraj aktualne. To je pač višja sila, ki ji tudi jaz ne morem do živega. Lepo bi pa vendarle bilo, da bi pri Elektro-Koper vsaj odgovorili, če jih kdo kliče po telefonu in želi zvedeti, koliko časa bo trajala prekinitev električnega toka. Saj ne rečem, da včasih tega ne naredijo, toda takšen odgovor, kot je na primer »Pojdite v Škocjan pogledat!« ne zadovolji vsakega potrošnika, čeprav je še tako skromen.

Tudi mimo tiste krojaške reklame v našem domačem kinu ne morem kar tako, čeprav je čedna in marsikoga razveseli. Zlasti zaradi tega, ker naznanja skorajšen začetek filma. Škoda je le, da je podolgem in počez skregana s slovnico. »IZDELUJEMO VSEH VRST UNIFORM, OBLEK...« Kaj res ne zmoremo niti enega lepaka ali reklamnega napisa, kjer bi ne bilo takšnih cvetk, ki bi se jih sramoval vsak pionirček v svojem zvezku?

Ko sem stopil mimogrede pogledat v Hrastovlje, sem že mislil, da sem ponevedoma prekoračil državno mejo. Pomislite, celo v javnih lokalih sem videl le koledarje »Per l'anno 1957«, okrašene z reklamami tržaških trgovcev. Saj nisem nasprotnik maloobmejnega prometa in tudi reklamo upoštevam, vendar se mi zdi, da bi tudi v Hrastovljah lahko poskrbeli za kak domač koledar. Seveda pa je to tudi zadeva naših trgovin, ki jim menda ni toliko do reklame kot drugim.

Na Kozini se tokrat nisem ustavil. Imel sem namreč še dolgo pot pred seboj, saj sem se namenil naravnost v Zagorje. »Ja, Vane, kaj pa je tebe prineslo k nam,« so se začudili, ko sem prišel tja, »saj nas zadnje čase še pismonoša obišče le dvakrat na teden, ker nismo poštno rentabilni.« Kar stožilo se mi je po tistih časih, ko je prenašal pošto še Papežev oče, ki je v šestindvajsetih letih spustil skozi le dva dni.

Nato so mi še omenili, da imajo zdaj na zimo čas in da bi si radi ogledali kak dober film. Povedali so mi tudi to, da so naleteli na razumevanje pri občinskem odboru SZDL. Toda kaj, ko pa imajo takšno smolo! Avto s projektorjem jo namreč po navadi prireže v vas kar na lepem, ko se Zagorcem še sanja ne o kakem filmu, takrat pa, ko se ljudje zberejo, ga ni, spaka, od nikoder. Raztolmačil sem jim, da je tudi presenečenje nekaj vredno, pa kljub temu niso bili zadovoljni. To, kar sem nazadnje napisal, je namenjeno izključno prirediteljem, ki bodo že vedeli, kaj je treba ukreniti.

Na koncu sem dolžan še odgovor prijatelju iz Ilirske Bistrice. Pismo sem prejel. Ker vaše prodajalne kruha bolehajo za isto boleznijo kot v Kopru, zadeve ne bom posebej obravnaval. Vse, kar sem napisal za Koper, velja tudi za Ilirsko Bistrico. Kar tam preberite.

Na svidenje

Vaš Vane.

Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

Število prebivalcev Škofij pri Kopru se stalno veča in sorazmerno z njim raste število šoloobveznih otrok. Nižje razrede lahko obiskujejo na Škofijah, ko pa so otroci dorasli za obiskovanje višjih razredov osnovne šole, pa nastanejo težave. Primorani so, da hodijo ali peš na osemletko v Dekane ali pa na nižjo gimnazijo v Koper. Ker je prva možnost skoraj nerealna, morajo otroci potovati z avtobusom v Koper in nehote večajo obremenitev dela koprske gimnazije. Posledica tega je, da so tudi ocene učnih uspehov slabše. Razen tega pa ima vsakodnevno potovanje v Koper in nazaj tudi druge negativne posledice. Otroci se namreč brez nadzorstva sprehajajo po mestu, ker pač morajo tudi po več ur čakati na zvezo z avtobusom, pri tem pa izgubljajo dragoceni čas, ki bi ga lahko koristneje porabili. Da bi takemu stanju napravili konec, predlagajo starši teh otrok, da bi zgradili na križišču cest Koper—Ljubljana—Škofije—Valdoltra šolo, ki bi zadovoljevala šolskemu okolišu od Hrvatinov do Bertokov. Če pa v doglednem času taka gradnja verjetno ne bi bila možna, naj bi se postopoma odprli na Škofijah višji razredi osnovne šole. Tamkajšnje šolsko poslopje namreč ustreza vsem zahtevam osemletne šole.

Prizadeti starši

Ena iz Novokračin

Družina Franca Štembergerja v Novokračinah št. 17 vse do nedavnega ni živela v urejenih družinskih in stanovanjskih razmerah. Posledica tega je bila, da so zboleli na jetiki gospodinja in dva izmed štirih mladoletnih otrok. Gospodinjo so takoj po ugotovitvi fluorografskega pregleda, da boluje za tuberkulozo, sprejeli v bolnišnico za pljučne bolezni v Senožečah, hčerki — obe sta učenki osnovne šole — pa sta bili poslani na zdravljenje v Dečji dom v Dutovljah.

Kaj kmalu po njihovem odhodu od doma je družinski poglavar Franc Štemberger očital učitelju in poslovodji zadružne trgovine v Novokračinah, da sta ona kriva, ker sta bila otroka odtujena, iztrgana družini. Smatral je, da je bil ta ukrep ljudske oblasti in zdravstvenih organov nepravilen. Danes pa je Franc Štemberger drugačnega mnenja.

Obiskal je svoja otroka v Dečjem domu in se ni mogel načuditi vzorni negi, oskrbi in vzgoji, ki jo uživata. Spoznal je veliko skrb naše družbe za zdravje državljanov, posebno še za zdravje otrok. Žal mu je nepremišljenih in neupravičenih sumničenj ter je iz srca hvaležen vsem, ki skrbijo, da bosta deklici okrevali.

Tako je Franc Štemberger prišel do spoznanja o humanosti naše družbene ureditve in z večjim veseljem bo tudi s svojim delom prispeval, da bosta njegova otroka čimprej ozdravela. J. S.

Prešernova proslava v Kopru

Na večer pred slovenskim kulturnim praznikom, 7. februarja, je bila v Gledališču Slovenskega Primorja v Kopru svečana akademija v počastitev 108. obletnice smrti pesnika Franceta Prešerna. Akademijo je priredilo koprsko DPD Svoboda s sodelovanjem svojega komornega pevskega zbora pod vodstvom Iv. Ščeka, članice dramske družine, dijakinje Ekonomske srednje šole, članov gledališkega ansambla in vokalnih solistov, gojencev koprske glasbene šole. Ves program je bil združen v celoto z vezalnim tekstom, ki je govoril o življenju in delu našega velikega pesnika Prešerna. Sestavil in bral ga je prof. Jože Hočevar.

Podobne proslave so bile tudi po vseh večjih občinskih središčih našega okraja.

MED NJIMI SO TUDI PREDAVATELJI

Prosvetno društvo »Zvezda« v Pobegih-Čežarjih prireja v teh mesecih poučna predavanja s predvajanjem diafilmov. V prvih zimskih mesecih je bilo 15, v kratkem pa bodo začeli s ciklusom desetih predavanj pod naslovom »Od Triglava« do Skopja«. Doslej se je predavanj, ki jih vodi odbor društvene Ljudske univerze, udeležilo kakih 400 ljudi. Vredno je omeniti, da so predavatelji domačini, ki so se radi odzvali vabilu, da bi predavali sovaščanom.

GOSTOVALI SO V HRVATSKI

V nedeljo je jelšansko prosvetno društvo »Sloga« gostovalo v hrvatski vasi Jušiči s pestrim kulturno-umetniškim sporedom. Uprizorilo je enodejanko: »Dobrodošli — kdaj pojdete domov?« in spevoigro »Večer na vasi«; nastopila pa sta tudi folklorna skupina in pevski zbor. Nastop Jelšancev je žel veliko priznanj, pa tudi vzpodbud za nadaljnje delo. To nedeljo bodo z istim sporedom nastopili tudi v Permanih. uk

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

USTANOVNA SKUPŠČINA OKRAJNE ŠPORTNE ZVEZE V KOPRU

VEČJA POZORNOST tovarnam in podeželju

V nedeljo dopoldne je bila v Kopru ustanovna skupščina Okrajne športne zveze, ki bo odslej skrbela za celotno športno dejavnost v okraju, hkrati pa tudi za pravilno porazdelitev sredstev. Skupščine sta se udeležila razen delegatov vseh športnih društev in organizacij v okraju tudi zastopnik Športne zveze Slovenije inž. Stepišnik in predsednik okrajnega Sveta za telesno vzgojo dr. Svetozar Polič. Oba sta poudarila, da mora biti osnovni namen športa v socialistični družbi fizično utrjevati delovnega človeka.

O tem vprašanju je bilo največ govora tudi v poročilu predsednika iniciativnega odbora Staneta Benčiča in v razpravi. Številni delegati so povsem pravilno ugotovili, da smo v tej smeri na Koprskem izdatno uspeli. Res je sicer, da so se posamezne športne panoge v večjih središčih okraja v zadnjih letih precej razvile, vendar številni delovni kolektivi tovarn in podjetij ter podeželje so še vedno izven športne dejavnosti. Zelo značilen je primer Izole, kjer je zaposlenih v tovarnah okrog 1.200 mladih žena in deklet, vendar o športni dejavnosti med njimi skoraj ni govora. V prihodnje bodo morali športni delavci v okraju mnogo bolj kot doslej misliti na pomoč delovnim kolektivom in podeželju glede vaditeljskih kadrov in organizatorjev. Hkrati bo treba podpreti vse vrste množičnih tekmovanj, zlasti pa razne sindikalne turnirje in medvaška srečanja. Razumljivo pa je, da bodo morale tovrstne pobude naleteti na večje razumevanje pri sindikalnih podružnicah podjetij in ustanov, pri kmetijskih zadrugah in končno tudi pri organizacijah Zveze komunistov in SZDL, kjer je vprašanje konkretne (in ne samo načelne!) pomoči fizičnemu utrjevanju prebivalstva zelo redko na dnevnem redu.

Podrobne obravnave je bilo deležno na skupščini tudi vprašanje kvalitete. Medtem ko so delegati ostro obsodili posamezne pojave v okraju v zvezi s polprofesionalizmom, podkupovanjem igralcev ter iskanjem osebnih koristi, so hkrati zatrdili, da je treba podpreti vse zdrave ambicije glede napredka, pa naj bo to moštev ali posameznikov. Praksa je namreč pokazala, da je za neko športno panogo, ki je v stagnaciji ali celo nazaduje, vedno manj zanimanja, medtem ko uspehi mladino avtomatično pritegnejo. Praktični primer za to so na Koprskem razvoj košarke, odbojke in namiznega tenisa ter nazadovanje nogometa. Okrajna zveza bo zato podprla vse vrste tekmovanj, ki bodo temeljila na zdravi, športni osnovi, in vsa zdrava prizadevanja v zvezi s kvaliteto in napredkom.

V razpravi je bilo precej govora tudi o vprašanju odnosov med TVD Partizan in športnimi organizacijami. Delegati so povsem točno ugotovili, da je končni cilj obeh organizacij — fizično utrjevanje prebivalstva — isti in da je treba razna nesoglasja, ki se pojavljajo na terenu, odločno odstraniti. Potrebna pa bo — bolj kot doslej — dobra volja na obeh straneh. Dejstvo je namreč, da se posamezna športna društva v okraju premalo zanimajo za pomen splošne telesne vadbe, ki odlično dopolnjuje enostranost v posameznih športnih dejavnostih, medtem ko se nekatera društva Partizan preveč togo drže oblik in metod dela in zaradi tega izgubljajo zlasti doraščajočo mladino. Sklep skupščine o poglobitvi medsebojnega sodelovanja je treba iskreno pozdraviti, zlasti še kar zadeva skupno gradnjo in vzdrževanje športnih in telesnovzgojnih objektov, skupno izrabljanje dvoran (to vprašanje je najbolj pereče in ne bi bilo napačno, če bi nekoliko razmislili tudi o dvoranah v zadružnih domovih) in skupne nastope.

Ob zaključku naj omenimo, da bo letošnja važna naloga Okrajne športne zveze tudi skrb za razširitev vodnih športov, zlasti pa plavanja. V zvezi s tem naj pripomnimo, da pričakuje naša mladina končno že **konkretnih dejanj**, saj je bilo besed o tem, da je treba plavalni šport ob slovenski obali omasoviti, že več kot preveč.

L. O.

Iz raznih športov

NOGOMET

PRIPRAVE IZOLE IN N. GORICE

Člana prve slovenske nogometne lige Izola in Nova Gorica sta tudi preteklo nedeljo izrabila za priprave za bližnjo spomladansko nogometno sezono. Izola je imela v gosteh puljski Uljanik, Nova Gorica pa se je pomerila z Ljubljano. Medtem ko je Izoli z dobro igro uspelo doseči neodločen rezultat 0:0, je Nova Gorica na svojem igrišču izgubila z 1:3. Ljubljana si je zagotovila zmago že v prvem polčasu, ko je dosegla tri gole, medtem ko so se domačini v drugem polčasu popravili in zmanjšali razliko na 1:3 po Mozetiču.

ROKOMET

VEČ VOLJE DO DELA!

Naš sodelavec F. A. nam je poslal te dni članek o stanju malega rokometa v Kopru, iz katerega vam bomo posredovali nekaj misli.

Ni še dolgo od tega — piše F. A. — ko je bilo v Kopru veliko navdušenje za rokomet. Tekmi z Ajdovščino in ljubljanskim Odredom sta privabili številne gledalce, ki so z zanimanjem sledili napredku domačih igralcev. Vse je kazalo, da se bo ta športna panoga krepko zasidrala v Kopru, če ne bi bilo tistega nesrečnega »če«.

Da je namesto napredka nastopilo nazadovanje, je pravzaprav en sam vzrok. Prej je mladina tekmovala v okviru svojih šol in ni imela drugega kot dobro voljo do igre, zdaj pa je vključena v rokometni klub, ki ima predsednika, tajnika, odbornike in kdo ve kaj še vse, samo volje do dela ne. Prej so bila tekmovanja, zdaj pa ni ne tekmovanj, ne treningov in še celo žog ne. Ali je bilo sploh potrebno ustanoviti tak klub, ki je samo na papirju in zakaj so na ustanovnem občnem zboru poudarili, da bo imela mladina zdaj več možnosti za udejstvovanje in za napredek v kvaliteti?

Opomba urednika: Te besede se mi zdijo nekoliko preostre, saj je sedaj za nekatere športne panoge (vštevši rokomet) mrtva sezona. Če pa menite, da odbor sploh ni pokazal nobenega zanimanja za razvoj rokometa, oziroma ga tudi ne namerava pokazati, potem se poslužite načina, ki je za take zadeve najprimernejši. Gre namreč za to, da zahtevajte izredno zasedanje društva, na katerem zamenjajte nedelavni odbor z delavnim.

DVE TEKMI V AJDOVŠČINI

V nedeljo sta bili na nogometnem igrišču v Ajdovščini dve prijateljski rokometni tekmi. Dopoldne so ajdovski srednješolci premagali vipavske z 19:3, popoldne pa je moštvo JLA iz Ajdovščine premagalo domače Primorje s 13:12

VESLANJE

KOPRČANI ZAČELI S TRENINGI

Zima je potisnila koprske veslače v telovadnico, kjer so se vsako sredo pridno urili. Mirno morje in ugodna temperatura zraka pa sta jih znova privabili na vodo. V zadnjem tednu dni so skoraj vsak dan križarili po koprskem zalivu.

F.

NAMIZNI TENIS

LJUBLJANA — KOPER 9:0

V petek sta se pomerila v Kopru v prijateljskem srečanju namiznoteniški klub Ljubljana (član prve zvezne lige) in novoustanovljeni namiznoteniški klub Koper. Gostje so nastopili v svoji najmočnejši postavi (Tomažič, Kern in Zajc), ki je na nedavnem državnem prvenstvu osvojila sedmo mesto med ekipami, Kern pa osmo mesto med posamezniki. Domače moštvo se ni moglo uspešno upirati rutiniranemu nasprotniku in izgubilo vsa srečanje z 0:2. Zanimivo pa je, da premoč gostov ni prišla do izraza v tehniki, kjer so bili Koprčani skoraj enakovredni, temveč v izredni sigurnosti in fizični kondiciji. Sicer pa so Koprčani igrali precej pod svojimi stvarnimi možnostmi, kar gre na račun velike treme (Stadina, Vatovec) in pomanjkanja kondicije (Vesel, Venturini).

Koprčani, ki jim je to srečanje služilo kot dober trening, bodo v soboto in nedeljo nastopili na polfinalnem turnirju za republiško prvenstvo v Mariboru. Na tem turnirju bo nastopilo 11 ekip, Primorsko pa bo razen Kopra zastopala tudi Nova Gorica. Obe ekipi sta precej neizkušeni in praktično skoraj nimata izgledov, da bi se plasirali v finale. S požrtvovalno in resno igro pa lahko marsikomu prekrižata račune.

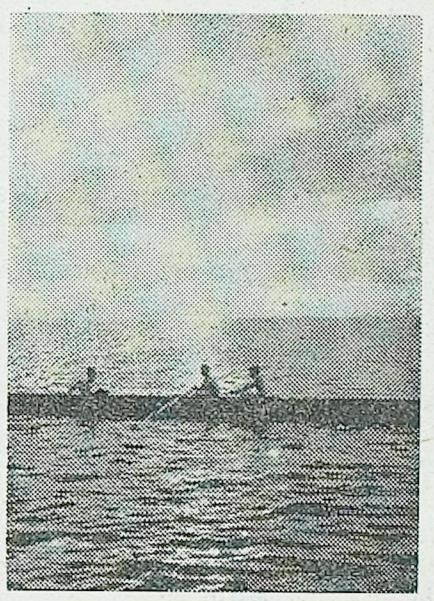

Večerni trening koprskih veslačev

Gledališče SLOV. PRIMORJA

SREDA, 13. februarja, ob 20. uri — T. Williams: Steklena menažerija. Premiera, predstava v krogu. Red A in izven.

ČETRTEK, 14. februarja, ob 20. uri — T. Williams: Steklena menažerija. Predstava v krogu. Red B in izven.

PETEK, 15. februarja, ob 15. uri — V. Eftimiu: Človek, ki je videl smrt. Predstava v **Braniku.**

SOBOTA, 16. februarja, ob 20. uri — V. Eftimiu: Človek, ki je videl smrt. Predstava v **Štanjelu.**

PONEDELJEK, 18. februarja, ob 20. uri — V. Eftimiu: Človek, ki je videl smrt. Predstava v **Dutovljah.**

MALI OGLASI

ŽELIM SPOZNATI VDOVCA do 50 let starega z enim otrokom v svrho ženitve. Imam svojo hišo ter stalno zaposlitev. — Ponudbe pošljite na upravo Slovenskega Jadrana pod »Ljubiteljica otrok«.

PRODAM 2 KRAVI, stari 10 let, 2 telici s prvimi teleti, dobre molznice, in voziček za oslovsko vprego v dobrem stanju. — Ivan Sancin, Koloban 434, Škofija-Koper.

Radio KOPER

NEDELJA, 17. februarja

8.00 Jutranji koledar in objave — 8.10 Kmetijska oddaja — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za prijetno popoldne — 15.30 Z mikrofonom po Primorski: Med jezovi in daljnovodi.

PONEDELJEK, 18. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Petnajst minut ponedeljkovih popevk — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Športni pregled — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki . . . — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne in ponarodele poje kvintet »Niko Štritof«.

TOREK, 19. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Iz operne glasbe — 14.30 Gospodarska rubrika: V Fructalu pripravljajo presenečenje — 14.40 Lahka glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pesmi in plesi iz raznih krajev.

SREDA, 20. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam — 14.10 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturno življenje na Primorskem: Ali bodo lutke oživele? — 14.40 Dela slovenskih skladateljev poje ljubljanski komorni zbor p. v. M. Škoberneta — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Okrogle in poskočne.

ČETRTEK, 21. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Odlomki iz operet — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Venček slovaških narodnih pesmi iz Vojvodine.

PETEK, 22. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Petnajst minut z godbo na pihala — 14.00 Tisoč in en takt . . . (pisan spored solistične in orkestralne glasbe) — 14.30 Beležke radijskega reporterja — 14.40 Vedre melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Cvetka Souček in Borut Lesjak izvajata slovenske narodne.

SOBOTA, 23. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Jutranji koledar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Za konec tedna: ritem — 14.15 Poje moški zbor iz Dornberga — 14.30 Življenje ob našem morju: Prva pomlad v Portorožu — 14.40 Glasba za vsakogar — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Domači odmevi.

Kino

KOPER: 15., 16. in 17. februarja ameriški barvni film LEDENI PEKEL; 18. in 19. februarja brazilski film IDEALNA TAŠČA; 20. in 21. februarja ameriški barvni film UKROČENA TRMOGLAVKA.

IZOLA: 15. februarja ameriški barvni film POŽENI, JOE; 16. in 17. februarja ameriški barvni film UKROČENA TRMOGLAVKA; 18. in 19. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE; 20. in 21. februarja ameriški barvni film PESMI ZLATEGA ZAPADA.

SEČOVLJE: 16. februarja madžarski film ŠE ŽIVIJO; 17. februarja ameriški barvni film POŽENI, JOE; 21. februarja ameriški barvni film PESEM ZLATEGA ZAPADA.

PIRAN: 15. februarja švedski film SAMO MATI; 16. in 17. februarja brazilski film IDEALNA TAŠČA; 18. in 19. februarja ameriški barvni film UKROČENA TRMOGLAVKA; 20. in 21. februarja ameriški barvni film LEDENI PEKEL.

DEKANI: 16. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE; 17. februarja švedski film SAMO MATI.

ŠKOFIJE: 16. februarja švedski film SAMO MATI; 17. februarja madžarski film ŠE ŽIVIJO; 20. februarja francoski film RDEČE IN ČRNO, II. del.

ŠMARJE: 16. februarja ameriški barvni film POŽENI, JOE; 17. februarja jugoslovanski film OBLEGANJE; 20. februarja češki barvni film POT V PRAZGODOVINO.

POSTOJNA: 15., 16. in 17. februarja mehiški film RDEČI KONGO; 19. in 20. februarja češki barvni film CESARJEV SLAVČEK.

NOVI STROKOVNI PUBLIKACIJI

DELO IN VARNOST, št. 10—11 in 12

Z dvojno deseto in enajsto ter z dvanajsto številko, ki sta pravkar izšli, je časopis »Delo in varnost« zaključil svoj prvi letnik. Zanimanje, ki ga je list prvo leto svojega življenja vzbudil pri naših gospodarskih organizacijah in podjetjih, nam priča, kako potreben in nujen je pri našem gospodarskem razvoju obzornik s področja organizacije in produktivnosti dela, psihologije dela, poklicnega svetovanja in higiensko-tehnične zaščite pri delu.

Vsebina 10—11 št. je: Franjo Aleš: Izobraževanje kadrov v industriji, Leopold Pogačnik: Normiranje v industrijski proizvodnji, Mitja Kamušič: Problemi personalne službe v podjetjih, dr. Leon Jerovec: Odnos stroškov do produktivnosti, Vojislav J. Petrović: Pomen poznavanja poklica, inž. Janko Svajger: Nesreče pri delu v slovenskih železarnah, inž. Boris Gostiša: Mednarodno strokovno posvetovanje varnostnih inženirjev in tehnikov na Dunaju, L. K.: Ustanovljeno je Društvo varnostnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, prof. Mirko Battestin: Zaščitna obleka, inž. Boris Gostiša: Prirodni brusi in umetni brusilni koluti (nadaljevanje).

Vsebina 12. št.: »Pogumno in vztrajno naprej« (uvodna beseda o dosedanjem delu revije in nekaj misli o naših politično ekonomskih prizadevanjih in razvoju, povzetih iz govorov oz. člankov tov. Edvarda Kardelja, Svetozarja Vukmanovića in Staneta Kavčiča), Kaj vpliva na produktivnost v tekstilni industriji (dr. Jerovec), M. K.: Informativni seminar personalne službe, Anton Lebar: Razpredelnica o nezgodah, prof. Battestin: Ščitniki za varjenje, Bibliografija, inž. Boris Gostiša: Prirodni brusi in umetni brusilni koluti (nadaljevanje) itd.

POVRŠINSKA OBDELAVA LESA

Založba Kmečka knjiga v Ljubljani je ob koncu lanskega leta izdala knjigo »Površinska obdelava lesa«. Napisal jo je prof. ing. arh. Rado Kregar. Namenjena je predvsem proizvajalcem v lesni industriji in obrti. Na 300 straneh daje avtor napotke za sestavo in pripravo gradiva za površinsko obdelavo lesa. Vsebina knjige, ki sodi med redke s tega področja strokovne literature, je razdeljena na osem poglavij: Gradivo les; Učinek pomožnega gradiva na les; Priprava lesne ploskve za površinsko obdelavo lesa; Barvanje lesa; Dovršilna dela; Zaključna dela pri površinski obdelavi lesa; Tehnika dovršilnih del in Obnovitvena dela. Knjigo, ki ima tudi 90 slik, zaključuje razlaga strokovnih izrazov in tehničnih pojmov. Svet za prosveto in kulturo LRS pa je knjigo odobril kot pomožni učbenik za vajenske šole, za mizarski oddelek mojstrske šole in za lesno industrijski odsek Tehniške srednje šole.

Zahvala

Ob prerani izgubi našega dobrega moža, očeta

SREČKA AVSECA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo ObLO Divača za nudeno pomoč v času bolezni, občinskemu komiteju ZKS Divača, krajevnim odborom SZDL Vareje, Misliče, Barka in Kmetijski zadrugi iz Vrem ter vsem darovalcem vencev in cvetja.

Toplo se zahvaljujemo govornikom za poslovilne govore, pevskemu zboru iz Divače za žalostinke, šolski mladini, učiteljem ter vsem ostalim, ki so se poslovili od pokojnika na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Marija, sin Srečko in hči Pavlina.

RAZPIS

V smislu sklepa upravnega odbora razpisuje Okrajna lovska zveza Koper delovno mesto

ADMINISTRATIVNEGA SEKRETARJA

Pogoji: Srednješolska izobrazba s poznavanjem celotne administracije in lovstva. Prednost imajo upokojenci-lovci.

Plača po dogovoru. — Prošnje z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja poslati na naslov: Okrajna lovska zveza Koper.

Okno v svet — ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

LETALSKA PROGA ČEZ SEVERNI TEČAJ

24. februarja bodo odprli redno letalsko progo Kopenhagen—Tokio. Proga bo šla čez Severni tečaj, kar bo znatno skrajšalo pot. Na dan otvoritve bosta hkrati vzleteli dve letali, prvo iz Kopenhagena in drugo iz Tokia. Srečali se bosta natanko nad tečajem. Vso pot se bodo letala spuščala samo enkrat na zemljo, ko bodo nekje na Aljaski obnavljala gorivo.

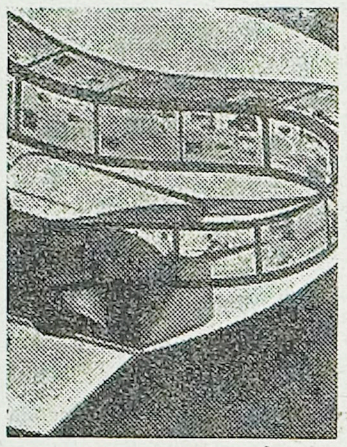

Knjižnica v žepu. To lahko dosežemo s pomočjo mikrofotografije, ki nam omogoča posneti na nekaj desetin centimetrov dolg trak več sto strani debelo knjigo. Seveda je za čitanje potreben poseben povečevalni aparat. Mikrofotografijo uporabljajo posebno v arhivih, pa tudi razne znanstvene odprave, ki lahko na ta način vzamejo s seboj potrebno literaturo brez strahu, da bi jih ovirala teža knjig.

Tako si služi svoj kruh Američanka Marion Hackney. V zabavo številnim gledalcem skače s konja v vodo s petnajst metrov visokega stolpa. Za vsak skok ji plačajo deset dolarjev

Te dni je italijansko časopisje spet polno člankov in fotografij glavnih osebnosti zloglasne afere Montesi. V Benetkah se je namreč začela sodna razprava, ki naj bi dokazala, kdo je kriv smrti nesrečne Wilme. Na zatožni klopi so razen lažnega markiza Montagne tudi sin bivšega italijanskega zunanjega ministra Piero Piccioni, bivši rimski policijski prefekt Saverio Polito (na sliki) in drugi člani visoke rimske meščanske družbe.

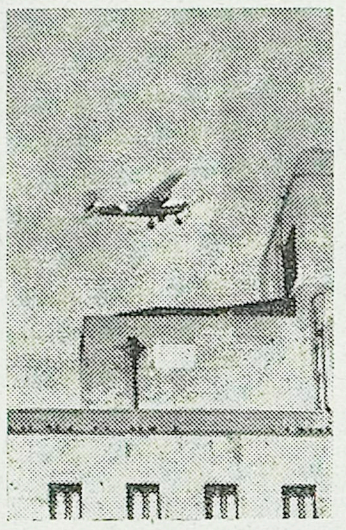

Na letališče v Des Moines (ZDA) je vdrl neki umobolnež in se s silo polastil letala. Nato se je dvignil in štiri ure krožil nad mestom, le nekaj metrov nad strehami. Povzročil je takšen preplah, da je prebivalstvo zahtevalo od vojaških oblasti, naj ga sestrelijo. Zadeva pa se je vendarle srečno končala. Bolnik je sicer nekoliko nerodno pristal in poškodoval letalo, njemu samemu pa se ni nič zgodilo.

TELEVIZIJSKE RAKETE NA LUNO IN VENERO

Sovjetski znanstvenik Jurij Slepkevič je nedavno govoril po moskovskem radiu o načrtih sovjetskih astronavtikov. Dejal je med drugim, da nameravajo že čez nekaj let izstreliti na Luno, Mars in Venero prve rakete, opremljene s televizijskimi oddajniki. Te rakete bodo iz razdalje nekaj kilometrov fotografirale planete, televizijske naprave pa bodo posredovale slike znanstvenikom na Zemlji.

600.000 km DOLG KOMET SE PRIBLIŽUJE ZEMLJI

Na observatoriju v Cataniji so pred kratkim prvič fotografirali veliko zvezdo repatico, ki se približuje Zemlji s hitrostjo 126.000 km na uro. Komet je zdaj še toliko oddaljen od nas, da ga ni mogoče videti s prostim očesom. Izračunali so, da bo najbliže nekako sredi meseca maja, nato pa se bo začel spet oddaljevati in bo izginil v vesoljstvu. Komet so odkrili že minulo jesen. Dolg je približno 600.000 km.

Enakopravnost

Po nekem starem zakonu imajo poslanci italijanskega parlamenta pravico do brezplačnega striženja in britja pri brivcu, ki ima svoj salon v poslopju parlamenta. V teku let pa so poslanci na to nekako pozabili, zato je na enem izmed zadnjih zasedanj parlamenta nekdo sprožil to vprašanje in zahteval, da se spet uvede lepa stara navada. Pri tem pa so se oglasile tudi ženske in zahtevale, da uredijo zanje brezplačen frizerski salon. Po daljši razpravi so se sporazumeli: salona ne bodo odprli, pač pa bodo vse ženske-poslanci dobivale posebne bone za brezplačne frizerske usluge v najboljših rimskih salonih. Tako je parlament rešil pereče notranjepolitično vprašanje v obče zadovoljstvo svojih članov obeh spolov.

ANGLEŽI BODO NATISNILI NAJVEČJO KNJIGO NA SVETU

V Angliji bodo v kratkem začeli tiskati katalog, ki bo vseboval pregled vseh knjig, ki so bile natisnjene v zahodnoevropskih državah, odkar je izšla prva tiskana knjiga. Katalog bo imel 300 debelih zvezkov in bo največja knjiga, ki je bila doslej natisnjena.

KAJ JE Z GROENLANDIJO?

Že pred leti je neki italijanski profesor objavil hipotezo, da Grönlandija ni enoten otok, ampak da je to skupina mnogih otokov, ki so pokriti z debelim ledenim oklepom. Letos namerava to zadevo raziskati francoska ekspedicija. Ta bo poskušala z vrtanjem dognati, če gre res le za dozdevni otok.

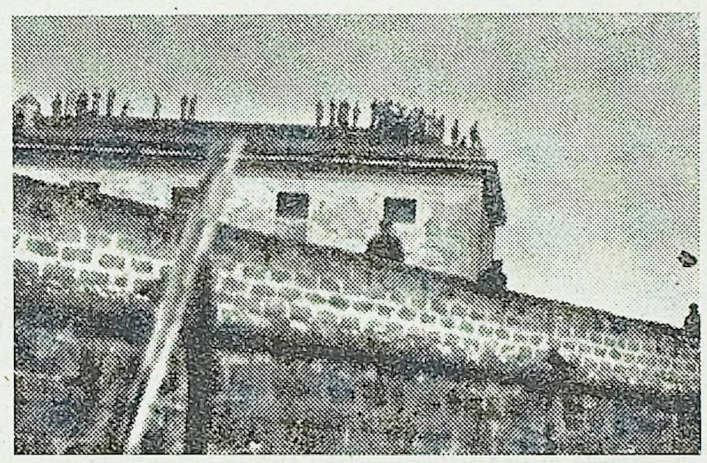

V neki kaznilnici v Palermu je izbruhnil upor, ki ga je policija krvavo zadušila. Proti kaznjencem so uporabili celo strojnice in bitka je trajala nad poldrugo uro. Med 600 kaznjenci, ki so se uprli zaradi neznosnih razmer v zaporu, je bil eden mrtev in sedem ranjenih. Slika prikazuje uporne kaznjence, ki s strehe kaznilniškega poslopja obmetavajo policaje z opeko.

KITAJSKA BO IMELA ČEZ DVAJSET LET ENO MILIJARDO PREBIVALCEV

Kitajci se po končani revoluciji izredno hitro množijo. Vsako leto se rodi 17 milijonov otrok, medtem ko umre le 12 milijonov ljudi. Tako šteje ta dežela že zdaj nad 630 milijonov prebivalcev. Če pa bo to razmerje med rojstvi in umrljivostjo ostalo nespremenjeno, bo že čez dvajset let na svetu ena milijarda Kitajcev.

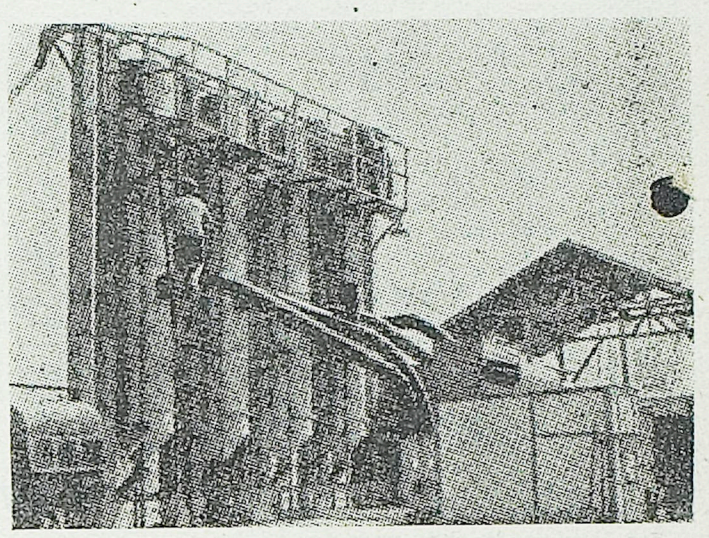

Inštitut za mehanizacijo kmetijstva na Češkoslovaškem je izdelal veliko sušilnico, ki lahko posuši 30 stotov žita na uro. Sušilnica je zelo ekonomična, ker zahteva minimalno delovno silo, obenem pa ni pri sušenju nobenih izgub.

PICCARD SE PRIPRAVLJA NA NOV POLET

Znani švicarski raziskovalec Piccard se namerava ponovno dvigniti v stratosfero. V razgovoru z novinarji je dejal, da upa, da se mu bo tokrat posrečilo doseči višino 30.000 metrov. Piccard je bil prvi človek, ki se je z balonom dvignil 16.000 metrov visoko in ga ni dolgo nihče prekosil.

METEORIT PADEL NA LADJO

Prvič v zgodovini pomorstva se je te dni primerilo, da je meteorit padel na ladjo. Žrtev nenavadnega dogodka je bila sovjetska ladja Izmail, ki je plula po Tihem oceanu. Meteorit ni povzročil večje škode. Zadel je le jarbol, od katerega se je odbil v morje.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

40

»Upam, da ne bo menjal barve, še preden izplačajo dobitek,« je rekel Crowell.

»To je zares krasen konj,« je dejala Catherine. »Prav rada bi vedela, ali je gospod Meyers stavil nanj.«

»Ali ste dobili?« sem zaklical Meyersu.

Prikimal je.

»Jaz pa ne,« je rekla gospa Meyersova. »Na katerega ste stavili, ljubčki?«

»Na Japalca.«

»Res? Zanj izplačajo petintrideset lir na eno.«

»Všeč nam je bila njegova barva.«

»Meni pa ne. Zdel se mi je nekako reven. Rekli so mi, naj ne stavim nanj.«

»Ne bodo dosti plačali zanj,« je rekel Meyers.

»V programu je označen petintrideset lir na eno,« sem dejal.

»Ne bodo kdo ve kaj plačali,« je rekel Meyers. »V zadnjem hipu so stavili nanj kup denarja.«

»Kempton in njegovi. Boste že videli. Ne bodo plačali niti dve liri na eno.«

»Torej ne bomo dobili tri tisoč lir,« je rekla Catherine. »Take sleparske dirke mi niso všeč.«

»Dobili bomo dve sto lir.«

»Prava reč! Od tega ne bomo imeli kdo ve kaj. Mislila sem, da bomo dobili tri tisoč.«

»To je prav nemarna sleparija,« je rekla Fergusonova.

»Seveda,« je dejala Catherine. »Če ne bi bila prevara, ne bi bili niti stavili nanj. Toda prav zadovoljna bi bila, če bi dobili tri tisoč lir.«

»Pojdiva dol na požirek pijače, da bova videla, koliko plačajo,« je rekel Crowell.

Napotila sva se dol, kjer so razobesili številke; zvonec je naznanil začetek izplačevanja in poleg zmagovitega Japalca so postavili številko 18.50. To je pomenilo, da plačujejo na stavo desetih lir, še manj od vložka.

Šla sva v bar, ki je bil pod glavno tribuno, in sva naročila za vsakega izmed naju whisky s sodo. Tam sva našla dva Italijana, ki sta bila najina znanca, in Mac Adamsa, vicekonzula. Ko sva se pridružila dekletoma, so oni prišli k nam.

Italijana sta bila zelo vljudna. Medtem ko sva se odpravila spet na drugo stran, da bi vnovič stavila, se je Mac Adams pogovarjal s Cahterine. Gospod Meyers je stal pred stavnico.

»Vprašaj ga, na katerega je stavil,« sem rekel Crowellu.

»Na katerega ste stavili, gospod Meyers?« je vprašal Crowell.

Meyers je potegnil iz žepa program in pokazal s svinčnikom na številko pet.

»Ali bi imeli kaj proti, če bi tudi mi stavili nanj?« je vprašal Crowell.

»Kar stavite! Kar stavite! Toda nikar ne povejte moji ženi, da sem vam to povedal.«

»Bi morda kaj pili?« sem vprašal.

»Ne, hvala. Nikoli ne pijem.«

Stavili smo sto lir na zmagovalca in sto lir na plasman, potem pa smo vsak spili whisky s sodo. Počutil sem se prav prijetno. Naleteli smo še na nekaj Italijanov, ki so prav tako pili z nami, nato pa smo se vrnili k dekletoma. Tudi ti Italijani so bili zelo prijazni in so prav tekmovali v vljudnosti z onima dvema, ki smo ju bili srečali poprej. Čez nekaj časa ni nihče mogel več sesti. Izročil sem stavne listke Cahterini.

»Kateri konj je to?«

»Ne vem. Izbral ga je gospod Meyers.«

»Ne veš niti, kako mu je ime?«

»Ne. Lahko ga najdeš v programu. Mislim, da ima številko pet.«

»Tvoje zaupanje je vprav ganljivo,« je rekla.

Številka pet je zmagala, toda plačali niso ničesar. Gospod Meyers je bil prav vznevoljen.

»Staviti moraš dve sto lir, če hočeš dobiti dvajset,« je dejal. »Dvajset lir proti desetim. Saj sploh ni vredno staviti. Moja žena je izgubila dvajset lir.«

»Pojdem s tabo,« je rekla Cahterine.

Vsi Italijani so vstali. Odpravili smo se navzdol in odšli v konjsko ograjo.

»Ali ti je povšeči vse to?« je vprašala Catherine.

»Da. Mislim, da mi je kar všeč.«

»Tudi meni se zdi kar prav,« je rekla. »Toda, dragi, ne morem trpeti toliko ljudi.«

»Saj jih ni toliko.«

»Ne. Toda ti Meyersovi in tisti človek iz banke s svojo ženo in svojima hčerama . . .«

»Ta pač vnovčuje moje menice,« sem dejal.

»Da, toda če on ne bi počel tega, bi to delal pač kdo drug. Tisti štirje zadnji fantje so naravnost grozni.«

»Lahko ostanem kar tu in opazujemo dirke izza ograje.«

»To bo krasno. Razen tega, dragi, lahko stavimo na konja, o katerem nismo nikoli nič slišali in na katerega Meyers ne bo stavil.«

»Prav.«

Stavili smo na konja, ki mu je bilo ime »Moja luč« in ki se je izmed petih konjev prikazal četrti. Stali smo, naslonjeni na ograjo, opazovali, kako konji stopajo mimo in med hojo peketajo s kopiti, ter smo v daljavi, za drevesi in polji, gledali Milano.

»Tako se počutim dosti bolje,« je rekla Catherine.

Konji so se mokri in oznojeni vračali skozi vhod, jockeyi pa so jih mirili in gnali pod drevesa, kjer so razjahali.

»Boš morda kaj pil? Lahko kaj naročim kar tu in gledava konje.«

»Grem iskat,« sem dejal.

»Bo že prinesel natakar,« je rekla Catherine. Dvignila je roko, iz točilnice, ki je bila poleg hlevov, pa je prišel natakar. Sedli smo za okroglo železno mizo.

---

* Poklicni jahalec.

** Zaganjač, tisti, ki da znamenje za začetek tekme. — (Op. prev.).